

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDEN BEKLENTİLERİ VE
DOYUM DÜZEYLERİ
(SAKARYA İL ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdullah İLELİ

Enstitü Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Tez Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER

HAZİRAN -2007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN
BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNDEKİ BEKLENTİ VE
DOYUM DÜZEYLERİ
(SAKARYA İL ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdullah İLELİ

Enstitü Anabilim Dalı : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Bu tez 21/06/2007 tarihinde aşağıdaki jüri Tarafından oy birliği ile kabul edilmiştir

Yrd. Doç.Dr. Gülten HERGÜNER

Jüri Başkanı

Yrd. Doç. Dr. Metin YAMAN

Jüri üyesi

Yrd. Doç.Dr. Murat İSKENDER

Jüri Üyesi

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖZET	xiii
SUMMARY	xiv
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KURAMSAL BİLGİLER	8
1.1.Beden Eğitimi ve Spor'un Tarihsel Gelişimi:	8
1.2.Beden Eğitimi ve Spor Kavramları	8
1.2.1 Eğitim Tanımı.....	8
1.2.2.Sporun Tanımı	10
1.2.3.Beden Eğitiminin Tanımı.....	11
1.3. Beden Eğitiminde Felsefi Ekoller.....	11
1.4. Türk Tarihi Sürecinde Beden Eğitimi	11
1.4.1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Beden Eğitimi	11
1.4.2. Tanzimat Döneminde Beden Eğitimi	13
1.4.3. Meşrutiyet Döneminde Beden Eğitimi	13
1.4.4.Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi	15
1.4.5. Cumhuriyetten Bugüne Orta Öğretim Programlarında Beden Eğitimi	17
1.5. Ders Dışı Spor Faaliyetleri	18
1.6. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Kuruluşu	20
1.7. Beden Eğitimi ve Spor Şurasının Toplanması	22
1.8. Kalkınma Planlarında Beden Eğitimi ve Sporun Yer Alması.....	22
1.9. İlk Beden Eğitmcilerimiz	24
1.10. Beden Eğitiminin Genel Amaçları	25
1.10.1.Beden Eğitiminin Özel Amaçları	25
1.10.1.1. Kişisel Yönden Amaçları.....	26
1.10.1.2. Toplumsal Yönden Amaçları.....	26
1.10.1.3. Ekonomik Yönden Amaçları	27
1.10.2.Beden Eğitimi Dersinin Amaçları	27

1.10.3. Beden Eğitimi Dersinin Önemi	31
1.11. Ergen İçin Hareketin Önemi	31
1.12.Orta Öğretim Öğrencisi İçin Beden Eğitimi Dersinin Önemi.....	34
1.13. Doyum	35
1.13.1. İş Doyumu	35
1.13.2. İş Doyumunun Önemi.....	36
1.13.3.İs tatminini etkileyen dış faktörler.....	38
1.13.3.1. İşin fiziki yapısı.....	39
1.13.3.2.Ücret	39
1.13.3.3.İşi organize etmek	39
1.13.3.4.Takdir	40
1.13.3.5.Denetim	40
1.13.4.İş tatminini etkileyen iç faktörler.....	40
1.13.5.İş Tatmin İle İlgili Teoriler	41
1.13.5.1.Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi.....	41
1.13.5.2.Herzberg'in Çift Faktör Teorisi	42
1.14.Beklenti	43
1.14.1.Wroom'un Beklenti Kuramı.....	44
1.14.2.Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi	46
1.14.3.McClelland'ın Başarı Güdüsü Kuramı	47
1.14.4.Adams'ın Eşitlik (Hakçılık) Kuramı:	48
1.15. İlgili Yerli ve Yabancı Yayınlar.....	48
BÖLÜM 2: YÖNTEM	53
2.1. Araştırmanın Amacı	53
2.2. Araştırmanın Önemi	53
2.3. Araştırmanın problemi	54
2.4. Alt problemler.....	54
2.5. Sayıtlar	54
2.6. Sınırlılıklar.....	55
2.7. Evren ve Örneklem.....	55
2.8. Veriler Ve Toplanması.....	57

2.9. Anketin Geçerlilik ve Güvenilirliği	58
2.10. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	58
BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR	60
3.1. Ankete katılan Öğrencilerin Dağılımı	60
3.2. Okullar Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Öğrenci Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	63
3.3.Sınıflara Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	74
3.4.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri.....	85
3.5.Sosyal Çevreye Uyum Sağlama Açısından bakıldığında.....	97
3.6.Yeteneğini keşfetme bakımından beklentiler ve Doyum düzeylerine ilişkin Görüşleri	98
3.7.Araç gereçten faydalanma bakımından beklenti ve Doyumlarının karşılanma düzeyi.....	100
3.8.Grup paylaşımlarıyla iş birliği bakımından beden eğitimi dersinde beklentiler ve Doyumlarının Karşılanma düzeyi.....	101
3.9.Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	103
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	110
KAYNAKÇA	116
EKLER	127
ÖZGEÇMİŞ	133

KISALTMALAR

N	: Denek sayısı
F	: f değeri
P	: Anlamlılık düzeyi
GSGM	: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
B.B.Y.K.P.	: Birinci Beş yıllık Kalkınma Planı
İ.B.Y.K.P.	: İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
Ü.B.Y.K.P.	: Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
D.B.Y.K.P.	: Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı
B.B.Y.K.P.	: Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı
A.B.Y.K.P.	: Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı
T.T.K	: Talim Terbiye Kurulu

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Vroom'un Bekleyiş Kuramı	46
Şekil 2: Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi.....	46
Şekil 3: Kuvvet Antrenmanı	86
Şekil 4: Sporda Davranış ve Deneyimin İlişki Alanları	91

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Orta Öğretimin 9.10.11.Sınıfların Haftalık Ders Saatleri.....	18
Tablo 2: Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı	56
Tablo 3: Okulların Birleştirilmiş Öğrenci Toplamları Ve Araştırmadaki Yüzde Dağılımları	60
Tablo 4: Sınıflara Göre Öğrenci Dağılımı.....	61
Tablo 5: Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımı	61
Tablo 6: Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinde Katılmak İstedikleri Etkinlikler.....	62
Tablo 7: Okullar Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Fiziksel Gelişim Sağlama İle İlgili Öğrencilerin Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	64
Tablo 8: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Fiziksel Güzellik Elde Etme ile ilgili Öğrencilerin Beklentileri Ve Doyumun Gerçekleşme Düzeyi	65
Tablo 9: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencinin Herhangi Bir Spor Dalıyla İlgili Yeteneğinin Ortaya Çıkacağına Yönelik Beklentiler Ve Doyum Düzeyine Göre Dağılımı.....	66
Tablo 10: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Faaliyetleriyle Genel Kültür Derslerinin Yarattığı Zihin Yorgunluğunun Giderilmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri	67
Tablo 11: Okul Değişkenine Göre Maddi Olanaksızlıklar Yüzünden (Spor Salonu Ve Kulüplerde)Gerçekleştirilemeyen Spor Etkinliklerinin Beden Eğitimi Dersinde Gerçekleştirilmesi İle İlgili Öğrencilerin Beklentileri Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri.....	68
Tablo 12: Okul Değişkenine Göre Okul İçi Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin Düzenlenmesi İle İlgili Öğrencilerin Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri.....	69
Tablo 13: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Etkinliklerle Öğrencinin Düzgün Duruş Alışkanlığı Kazanması Fiziksel Görünümü Açısından Beklentileri Ve Doyumlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşler.....	70

Tablo 14: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Faaliyetleriyle Buluş Çağının Gereği Uyumsuz Davranış Kalıplarının En Aza İndirgenmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri	71
Tablo 15: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Gösterdiğiniz Sportif Etkinliklerle Okul Spor Takımına Katılmanız Gibi Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	72
Tablo 16: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğretmenle Birebir Çalışma Olanığı Bulma Konusuna İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	73
Tablo 17: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin (Teorik Ve Uygulamalı) İşlenişine İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	74
Tablo 18: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğrencilerin Malzemelerden Yararlanma Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	75
Tablo 19: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimindeki Etkinliklerle Vücudun Orantılı Bir Görünüme Sahip Olması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	76
Tablo 20: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Alarak Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri	77
Tablo 21: Sınıf Değişkenine Göre Sağlıklı Yaşam İçin Spor Yapma Konusunda Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	79
Tablo 22: Beden Eğitimi Derslerinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İşbirliğinin Gelişme Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	80
Tablo 23: Beden Eğitimi Dersi Alarak Müzikli Jimnastik Hareketleri Sonucu Yeni Hareket Formları Üreterek Yaratıcılık Kazanma Konusunda Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin	81
Tablo 24: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Sportif Etkinliklerle Okul Takımına Girebilme Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	82

Tablo 25: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Değerlendirme Yapılırken Her Bir Öğrencini Değişik Özellikleri Göz Önüne Alınarak Değerlendirilmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	83
Tablo 26: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Okul Spor Koluna Katılarak Saygın Bir Kişi Olma Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	84
Tablo 27: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğretmeninizi Sevmeniz Ya Da Sevmemeniz Derse Katılmanızı Etkiler Mi? Bu Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	85
Tablo 28: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersindeki Çalışmalarla Kaslarının Gelişmesi Doğrultusundaki Beklentileri Doyum Düzeyleri.....	86
Tablo 29: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Yer Alan Müzikli Jimnastik Hareketlerinin, Öğrencinin Estetik Gelişimini Olumlu Yönde Etkilediği Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyi	87
Tablo 30: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencinin Bedenen Güçlü Ve Zayıf Yönlerini Tanıyıp Fiziksel Kapasitenin Sınırlarını Keşfetme Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	88
Tablo 31: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Alarak, Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	89
Tablo 32: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Faaliyetlerle Ruhsal Dengenin Korunması Ve Kendine Güven Sağlayarak Kişiliğin Gelişmesine Yönelik Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyleri	90
Tablo 33: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Faaliyetleriyle Buluş Çağının Gereği Uyumsuz Davranış Kalıplarının En Aza İndirgenmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler ...	92
Tablo 34: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İşbirliğinin Gelişmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	93

Tablo 35: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin Teorik Ve Uygulamalı Olarak Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler.....	94
Tablo 36: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Etkinlikleri İçin Ayrılan Araç-Gereçten Yararlanma İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	95
Tablo 37: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Saatinin Arttırılması Ve Azaltılması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	96
Tablo 38: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Değerlendirme Yapılırken Adil Bir Biçimde Olması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	96
Tablo 39: Sosyal Çevreye Uyum Sağlama Bakımından Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma Beklentisi Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	97
Tablo 40: Sosyal Çevreye Uyum Bakımından Beden Eğitimi Dersinin Okul Spor Faaliyetlerine Katılmanızı Sağlamak Açısından Beklentiler Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler	98
Tablo 41: Yeteneğini Keşfetme Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Herhangi Bir Yeteneğinizin Ortaya Çıkacağına Dair Beklentiler Ve Doyumlarının Karşılanma Düzeyi	98
Tablo 42: Yeteneğini Keşfetme Bakımından Beden Eğitimi Dersi Alarak Bedenen Güçlü Ve Zayıf Yönlerinizi Tanıyıp, Kendi Fiziksel Kapasitenizin Sınırlarınızı Keşfetme Konusunda Beklentiler Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri	99
Tablo 43: Araç Gereçten Faydalanma Bakımından Spor Etkinliklerinizi Kulüplerde Ve Spor Salonlarında, Sürdürmeye Maddi Olanaksızlıklar Yüzünden Sahip Değilseniz Bu Etkinlikleri Beden Eğitimi Dersinde Gerçekleştirme Beklentileri Ve Doyum Düzeyi.....	100
Tablo 44: Araç Gereç Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Araç Gereçten Yararlanma Beklentileri Ve Doyumlarının Karşılanma Düzeyleri.....	101

Tablo 45: Grup Paylaşımlarıyla İş Birliği Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İş Birliği Geliştirebileceğiniz Konusunda Beklentiler Ve Doyum Düzeyi	101
Tablo 46: Grup Paylaşımı Ve İş Birliği Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Gösterdiğiniz Etkinliklerle, Okul Takımına Girebilmek Gibi Beklentiler Ve Doyum Düzeyi	102
Tablo 47: Grup Paylaşımı Ve İş Birliği Bakımından Okul Spor Faaliyetlerine Katılarak Okulda Saygınlık Kazanma Bakımından Beklentiler Ve Doyum Düzeyi.....	103
Tablo 48: Beden Eğitimi Dersini Alan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri Ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşleri ..	104

SAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyum Düzeyleri (Sakarya İl Örneği)	
Tezin Yazarı: Abdullah İleli	Danışman: Yrd.Doç.Dr. Gülten Hergüner
Kabul Tarihi: 21.06.2007	Sayfa Sayısı: xii(Ön Kısım)+126 (tez)+7 (ekler)
Anabilimdalı: Beden Eğitimi ve Spor	Bilim Dalı: Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği
<p>Milli Eğitimin temel amacı, kişiyi beden, zihin, ahlak, ruh ve sosyal bakımdan sağlıklı yetiştirmektir. Beden eğitimi dersi okullara, bu amaca hizmet etmek için, eğitim programlarında eğitimin önemli bir parçası olarak yer almıştır. Bir dersin amaçlarının gerçekleşmesi, onu fikir olarak önemsemek ve sadece programlara koymakla mümkün değildir. Dersin amacının gerçekleşmesi; programda bu ders için ayrılan sürenin ders amaçları doğrultusunda kullanılmasına ve bu süre içinde geliştirilecek davranışlara uygun, etkin yaşantıların öğrenme durumlarının sağlanmasına bağlıdır. Ders programının gelişmesi; uzman, öğretmen, öğrenci, veli, ders kitapları, araç-gereçler, çevre koşulları gibi etkenlerin tümünün gelişmesine bağlıdır. Gelişimin gerçekleşmesi için programla ilgili bütün bireylerin ve etkenlerin geliştirme sürecine katılması gereklidir. Bu katılımda, eğitim uzmanının, okul-aile işbirliği ilgililerinin, yöneticilerin, müfettişlerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin rollerinin saptanması gerekmektedir. Bir öğretmenin program geliştirmede etkin olabilmesi için öğrencilerin ihtiyaçlarını, motivasyonlarını, gelişimlerini, problemlerini incelemesi gerekmektedir. Türk Milli Eğitim Sistemi'nde ders programlarının, program geliştirme çalışmalarında öğrenci görüşüne yer verilmediği görülmektedir. Hâlbuki öğrencilerin anaokulundan üniversiteye kadar program geliştirme sürecine katılmaları gerekmektedir. Öğrencilerin kendilerini ve gruplarını incelemeleri, öğretim faaliyetlerinin planlamasına katılmaları, eğitim programlarının gelişimini destekleyici bir süreçtir. Bu araştırmada, beden eğitimi programlarının geliştirilmesinde öğrenci boyutu ele alınmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan Sakarya ili içindeki 21 lisede Random Yöntemiyle seçilen 9. 10. 11. sınıflarında öğrenim gören "610" öğrenciye anket uygulanmıştır. 28 soruluk anketle, öğrencilerin beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına dayalı olarak, Orta öğretim gençliği; sağlığın korunması ve yaşam boyu spor yapmanın yararları konusunda bilinçli olduklarını, bu konuda fiziksel gelişim beklentilerinin yanı sıra, ruhsal dengeleri korumak, toplumsal kabul ve mesleki başarı gelişimlerine de katkıda bulunmak konusunda beden eğitimi dersinden beklentileri olduğunu belirtmektedirler. Araştırmanın bulgularına dayalı olarak, ders programlarının, öğrenci beklentilerini gerçekleştirme konusunda yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.</p>	
Anahtar kelimeler: Doyum, Beklenti, Beden Eğitimi Dersi Doyum Düzeyi, öğrenci	

Sakarya University Institute of Social Sciences   Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: Secondary School Students Expectations and Satiety Levels in Physical Education Lessons (Sample City Sakarya)

Author: Abdullah İleli   **Supervisor:** Assist.Prof.Dr. Gülten Hergüner

Date: 21 June 2007   **Nu.Of pages:**xii(pre text)+126(main body)+7(appendices)

Department: Physical Education and Sport   **Subfield:**Physical Education and Sport Teaching

The aim of National Education is to educate persons in terms of physical and mental, ethics, and spiritual and social harmony. Included in the school to serve this aim, physical education lessons are an important part of educational syllabuses.it is not possible to realize the aims of a lesson simply by esteeming it as important and putting into Project for Realization of the aims of a lesson require that the time for this befor utilized in accordance with the aims and in this time for appropriate situations are created for the target behaviours and real-life experiences.Development of a sylabus depends the improvement of such factors as experts, the teacher, the pupil, parents, course books, learning material and the environment. All individuals and factors concerned should participate so that the development can be realized. in this participation, roles of the training expert, school-parent boards, executives, inspectors, learners and teachers need to be determined. Other factors not withstanding, it is vital that needs, motivation, improvement and problems of teachers be studied so that this one teacher can take active role in the development of the sy 11 abus. One observes that students views are not taken into consideration in program »development studies in Turkish National Education System. However, students should participate the program development stages down from the kindergarten to university. Self and peer-observation of the students and their participation in the planning of teaching activities are supportive activities for program development efforts.in this study has been analyzed the student factor in developing physical education programs Questionnaire was given to randomly chosen 610 students at the first, second and third years of education at 21 high school varied districts of the city of Sakarya, which forms the sampling of the questionnaire. The 28 iteni questionnaire aimed to determine student expectations from physical education lessons and the level to which these expectations were realized.Results of the study suggest that high school students are aware of the advantages of life-long sports for a healthy life, and that they expect physical education lessons contribute maintaining their spiritual anatomy, providing means for socialization and occupational success, as well as physical fitness. Depending of these results, we conclude that teaching programs fail to fulfil student expectations.

KeyWords: Satiety,Expectation, Physical Education Lessons Satiety Level,Student

GİRİŞ

Uygarlık, bireye verilen önem ve önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. “Eğitim, birden çok değişkenin etkisi altında oluşan, karmaşık bir süreçtir. Bu değişkenler toplumsal politik ve ekonomik sistemlerin yanı sıra, amaç, içerik, araç-gereç, yöntem değerlendirme gibi, program öğeleri olarak da görülebilir” (Açıkalin, 1980:51). Eğitim, toplumlar açısından vazgeçilmez bir gereksinimdir. “Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır.” Tüm uluslar, kendi kültür birikimlerin yetişmekte olan kuşaklara aktarmak, bu yolla yetişenlerin topluma uyumunu sağlamak için, eğitim etkinliklerini gerçekleştirecek örgütleri kurup, bu örgütlerin çalışmalarını sağlarlar (Varış,1994:8). Eğitim politikaları, topluma ve bireye, eğitim programları aracılığı ile yansır. Eğitim programları, eğitim amaçları ve bireye kazandırılacak davranış arasındaki yapı ve süreçlerin, tümünü kapsayan bir kavram olarak algılanmalıdır. “Geniş kapsamlı bir çerçeve içinde genelden özele doğru iç içe “Eğitim Programları” “Öğretim Programları” ve “Ders Programlarını” görmek ve tümünü eğitim programlarının bütünlüğünü içinde geliştirmek gerekir” (Varış,1988:18).

İnsan organizması, hareket potansiyeli ile yaratılmıştır. “Hareket, organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde, sağlıklı olmasında gereklidir”. Hareket etmeyi öğrenme, genel eğitimin amaçlarına, hareketler aracılığı ile katkıda bulunur. Piaget, çalışmalarında, zihinsel gelişimde hareket ile keşfetmenin önemini vurgulayarak, motor etkinliklerin, çocukların benlik kavramının gelişmesinde etkili olduğunu savunmaktadır. Bireyin, motor becerilerdeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi; koşma, tırmanma, kovalama, sıçrama, takla atma gibi temel hareketleri geliştirmesi ile mümkündür

”Temelde; harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla vücut kontrolü, koordinasyonu, sinir, kas, sistemlerinin gelişimi sağlanarak, bireyin kendini yeterli hissetmesi, fiziksel etkinlik ve spora katılmasını da güdeleyerek, zihinsel ve psikolojik yönde uyumlu olmasını da sağlayacaktır. İnsan organizması, hareket potansiyeli ile yaratılmıştır. “Hareket, organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde, sağlıklı olmasında gereklidir.” Program geliştirmede başarı, topluca ve etkin bir geliştirme planı yapmakla sağlanır (Akgün,1982:27).

Bu planın yapılmasında, okul ve çevrede yaşama ve öğrenme şartları, öğrenci gelişimi ve bunların doğurduğu eğitsel problemler üzerinde hep birlikte durulması gerekmektedir. Bir programın geliştirilmesi için, programdan etkilenen herkesin geliştirme sürecine katılması gerekmektedir. Bu katılımı, eğitim uzmanlarının, yöneticilerin, müfettişlerin, öğrencilerin, öğretmenlerin rollerin saptanması gerekmektedir (Akgün, 1982: 27).

“Doğa koşullarının zorluğuyla günlük yaşantısı içerisinde çok sık karşılaşmış olan insanoğlu, güç ve yeteneklerini geliştirirken beden eğitimi egzersizlerine yer vermiştir” (Tayga,1990:2).

Bu egzersizler az veya çok kişinin kalıtımı için ve insan yaradılışının güdüleriyle yapıldıklarından doğal hareketler olarak nitelenirler. Doğal hareketlerin çeşidi, bireyin ve toplumun uygarlık seviyesine, yörenin koşullarına göre değişmekte ve değişik çalışma şekillerinden meydana gelmektedir (Alpman,1972:2). İlk çağlarda insanın hareket anlayışı, yaşam kaygısına bağlı olarak birbirleriyle, hayvanlarla ve doğa ile uğraşması, avlanması gibi faaliyetlerin çerçevesi içinde kalmıştır.

“İlkel vücut alıştırmaları arasında, insanın yer değiştirme şekli olan yürüme ve koşma başta gelir” (Tarcan,1932:13). Beden eğitimi kavramının sözcük olarak ortaya çıkması batı dillerinde 18. yüzyıl ortalarında rastlanır.” Büyük eğitim reformu hareketlerini destekleyenler 19. yüzyılın geleneksel okul “turneni” ne karşı bir tepki olarak beden eğitimi yerine spor deyimini tercih etmişlerdir (Brodmann,1984:13).

Tamer “Fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi gerektiğini açıklamıştır” (Tamer,1987:2). İnsan hareketi, evren içinde insan ilişkilerindeki değişimdir. Birey, hareketleri yoluyla ilişkileri değiştirir. Rijsdrop “Beden eğitimi genç insanın yetişkin olma yolunda kendisine edilen bir yardım niteliğinde olduğunu savunmuştur (Rijsdrop,1977:30). Günışık beden eğitimi için; “Büyük kas etkinlikleri aracılığı ile, bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen, kişinin kendisi ve toplumun yararına optimal gelişimini gerçekleştirme eğitimi” demiştir (Günışık,1976:5).

Tarihi açıdan en eski ve yaygın olarak kabul edilen Aristo felsefesinden günümüze kadar çeşitli felsefi akımlar ve ekoller içinde, beden eğitimi isim olarak geçmese bile, kavram, amaç ve içerik bakımından felsefi görüşlerin bir parçası olarak yer almıştır.

“Platon ve Aristo’nun zihin, duygu ve bedenin birlikte uyumlu olarak geliştirilmesi fikri bugünkü modern eğitimin temel ilkelerinden biridir” (Fidan,1982:19).

Öztürk Beden eğitimi etkinliklerin, her bireyin kendi fiziksel sağlığı ve yeterliliği ölçüsünde katılacağı, kendini ifade edeceği etkinlikler olduğunu, vücudun yapı ve fonksiyonunu geliştirebilmeyi, eklem ve kasların kontrollü ve dengeli bir biçimde didaktik olarak gelişmelerini sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif faaliyetlerin süresi içinde harcanan fiziki gücü, en ekonomik tarzda kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolünü, metotlu bir şekilde hareket ettirmesini, öğretici faaliyet sistemidir (Öztürk,1982:9) diyerek ifade etmiştir. Özmen’ e göre; genel eğitimin bir parçası olan beden eğitimi, kişinin bedensel ve ruhsal eğitimini sağlayarak, sportif etkinliklerden zevk almasını mümkün kılar.

“Her öğrenci beden eğitimi dersi içinde yeteneklerinin geliştirilmesi ve düzensiz gelişiminin giderilmesi hakkına sahiptir” (Özmen,1976:30).Okul programlarının bir parçası olarak “Beden eğitimi dersi gencin fiziksel, duyuşsal, sosyal ve zihinsel yönleriyle, bütünü ile gelişmesine yardımcı olan bir derstir. Amaç, her şeyden önce çocuğun bedenen sağlıklı olmasını, psiko-motor davranışların yeterli gelişmesini sağlamaktır” (MEB, 1988:181).

Çoğu zaman beden eğitimi okullarda, Ayrıca spor, sosyal insanların yetiştirilmesinde eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır, spor yoluyla sosyalleşmek, insanlar arasında menfaatsiz bir yakınlığın doğması ile insancıl kaynaşmayı gerçekleştirebilir (Keten, 1974:14–17).

Fizyologlara göre spor; “Başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacı için gösterilen çabayı, bedensel bakımdan daha yetenekli olanların seçilmesi ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesini gerektirerek, daha çok yarışmayı içermekte, yüksek düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışmasını gerektirmektedir” (Özmen,1976:114).

Sporu, eğitim ile ilişkilendirirken beden eğitimi kavramıyla beraber düşünmek doğru bir yaklaşım olur. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan bütünü parçaları gibidir. Beden eğitimi bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarını sağlayan güçlü bir eğitim alanıdır. Spor ise başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacını güder. Beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin

bütünüdür. Spor ise bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi yanında, belli kurallara göre, rekabet ölçütleri içinde mücadele etme heyecanıyla, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Yıldıran ve diğ.,1993:55).

Beden Eğitimi, sağlık, güçlü, mutlu, olma, kişilik, karakter, ahlaki, değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir. İnsanların beden, ruhen ve fiziksel organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan birey kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden eğitimi faaliyetlerine Beden Eğitimi denir (Açık ve Diğ.1997:2).

Yukarıda da belirtildiği gibi, spor ve beden eğitimi birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün olmayan kavramlardır. Spor ve Beden eğitiminin yukarıda belirtilenlerden başka ifade edebilecek diğer amaç ve fonksiyonları aşağıdaki gibi özetlenebilir;

- İnsanın beden ruh sağlığını geliştirir,
- İnsanın iradesini güçlendirerek, kendine olan güvenini kazanır ve şahsiyetin oluşmasını kolaylaştırır,
- Ferdin keşfedilmemiş özelliklerini ve yaratıcı yönlerini harekete geçirir,
- Birlikte ve grup çalışmasını kolaylaştırır, karşılıklı dayanışmayı sağlar (Erkal,1983:120).

Beden Eğitimi vücudu kuvvetlendirmek ve vücut sağlığını korumak amacıyla aletli ve aletsiz hareket yapmaktır. Devlet planlama teşkilatı Beş yıllık kalkınma planı özel ihtisas komisyonu raporunda beden eğitimi;

”İnsanın bütünlüğünü oluşturma fiziki, zihni ve ruhi niteliklerin bulunduğu yaşın ve genetik kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaştırması için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümüdür” (Harmandar,2004:88). diye tanımlanmıştır

Kişiye Kazandırdıkları;

- Sağlıklı ve mutlu olarak yaşayabilmek, verimli olabilmek için bedenen ve ruhen sahip olması gereken aşağıda yazılı özelikleri kazanırlar:
- Günlük işlerini ve yaşayışı en verimli bir Şekilde yürütebilecek kuvvet çeviklik, elastikiyet, çabukluk ve dayanıklılık.
- İyi ve normal ölçüler içerisinde gelişmiş kemik, kas yapısı ve iyi duruş alışkanlıkları, hastalıklara karşı dayanıklılık
- Beden eğitimi ile ilgili faaliyetlerin temel becerilerini elde ederler. Bu bakımdan öğrenciler; günlük hayatın gerektirdiği yürüme, koşma, atlama, tırmanma, sekme ve kayma gibi beceriler
- Sportif faaliyetler ile ilgili atma, tutma, fırlatma ve vurma gibi bu faaliyetleri hazırlayıcı özel beceriler
- Liderlik, hoşgörülülük, yiğitlik, arkadaşlık, doğruyu, iyiyi, güzeli takdir etme kendine güven ve kendini kontrol etme, işbirliği yapma başkalarına ve kurallara saygı becerileri.
- Bir aleti emniyetle kullanma kazalara karşı uyanık olma sağlığını koruma ve ilkyardımanın n bilgilerine sahip olma gibi becerileri
- Oyun, rontlar, folklor, halk dansları, milli ve mahalli oyunlar ve başka ritmik faaliyetlerle ilgili beceri ve yetenekler en iyi Şekilde geliştirilir.
- Serbest zamanlarını değerlendirme, dinlenme ve ruh sağlığı ile ilgili beceri ve alışkanlıkları kazanırlar, Serbest zamanları sportif faaliyetler ve gezilerle değerlendirir.
- Mahalli oyunlara ve halk danslarına isteyerek katılır, yarışmaları seyretmekten zevk alır.
- Olumlu ve sağlıklı yaşama alışkanlığı kazanır.
- Beden eğitimi çalışmalarının bir veya birkaç tanesine ilgi duyar (Yangın, 1997:8,9)

Araştırmanın Amacı

Türk milli eğitim sisteminde ders programlarının, program geliştirme çalışmalarında, son senelere kadar öğrenci görüşlerine yer verilmediği görülmektedir. Beden eğitimi ders programlarının gelişmesinde öğrenci boyutu ele alınarak, ders programlarından öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

20. yüzyılda, gelişen teknolojinin, hızlı kentleşmenin ve yaşam koşullarının bireylere getirdiği baskıları azaltmak, sağlıklı bir toplum oluşturabilmek için, beden eğitimi ders programlarındaki uygulamaları, insan yaşamında vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek gerekmektedir.

Bu alışkanlığın verilebileceği en uygun dönem ise öğrenim çağıdır.

“Okullarda, planlı ve sistemli programlar doğrultusunda geliştirilen, beden eğitimi etkinlikleri, sağlıklı, dengeli ve üretken bir toplumun oluşmasında en büyük faktördür..Bireye olumlu yönde davranışların kazandırılacağı yer okullardır. Okullardaki beden eğitimi ders programlarında, öğrenci isteği ve gereksinimi göz önünde bulundurularak, öğrencinin severek istekle derse katılması ile çeşitli beceriler geliştirilir. Beceri geliştirilmesi, beden eğitimi programlarının temelini oluşturur. Öğrencilerin bizzat öğrenim faaliyetine katılmaları çok önemli ve gereklidir. Bir öğretmenin program geliştirmede etkin olabilmesi için öğrencilerin ihtiyaçlarını, motivasyonlarını, gelişimlerini, problemlerini incelemesi gerekmektedir” (Keten,1993:3).

Bu araştırmada beden eğitimi programlarının geliştirilmesinde öğrenci boyutu ele alınarak, beden eğitimi dersinden öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyinin saptanmasına çalışılmıştır. Bu araştırma sonuçlarının beden eğitimi ders programlarının geliştirilmesinde veri teşkil edeceği ümit edilmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Tarama (Survey) Modelinde bir araştırmadır. Araştırmanın modelinin Orta Öğretim 9.10.11. sınıflarda okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersinden doyum düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak kullanılan anket, ilgili kuramsal kaynaklar, benzer konular üzerine yapılmış araştırmalar ve öğrencilerin serbest tasvir tanımları ile gerçekteşmiştir.

BÖLÜM 1: KURAMSAL BİLGİLER

1.1.Beden Eğitimi ve Spor'un Tarihsel Gelişimi:

Doğa koşullarının zorluğuyla günlük yaşantısı içerisinde çok sık karşılaşmış olan insanoğlu, güç ve yeteneklerini geliştirirken beden eğitimi egzersizlerine yer vermiştir (Tayga,1990:2). Bu egzersizler az veya çok kişinin kalıtımı için ve insan yaradılışının güdülerıyla yapıldıklarından doğal hareketler olarak nitelenirler.

“Doğal hareketlerin çeşidi, bireyin ve toplumun uygarlık seviyesine, yörenin koşullarına göre değişmekte ve değişik çalışma şekillerinden meydana gelmektedir” (Alpman,1972:2).

1.2.Beden Eğitimi ve Spor Kavramları

Beden eğitimi kavramının sözcük olarak ortaya çıkması batı dillerinde 18. yüzyıl ortalarında rastlanır. “Büyük eğitim reformu hareketlerini destekleyenler 19. yüzyılın geleneksel okul “turneni” ne karşı bir tepki olarak beden eğitimi yerine spor deyimini tercih etmişlerdir (Brodmann,1984:13). Tamer “Fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi gerektiğini açıklamıştır” (Tamer,1987:2).

1.2.1 Eğitimin Tanımı

Bireyleri ve toplumları amaçlı, düzgün bir yaşam biçimine ulaştırmada ve sahip olunan bilgi, beceri ve değerleri planlı bir şekilde bir sonraki kuşağa aktarmada ve bu arada insan davranışlarını yaşantılar yoluyla değiştirme süreci olarak ifade edilebilir (Yolcu ve Yetim, 1992:69). Toplum hayatında çok önemli fonksiyonlara sahip olan eğitim, bağımsız bir değişken olmayıp, diğer sosyal kurum, olgu ve bilimlerle karşılıklı iletişim halindedir. Eğitim, ekonomi, hukuk, yönetim, din, kültür, boş zamanları değerlendirme, beden eğitimi ve sporla çok sıkı ilişki içerisindedir (Erkal,1983:80). Sporu, eğitim ile ilişkilendirirken beden eğitimi kavramıyla beraber düşünmek doğru bir yaklaşım olur. Çünkü beden eğitimi ile spor birbirini tamamlayan bütünü parçaları gibidir. Beden eğitimi bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarını sağlayan güçlü bir eğitim alanıdır. Spor ise başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacını güder.

Beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin bütünüdür (Yıldıran ve diğ.,1993:55).

Spor ise bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi yanında, belli kurallara göre, rekabet ölçütleri içinde mücadele etme heyecan duyla, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Yıldıran ve diğ., 1993:55). Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan sporun geniş kitlelere yayılması ve kitlelerin bilinçli olarak spor yapabilmesi için devlet örgün ve yaygın spor politikasına destek olma yönünde üniversitelere, mahalli idarelere, iş çevrelerine ve kitle iletişim araçlarına büyük görev ve sorumluluk düşmektedir (Yolcu ve Yetim, 1992:69–72). Toplumun tüm bireylerinin, okul işçi ve okul dışı beden eğitimi ve spor ile rekreasyon etkinliklerine katılmaları sağlanarak, sağlıklı, güçlü, kişilikli, özgür ve bilimsel düşünme yeteneğine sahip olmaları gerçekleştirilebilir.

Beden eğitimi ve sporun amaç ve fonksiyonlarına bakıldığında bunları genel olarak 4 grupta toplamak mümkündür

- a) Fiziki gelişim,
- b) Motor gelişim (sinir-kas gelişimi)
- c) Zihni gelişim,
- d) Sosyal gelişim,

Beden eğitimi ve sporun fiziksel gelişim amacı, organizmanın fonksiyonel etkinliğini arttırmayı ve sağlıklı bir yapı kazandırmayı ifade eder. Motor gelişim sisteminin gelişmesini de yine en çok katkıyı beden eğitimi ve spor hareketleri sağlamaktadır. Zihinsel gelişim amacı, bilgi ve anlayışla ilgilidir . Fiziksel faaliyetler kapsamı içinde yer alan kurallar, taktikler, spor programlarındaki çeşitli aktiviteler ve bunlara ait metotların öğrenilmesi, ayrıca sağlıklı yaşama, fiziksel uygunluk ve bunların yaşantıdaki önemi gibi hususların öğrenilmesi ile de zihinsel gelişime katkı sağlar. Spor faaliyetleri aracılığıyla bireylerin sosyal bir çevre kazanmaları ve kendilerini gerçekleştirebilmeleri mümkün olmaktadır (İmamoğlu, 1992: 52–53).

Beden eğitimi ve sporun sosyal gelişime etkileri şöyle özetlenebilir;

- Kişilik gelişimi üzerinde yapıcı etkileri vardır,
- Sportif etkinlikler sırasında çocuklar ve gençler birlikte çalışmaya yönlendirilirler,
- Arkadaşlık duygularının gelişmesine katkıda bulunur,
- Birlikte çalışma becerisi kazandırır,
- Sosyal sorumluluklar kazandırır,
- Liderlik özellikleri kazandırır,

Kısacası, beden eğitimi ve spor aktiviteleri sırasında çocukların ve gençlerin birbirleriyle olan sürekli ilişkileri, kişisel ve sosyal uyum bakımından onlar için bir laboratuvar çalışması olarak değerlendirilebilir (Tamer, 1988: 6–7).

1.2.2.Sporun Tanımı

Spor; insanın doğasıyla savaşırken kazandığı ana becerileri ve geliştirdiği araçlı, araçsız savaşım yöntemlerini, boş zamanlarındaki artışa paralel olarak tek ya da topluca, barışçı biçimde ve benzetim yoluyla, oyun, oyalama ve işten uzaklaşma için kullanılmasına dayalı olarak, estetik, teknik, fizik, yarışmacı ve toplumsal bir süreçtir (Fişek,1982:35).

Hergüner'e göre spor;" insanların, toplumların ve ulusların dil, din, ırk ve rejim ayrılıklarına bakılmaksızın aynı şartlar altında bir araya gelmelerini sağlayabilen olgudur". Bu yüzden Beden Eğitimi ve sporu gençler arasında özellikle okul düzeyinde yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Bunun içinde gerekli alt yapı hizmetleri araç, gereç, tesis ihtiyaçları ile eğitim ve danışmanlık hizmetleri birlikte sunulmalıdır" (Hergüner,2001:351). Erkal'a göre "spor, ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur" (Erkal,1983:119).

1.2.3.Beden Eğitiminin Tanımı

Bireylerin gelişmiş özellikleri göz önünde bulundurularak fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken; milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirilmeleri için gerekli kişilik eğitimidir (Yangın,1997:8-9). Beden Eğitimi, sağlık, güçlü, mutlu, olma, kişilik, karakter, ahlaki, değerler kazanma, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir. İnsanların beden, ruhen ve fiziksel organizmanın bütünlüğünü zedelemeyen dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayan birey kendisine ve bulunduğu topluma yararlı bir insan olarak yetiştiren bilimsel beden eğitimi faaliyetlerine Beden Eğitimi denir (Açak ve diğ.1997:2).

1.3. Beden Eğitiminde Felsefi Ekoller

İsa'dan sonraki dördüncü yüzyılın sonlarında girilen ve bin yıl süreyle tüm toplumsal gelişmeyi askıya alan dönemin adı karanlık çağ, karanlık çağın simgesi Katolik kilisesidir. "Bu dönemde beden eğitimi ve spor gibi bedensel eylemler, Katolik kilisesinin bağımsız denetimine girmiştir" (Alpman,1972:132). Beden ve ruhu sürekli çatışma halinde gören ruhun üstünlüğüne öncelik veren, "Katolik töresinin mantığı, vücudu bakımsızlığa mahkûm etmek olmuştur" (Gür,1979:26). Ancak,bedensel etkinliğin bu şekilde tıkanan gelişme yollarının yeniden açılabilmesi için, 15. yüzyıldan başlayarak orta sınıfın egemenliğini pekiştirerek, toplumsal yaşamın tüm kesimlerinin laikleştirilmesi gerçekleşmiş, beden eğitimi düşüncesi dinsel etki ve baskılardan arındırılmıştır. Tarihi açıdan en eski ve yaygın olarak kabul edilen Aristo felsefesinden günümüze kadar çeşitli felsefi akımlar ve ekoller içinde, beden eğitimi isim olarak geçmese bile, kavram, amaç ve içerik bakımından felsefi görüşlerin bir parçası olarak yer almıştır. Platon ve Aristo'nun zihin, duyu ve beden birliktedir uyumlu olarak geliştirilmesi fikri bugünkü modern eğitimin temel ilkelerinden biridir (Fidan,1982:19).

1.4. Türk Tarihi Sürecinde Beden Eğitimi

1.4.1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Beden Eğitimi

Osmanlı İmparatorluğunda beden eğitiminin ders olarak yer aldığı kurumlar, Saray Eğitimi (Enderun Mektebi) kurumlarıdır. "15 yüzyılın ilk yarısında saray

kadrosundaki cambazhane öğrencilerine sadece beden eğitimi değil, okuma-yazma ile hükümdar huzurunda çalışıp kendini beğendirecek yaşayış adabı da öğretilmiştir” (Ergin,1977:456). Cambazhanelerin uyguladığı beden eğitimi, sivil okullara İsveç jimnastiği girinceye kadar derslerin temelini oluşturmuştur.

II. Murat’ın kuruluşunu yaptığı, gelişme ve düzenlemesini Fatih’in üstlendiği Enderun mektebi öğrencileri, beden eğitimine ruh eğitimi kadar önem verilen bu okullarda; özellikle silah talimleri, binicilik, tüfek ve ok atma, at yarışları, cirit oyunları, güreş gibi faaliyetlerde bulunmuşlardır. II. Beyazıt, Galatasaray’ındaki dersler için uzman öğretmenler getirterek, spor faaliyetleri için bu alanda bilgi ve yeteneği olanlardan öğrencilerin geniş ölçüde faydalanmasını sağlamıştır. Açılan askeri okulların programında askeri talimler gibi beden eğitime dayanan derslerin olması ve daha sonra beden eğitimi derslerinin sivil okulların programlarında yer alması, dersin okul programlarına askeri okullar aracılığı ile girdiğini göstermektedir. “Beden eğitimi dersleri öncelikle 1859 yılında, Harbiye’nin Paris’teki şubesi olan Mekteb-i Osmanî’nin ders programında yer almış, askeri talimlerin esasını oluşturmuştur. Bu derslerle öğrencilerin gelişip güçlenmesi amaçlanmıştır” (Akyüz,1981:75). Osmanlı döneminde sporun kitlelere ulaşmasını sağlayan bugünkü kulüp fonksiyonunu yerine getiren tekkeler bulunmaktaydı. Bu tekkeler daha çok güreş ve okçuluk alanlarda hizmet vermekteydi. Tazimattan sonra diğer tekkelerde olduğu gibi spor tekkelerime fonksiyonlarını kaybetmeye başladılar (Fişek, 1985:37). Fakat 18. yüzyılda askeri okullar ile programlara giren Beden Eğitimi dersleri, Osmanlı İmparatorluğu’nun kitabı ezberciliğe dayanan eğitim sistemi ile bağdaşmamış, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin saray ve çevresinde yoğunlaşarak halka gereği gibi ulaşamaması, faaliyetlerin öneminin anlaşılmasını geciktirmiş, dolayısıyla bundan beden eğitimi dersleri de etkilenerak sivil okullardaki uygulama alanına ancak 19. yüzyılda geçilebilmiştir. Beden eğitiminin sivil okul programlarında yer almaya başlaması, bu alanda yetişmiş personele ihtiyacı doğurmuş ve bu açık, yabancı beden eğitimi öğretmenlerinin yanı sıra, bu öğretmenlerin yetiştirdiği Türk beden eğitimi öğretmenleri ile giderilmeye çalışsa da yeterli olamamıştır (Yangın,1997:8–9).

Sonraki yıllarda ise futbola ilgi duyan, özellikle yabancı uyruklulardan oluşan grupların kulüpler şeklinde teşkilatlandıkları görülmektedir. Bu kulüpler black

stocking, 1889 Bornova 1894 moda 1896 Beşiktaş 1903 elips ve imgene 1904 Galatasaray 1905 Fenerbahçe 1907 şeklinde sıralanabilir. 1903 yılı öncesinde, kurulmuş olan kulüpler arasında maçlar yapılırdı, ancak takım sayısı az olduğu için maçlar hep bir kaç takım arasında gerçekleştirilirdi. Maçlara seyirci ilgisi çok sınırlıydı. İngiltere de geliştirilen teknik kuralları bilenlerin sayısı fazla olmadığından hakem sıkıntısı çekiliyordu. Bütün bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için İstanbul futbol birliği kuruldu (Tayga,1990:124–125).

1.4.2. Tanzimat Döneminde Beden Eğitimi

Bu dönemde az sayıda aydın, yönetici ve öğretmen tarafından eğitim alanında yenileşme çabaları başlatılmış, yeni okullar kurulmuş, öğretmen okulu açılmış, öğretim programlarına yeni dersler konmuştur.

“Tanzimat döneminde sosyal derslerin okul programlarına girmesiyle beden eğitimi dersi de programlarda yer almış ve 1863 yılında ilk yenileşme hareketleri döneminde açılan askeri okullardan Harbiye ve Askeri idadilere lüzumlu alet ve tesisler yaptırılmak suretiyle jimnastik dersi konmuştur” (Unat, 1964:137).

Beden eğitimi dersi için ilk kitabı Miralay Mustafa Hami Bey tercüme ederek yayınlamış, böylelikle orduda ve askeri okullarda Avrupa tarzındaki beden eğitimi dersleri başlamıştır. Beden eğitimi derslerine antrenman ve spor, jimnastik adı altında önce Galatasaray Lisesi’nde başlanılmış, daha sonra Bahriye Mektebi ve Darüşşafaka’da da 1868 yılında uygulamaya geçilmiştir. Beden eğitimi dersinin askeri okul programlarına girmesinden sonra, Galatasaray Lisesi’nin, beden eğitimi dersini programına alan ilk sivil okul olduğu görülmektedir. Ders bundan sonra diğer sivil okulların programlarında da yer almıştır. “1869 yılında yayınlanan Marif-i Umumi Nizamnamesi’nde yer alan ders cetvellerine göre erkek rüştiyelerinde beden eğitimi dersi programlara alınmış, kız rüştiyelerinde programlara alınmamıştır” (Akyüz,1981:110).

1.4.3. Meşrutiyet Döneminde Beden Eğitimi

1903 yılında kurulan İstanbul futbol birliği, yukarıda da belirtildiği gibi 1903 yılı öncesi olumsuzlukları ortadan kaldırmak üzere kurulmuştur. Futbol sezonunun dolu ve çekici bir takvime bağlanması, lig programının aksaksız uygulanması, kulüpler

arasındaki teknik ve idari anlaşmazlıkların çözülmesi ve lige alınacak kulüplerin tespit edilmesi gibi görevleri vardı. İstanbul futbol birliği bu görevlerini yerine getirerek bazı sorunlar çıkıyordu (Erarslan,2005:17).

Bu sorunların başında, özellikle Türk uyruklular tarafından kurulan kulüplerin lige alınmaması, yabancı uyruklu kulüplerin lige kabul edilmesi gelmektedir. Başka bir sorun, hakem bulmakta çekilen güçlükler ve hakemlerin, tarafların anlaşmazlıkları yüzünden oyun esnasında değiştirilebilmesi idi (Ertuğ,1977 :19-25).

Oysa en önemli sorun, öz yönetime, dayalı yönetim anlayışından kaynaklanıyordu. Kulüp temsilcilerinin katılımı ile alınan kararlarda, o an güçlü durumda bulunan kişi ve kulüplerin istekleri ağır basıyordu. Zaten, İstanbul futbol birliğinin sonunu getiren böyle bir olay olmuştur. 1910 – 1911 sezonu lig maçları baslarken yönetimde ağırlığı Fenerbahçe almış ve lig statüsünde değişiklik yapmıştır. Galatasaray bu değişikliğe karşı çıkmış, 1910 - 1911 yıllarındaki sezona katılmama kararı almıştır (Ertuğ,1977:19-25). 1913 yılında İstanbul futbol kulüpleri ligine katılma başvuruları reddedilen ve çoğunluğu okul kulüplerinden oluşan bazı kulüpler Cuma liginin kurdular (Fişek,1985: 73-75) .

Cuma ligi varlığını 1913- 1914 futbol sezonunda sürdürdü. Ancak yılında kurulan İstanbul şampiyonluğu ligi, maçlarını Cuma günü yaptığı için halk arasında Cuma ligi olarak adlandırıldı. İstanbul futbol ligi ise 1914 yılında meydana gelen sorunlar nedeniyle sona ermiş ve yerine “Pazar ligi” statüsünde yeni bir birlik kurulmuştur Cuma birliği futbola egemen olmuştur. 1918 yılına kadar devam etti.1918 -1919 yıllarında futbol maçları yapılmamış 1919 yılında Beşiktaş öncülüğünde Türk idman birliği kurulmuştur. 1920 yılında etnik kökenli kulüpler tekrar pazar liginin kurdular. Yabancı uyruklularla Türkler arasında adeta yarışarcasına kurulan birliklerden oluşan bu karmaşık yapı,1922 tarihinde Türkiye idman cemiyetleri ittifakının kurulmasıyla son bulmuştur (Erarslan,2005:17-18). Osmanlı imparatorluğundan Türkiye cumhuriyetine kalan spor mirası yerel düzeyde tekke ve vakıflarca düzenlenen güreş karşılaşmaları “Cuma ligi -Pazar ligi” Türünden ikililik ve bölünmelerden bir türlü kurtulamamış bir futbol örgütlenmesidir (Fişek, 1981:104). 23 Temmuz 1908’den 30 Ekim 1918’e kadar geçen zaman Meşrutiyet dönemidir. Bu dönemde ders

programlarına konulan sosyal ve siyasal içerikli derslerle birlikte, beden eğitimi derslerinin önemi artmış, Osmanlı Güç Dernekleri adıyla gençler arasında spor örgütleri kurulmuş, beden eğitimi derslerine ve izcilik faaliyetlerine önem verilmeye başlanmıştır.

“Beden eğitimi dersi 1910 yılında liselerin birinci, ikinci, üçüncü sınıflarında haftada iki saat olarak; 1911 yılında, beş ve yedi yıllık idadilerin ders programlarında bir saat olarak, 1912 yılında Galatasaray Lisesi’nin “(Mekteb-i Sultani) programında “Terbiye-i Bedeniye” adı ile altıncı sınıfta, haftada ikişer saat yer almıştır” (Yücel,1938:35).

Ayrıca sabah ve akşamları okul yönetimince belirlenecek, haftanın iki veya üç gününde beden eğitimi ve okul oyunları yanı sıra atış talimleri yer almıştır. 1919 yılında Sultanilerde Arabi ve Ecnebi eğitim programlarının yanı sıra altı, yedi, sekizinci sınıflarda haftada bir saat olarak yer alan beden eğitimi dersi dokuzuncu sınıfta yer almamıştır (Ayas,1984:70). 1922 yılında Mektebi Sultaniye Devrei Ula’da beden eğitimi dersine haftada dört gün büyük öğle teneffüslerinde yemek öncesi yarım saat yer verilmiştir. Yine aynı yılda ortaokulların programında beden eğitimi dersi yedi, sekizinci sınıflara haftada bir saat olarak belirlenmiştir. Meşrutiyet döneminde Balkan Savaşı yenilgisinin de etkisiyle birçok eğitimci ve yazar bedensel faaliyetlerin önemi üzerinde durmuşlar ve çeşitli önerilerde bulunmuşlardır (Akyol, 1974:43).

1.4.4.Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi

Atatürk; hareketsiz nesiller yetiştiren ve bu nedenle çağına ayak uyduramayarak tarihe karışan Osmanlı İmparatorluğu’nun durumuna düşmemek için, özellikle yurt savunması a ısından beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yaygınlaşması gerektiğini vurgulayarak, “Cumhuriyet, fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli koruyucular ister. Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir, her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğinin milli terbiyesinin bir unsurundan saymak gerekmektedir. Türk gençliğinin spor bakımından da milli heyecan içinde itina ile yetiştirilmesi önemli tutulmalıdır” demiştir (Maarif Vekilliği,1939:166). Atatürk; temellerini attığı Türkiye Cumhuriyeti devletinin gelişip yücelmesi için, Cumhuriyetin ve inkılâpların korunma ve savunma görevini Türk gençliğine verirken, onların beden ve ruh sağlığını koruyacak çalışmalarının sonucunu,

her yıl Türk ulusunun gözleri önüne sermesine fırsat vererek, 19 Mayıs 1919'u Türk ulusu ve Türk gençliğine "Gençlik ve Spor Bayramı" olarak armağan etmiştir (Akyol, 1974: 43).

Atatürk, Cumhuriyetin kuruluş yıllarında ve daha sonraki çeşitli demeçlerinde, yeni neslin yetiştirilmesinde beden eğitiminin Milli Eğitim programlarında yer alacak önemli bir unsur olduğunu vurgulamıştır. 1982 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin 59 yıllık tarihinde beden eğitimi ve sporun, Anayasada yer alması önemlidir. Anayasa'nın bu maddesine göre: "Madde: 59- Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, başarılı sporcuyla korur" güvencesi altına girmiştir (M.E. B., 14.2.1984 tarih ve 16 sayılı TTK kararı eki). Türk Milli Eğitim Politikası; "Atatürk'ün eğitim konusundaki görüşlerini kanunlaştıran ve uygulamaya koyan Anayasanın 59. maddesinde ve Milli Eğitim Temel Kanununda, Cumhurbaşkanımızın Eğitime Ait Direktiflerinde, Milli Eğitim Şura Kararlarında, Kalkınma Planlarında ve Hükümet Programlarında yer alan esaslardan oluşur ve program çalışmaları tümüyle bu esaslara dayandırılır" Bu esasların uygulamaya dönüştürülebilmesi için her dersin öğretim programının hazırlanmasında ve geliştirilmesinde uygulanacak ilkeler yirmi madde halinde belirlenmiş olup, ilkelerin 15. maddesi, beden eğitimi çalışmaları ile elde edilebilecek değerlerle ilgilidir: "Madde:15-Öğrencilerimizin ruh, fikir ve beden yönünden mükemmel şekilde gelişmesini sağlamaya önem verilecektir". Cumhuriyet idaresi altında beden eğitimi öğretmenleri önceleri kurslar ve Enstitülerden yetiştirilmiştir. Daha sonraları, spor akademileri bu görevi üstlenmiştir. Akademilerin yüksek okullara dönüştürülmesi ve üniversitelere bağlanmasıyla birlikte bu alanda çağdaşlaşma yolunda önemli adımlar atılmıştır (Öztürk,2002:7). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından orta dereceli okullara dağıtımı yapılan genelgeye göre beden eğitimi derslerinde öğrencilerin değerlendirilmesi ve derslerin boş geçmesini önlemeyi hedefleyen kararlar alınmıştır. Bunlardan 11.3.1985 tarih ve 358- 1106 sayılı karar, derslerde öğrencilerin daha dikkatli değerlendirilmesiyle ilgilidir. Beden eğitimi dersinin yanı sıra müzik ve resim gibi yeteneğe dayalı dersleri de kapsayan bu kararda "Adı geçen derslerde amaç, her çocuğu aynı seviyeye ulaştırmak olmayıp her birimin kendi yeteneğine göre yetiştirilmesidir. Cumhuriyetten bu yana orta öğretim programlarında 1924, 1927, 1960, 1970, 1973, 1984, 1985, 1988 yıllarında olmak üzere gelişmeye yönelik

değişiklikler yapılmıştır. Bütün bu programlar incelendiğinde liselerin, öğrencilerini Cumhuriyet idarisine ve devrimlere bağlı, bedence, ruhça, ahlakça sağlıklı iyi vatandaşlar olarak yetiştirmeyi hedeflediği görülür. Ancak 1988 programına kadar ne amaç analizi, ne de içerik düzenlenmesi görülmemiş, programlarda ortaöğretimin amaçlarında, bedeni gelişim ile ilgili amaçlar açık seçik bir şekilde ifade edilmemiştir. Beden eğitimi 1987 programı sağlığı koruyucu temel prensipleri benimseyip, gerekli sağlık alışkanlıklarını kazanmak, boş zamanları değerlendirmek, bedeni, ruhi ve toplumsal bakımdan gelişimi sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Görüldüğü gibi beden eğitimi ve spor faaliyetleri okullarda ders olarak okutulmasından başka, hazırlanan pek çok programda ve yasada yerini almıştır.

İnsanın hayatını sürdürebilmesi için gerekli olan beden eğitimi faaliyetleriyle, sağlıklı beden, fikir ve ruhsal yapıya sahip gençler yetiştirilerek, güçlü bir toplum yaratılacaktır. Bu da kuşkusuz beden eğitimi derslerinin belirlenen amaçlarına ulaşması demektir (M.E. B., 14.2.1984 tarih ve 16 sayılı TTK kararı eki).

1.4.5. Cumhuriyetten Bugüne Orta Öğretim Programlarında Beden Eğitimi

1924–1927 yılları arasında liselerin ders programında beden eğitimi dersi yer almıştır.

1927–1931 yılları arasında ders, jimnastik adı ile bir ve ikinci sınıflara ikişer saat, üçüncü sınıflara (edebiyat-fen) ise birer saat olarak konmuştur.

1931–1952 yılları arasında liselere beden eğitimi dersi her üç sınıfa haftada birer saat olarak görülmektedir.

1952–1956 yılları arasında liseler dört yıla çıkarılmış, dördüncü sınıflara da haftada bir saat beden eğitimi dersi konmuştur (fen-edebiyat şubelerine).

1956–1980 yılları arasında liselere beden eğitim dersi her üç sınıfa da haftada birer saat konmuştur.

1980–1986 yıllarında ise beden eğitimi dersi bir ve ikinci sınıflara ikişer saat, üçüncü sınıflara ise birer saat olarak, yeniden düzenlenmiştir.

198–1987 yılları arasında lise birinci sınıflarda beden eğitimi dersi dört saate çıkartılmış iki ve üçüncü sınıflarda iki saat olarak görülmüştür.

197–1994 yılları arasında birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda iki saat olan beden eğitimi dersi (1991’de) kredili sisteme geçildikten sonra iki dönem zorunlu seçmeli, daha sonra seçmeli ders olarak görülmektedir (M.E.B.,14.2.1984 tarih ve 16 sayılı TTK kararı eki). Liselerde haftalık ders saatlerini gösteren şema tablo 1’de gösterilmiştir (Doğan, 1972: 76).

Tablo 1: Orta Öğretimin 9.10.11.Sınıfların Haftalık Ders Saatleri

Yıllar	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	Toplam
1924-1927	-	-	-	-
1927-1931	2	2	1	5
1931-1952	1	1	1	3
1952-1956	1	1	1	4
1956-1980	1	1	1	3
1980-1986	2	2	1	5
1986-1987	4	2	2	8
1987-1994	2	2	2	6

Kaynak: Doğan (1972:76)

Bu dönemde liseler 4 yıla çıkarılmıştır.

1.5. Ders Dışı Spor Faaliyetleri

Öğrencilerin sadece beden eğitimi derslerinde, beden eğitimi ve sporun amaçlarına uygun, yeterli gelişim ve eğitim almaları imkânsızdır. Bu nedenle, okul içinde ders dışı spor faaliyetlerine önem verilerek beden eğitimi dersinin devamı ve bölünmez parçası olarak düşünülmüştür. Orta dereceli okullardaki sportif faaliyetlerle ilgili olarak düzenlenen yönetmelikler sürekli değişikliğe uğramış ve 9 Kasım 1981 tarih ve 17509 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak halen uygulanmakta olan şeklini almıştır. Bu yönetmeliklerden 1930 tarihli olanına göre, okullarda kurulacak spor yurtları sadece

belli yaşlardaki erkek öğrencilere mahsustur ve ortaokul öğrencileri yarışmalara katılamaz. 1939 yönetmeliği ortaokullardaki faaliyetleri, liselerdeki faaliyetlere hazırlayıcı özellikte görmüştür (Teb. Der.1939, sayı 6, 22).

Alınan bu karar 1944 yılında küçük bir değişikliğe uğramıştır:

1. Kulüplerde oynamalarına müsaade edilen öğrenciler, okul spor yurtları arasında tertib edilen resmi müsabakalarda oynatılamaz,

2. Öğrenciler ders yılı başında ya kulübü veya okul spor yurdunu tercih edeceklerdir.

(Teb. Der,1944:162).

Günümüzde ise, öğrencilerin kulüplerde spor yapmaları yasak olmadığı gibi, okullar bir sporcu kaynağı olarak görülmekte ve öğrencilerin kulüplere girmeleri desteklenmektedir. Spor faaliyetlerinin tabana yayılarak çocukların küçük yaşlardan itibaren bu faaliyetlerin içine girmeleri, geleceğin sporcularının yetişmesi açısından önem kazanmakta ve elverişli bir ortam yaratılmış olmaktadır. Sporun potansiyelini oluşturan okullarda kulüpleşmeye gidilmeli. Öncelikli olarak spor tesislerinin bakımı ve onarımı yapılmalı, tesisler sağlık bir şekilde kullanıma sunulmalıdır. Spor Tesisi bakımından devlet okullarında da özel okullardaki gibi imkânlar sağlanmalıdır (Hergüner,2001:352).

Beden eğitim dersleri ve spor yurtlarının faaliyetlerinden başka 1943 yılında alınan bir karara göre okullarda spor bayramları düzenlenecektir:

“1. Okul, spor yurtları ve oyun yuvaları, her ders yılı sonunda kendilerine bir okul spor bayramı günü seçeceklerdir.

2. Okul spor bayramı günü okul içi atletizm birincilikleri, eğlenceli oyunlar, yarışlar ve gösteriler tertip edilerek neşeli bir spor günü yaşatılacak, sene içinde sınıflar arası yapılan voleybol, basketbol, hentbol, futbol müsabakalarının ödülleri törenle dağıtılacaktır” (Teb. Der.1943: 227).

Okul içindeki çalışmalar beden eğitimi ve spor etkinliklerini özendirme, kendini deneme ve tanıma aracı olarak düşünülmelidir.Şampiyon okul takımı çıkarmak uğruna, okulun tüm imkânlarını az sayıda bir grup öğrenciye tanıma yerine, tüm öğrencileri faaliyet içine sokan okul içi çalışmalara ve sınıflar arası karşılaşmalara ağırlık

verilmeli, fırsat eşitliği ilkesi zedelenmemelidir. Tabana yayılan bu faaliyetlerde başarılı öğrenciler, okul takımlarına alınarak okullar arası yarışmalara katılmaları sağlanmalıdır (M.E. B., 1982:32).

1.6. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün Kuruluşu

Beden Eğitimi ve spor faaliyetlerini yaygınlaştırarak yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılapçı amaçlara göre gelişimini sağlayan, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek maksadı ile Başbakanlığa bağlı olarak 1938 yılında kurulan ve halen faaliyetlerini sürdüren Gençlik spor Genel Müdürlüğü, her yaştaki Türk vatandaşının Beden eğitimi ya da spor yapmasını sağlamayı amaçlamaktadır. 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununun özellikle 21. maddesi, sadece gençlerin ve öğrencilerin değil, tüm işyerlerinde çalışanların da beden eğitimi ve spor yapmalarına yönelik çok açık bir maddedir (Resmi Gazete, 1938:10300).

“Madde: 21- Memur ve işçi sayısı beş yüzden fazla olan müesseseler, fabrikalar, ticaret evleri ve sair kurumlar kendi memur ve işçilerine beden terbiyesi yaptırmak için genel direktörlüğün teklifi ve istişare heyetinin kararı üzerine İcra Vekilleri Heyeti tarafından verilecek karara göre jimnastik salonu, spor alanı, yüzme havuzu ve saire gibi tesisleri yapmağa ve uzman beden terbiyesi öğretmeni veya antrenörü tutmağa mecburdurlar.Çalışanların da beden eğitimi ve spor yapmalarına yönelik bu madde, diğer yandan bu alanda eğitim yapanların da istihdamına imkan tanımıştır. Ancak hiçbir dönemde, bu alanda yeterli sayıda eleman yetiştirilemediğinden ve kuruluşların bu zorunluluğu yerine getirmemelerinden dolayı 21. madde geçerlilik kazanamamıştır.

(Resmi Gazete, 1938:10300).

Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün başlıca görevleri;

- Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek; gençlik boş zamanının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri
- Kursları düzenlemek gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirleri almak,

- Milli Eğitim bakanlığına bağlı bütün okulların yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerini programlamak, Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin esaslarını tespit etmek,
- Okul dışı spor faaliyetleri, izcilik ve gençlik faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak,
- Sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak,-
- Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek,
- Sporcu sağlığı ile ilgili tedbirleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, işletmek, sporcuların sigorta işlemlerini yapmak, Spor müsabakalarında kuralları uygulamak,
- Beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgi ve spora ilgiyi arttıracak yayınlar yapma faaliyetlerinde bulunmak,
- Gençlerin boş zamanlarının değerlendirilmesi hususunda diğer kuruluşlarla iş birliği yapmak,
- Milletler arası spor mücadelelerinde resmi merci görevi yapmak,
- Başarılı sporculara ödüller vermek, Sporcu, spor kulüplerini denetlemek,
- İlgili mevzuat ve bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmak, (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun, 1977: 1-2).

Gençlik Spor Ve Genel Müdürlüğü merkez teşkilatı çalışan yönetici kişilere Yaman'ın (1996) “Gençlik Spor Genel müdürlüğü örgütünün yönetsel iklimi “konusunda yapmış olduğu çalışma, Gençlik ve spor genel müdürlüğünün örgüt iklimi ile ilgili önemli bulgular ortaya koymuştur. Ancak sporun Yönetildiği bu merkezi teşkilatta yönetici dışındaki görevli personelin örgüt iklim veya iş doyumunu üzerine başka bilimsel bir çalışmanın yapılmadığına dikkat çekilmiştir.

”Gençlik spor ve Genel müdürlüğü merkez teşkilatında çalışan personelin iş doyumunu düzeylerinin belirlenmesi konulu bu araştırmanında, bu alanda projeler

üreten birimlere, yönetici ve diğer çalışanlara mevcut durumu tanımlamanın yanı sıra, iş doyumunu arttırmak için de bir katkı sağlayacağı umulmaktadır” (Yaman,2000:4).

1.7. Beden Eğitimi ve Spor Şurasının Toplanması

18-24 Şubat 1946 yılında “Türk milletinin sahip olduğu varlıkta yeter kuvveti kazanması şartlarından biri olan beden eğitimi ve spor işlerimizi hep beraber düşünmek ve ana prensiplerini bir kez daha gözden geçirmek, programlamak için” toplanan 1. Beden Eğitimi ve Spor Şurasında:

- Okulda, orduda, kulüpte, beden eğitimi ve spor meseleleri,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili mevzuat, teşkilat, tatbikat, kontrol ve mükellefiyet meseleleri
- İzcilik
- Öğretici ve idareci kadro, saha, tesis, malzeme meseleleri,
- Sporda moral meseleler (Profesyonellik, amatörlük spor adaleti, vs.) incelenmiştir (GSGM., 1947: 13).

Şurada ele alınan problemlerden bir kısmının özellikle okullardaki beden eğitimi dersleri ile ilgili olanların halen çözümlenmemiş olması beden eğitimi derslerini olumsuz yönde etkilemiştir. O yıllarda belirlenen ve aradan geçen 48 yılda çözümlenemeyen bu problemlerden en önemlileri, ders saatleri, beden eğitimi öğretmenleri, özürlü çocuklar, tesis ve malzemedir (B.B.Y.K.P., 1967: 192)

1.8. Kalkınma Planlarında Beden Eğitimi ve Sporun Yer Alması

Türkiye'nin her alanda kalkınarak çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması ve sınırlı kaynak ve imkânların en verimli şekilde değerlendirilmesi amacıyla beşer yıllık dönemleri kapsayan kalkınma planları, 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasından sonra çalışmalarını hızlandırmaya başlamıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963–1967)'nda, kalkınmaya yönelik çeşitli alanların planlanması yanında beden eğitimi ve spor da kalkınma planları içerisinde yer almıştır. Okullardan başlayarak ileri yaşlara doğru daha geniş kitlelerin bu faaliyetlerin içinde yer alması

düşünülen kalkınma planlarından ilkinde, beden eğitimi ve spor konusu bulunmamaktadır (B.B.Y.K.P. ,1967:192).

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1968–1972)nda, ekonomi ve sosyal kalkınmanın başlıca unsuru olan insan gücünün beden ve ruh yapısının geliştirilmesinde beden eğitimi ve sporun oynadığı rol vurgulanarak, özellikle bu faaliyetleri geniş kitlelere ulaştırma amacıyla kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün bu amaçlardan çok bu faaliyetleri seyreden kitleyi çoğalttığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın da okullardaki beden eğitimi derslerine yeterince eğilmediği, Bakanlıkla Genel Müdürlük arasında büyük bir kopukluk olduğu belirtilmiştir. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'na göre okul sporu, beden eğitimi derslerinin ötesinde gençlerin beden ve ruh yapılarını geliştirici yönde yeniden düzenlenecektir. Bu programlarda beden eğitimi amaçlarından uzaklaşan rekabet anlayışı yerine kendine güven, grup çalışması, karşılıklı dayanışma ve davranış dürüstlüğü değerlerinin yerleştirilmesi gözetilecektir. Öğrencilerin fiziki kabiliyetleri ölçülecek, yeter ölçüde yetişmeyenlere özel programlar uygulanacaktır (İ.B.Y.K.P.,1972: 790–794).

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1973–1977)'nda, beden eğitimi ders saatlerinin yeterli sayıya çıkarılacağı belirtilerek, derslerde uygulana ile birlikte teorik bilgilere de yer verileceği belirtilmiştir (Ü.B.Y.K.P., 1977: 827

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983)'nda, ise üçüncü dönemde beden eğitimi ve sporun toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasına ilişkin ilke ve tedbirler getirilmesine rağmen yeterli gelişme sağlanamadığı, fakat bu dönemde eğitim kurumlarının spor faaliyetlerine katılmada etkili bir araç olması nedeniyle öncelikle okul içi beden eğitimi ve spor faaliyetlerine gereken önemin verileceği ve geliştirilmesi için etkili tedbirler alınacağı belirtilmiştir. Ayrıca bu faaliyetleri yaygınlaştırmak için eğitim kurumlarının ve kamu kuruluşlarının spor tesisleri hizmet dışı zamanlarda açık tutularak okul içi ve dışı gençlerin yararlanması sağlanacaktır(D.B.Y.K.P.,1983:286).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı(1985–1989)'nda aşağıdaki ilke ve tedbirler getirilmiştir. Bedenen ve ruhen sağlıklı bir toplumun gelişmesinde, beden eğitimi ve spor faaliyetleri önemli bir unsurdur. V. Plan döneminde beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılması ve amatör sporun teşviki esastır. Beden eğitimi ve spor alanında gerekli insan gücünün yetiştirilmesine ağırlık verilecek, üniversitelerin beden eğitimi

ve spor bölümlerinden mezun olanların, beden eğitimi öğretmeni olarak vazife yapmaları sağlanacak; her spor dalında antrenör yetiştirilmesine önem verilecek, okullarda beden eğitimi ve spora ağırlık verilecektir (B.B.Y.K.P., 1989: 150).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı (1990–1994)’nda beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile her yaştaki kişilerin seyirci durumdan kurtularak aktif spor yapmalarını sağlayıcı imkanların arttırılacağı, amatör sporda uluslar arası seviyede başarı göstererek sporcuların yetiştirilmesi ve desteklenmesine önem verileceği, profesyonelliğe müsait olan dalların teşvik edileceği, beden eğitimi ve spor dalları itibariyle master çalışmaları yapılacağı, konularında tedbirler alınacağı bildirilmiştir (A.B.Y.K.P 1994: 296–297).

1.9. İlk Beden Eğitmcilerimiz

Selim Sabit Efendi (1829–1910), Galatasaray Sultanisi’nde (Lisesinde) ikinci müdür olarak çalışmıştır. 1874’de yayınladığı “Rehnu-ma-yı Muallimin” (Öğretmenlere Rehber) kitabında, uygulaması kolay basit jimnastik hareketlerini tavsiye etmiştir (Akyüz,1981:109). Ayşe Sıdika Hanım, Darül muallimat’ta öğretmenlik yapmıştır.1897’de yazdığı “Usul-ü Talim ve Terbiye Dersleri” adlı kitabında beden ve ruh eğitiminin beraber yürütülmesini, bedenlen sağlıklı olan insanın başka işler de yapabileceğini ve bu nedenle beden eğitimine ve jimnastiğe önem verilmesini belirtmiştir. Miralay Hacı Mustafa Bey, 1859’da yazmış olduğu “Jimnastik” kitabıyla beden ve zihin eğitimi arasında denge kurulmasını ve eğitimde organik gelişmenin önemini savunmuştur (Unat,1964:133-135). Aristokli Efendi, Darulmuallimin’de ve Mektebi Mülkiye’de öğretmenlik yapmıştır. Yazmış olduğu “İlm-i Terbiye-i Eftal” adlı eserinde özellikle Beden Eğitimi üzerinde durmuştur. Emrullah Efendi (1858–1914) Maarif Müdürlüğü, Darülfünun’da öğretmenlik, Galatasaray Sultanisi’nde müdürlük, iki defa Maarif Nazırlığı (1910–1912) yapmıştır. Beden Eğitimi dersi ilk olarak onun zamanında öğretmen okulları, sultaniler ve liselerde, beden ve spor dersi adı altında görülmüştür (Ergün,1978: 36). Edebiyat tarihinde önemli yeri olan Tevfik Fikret (1867–1915) beden eğitimine önem veren eğitimcilerdendir. Beden eğitiminin önemini şu şekilde belirtmiştir (Akyüz,1981:110). Okul, gençleri beden ve ruhi yönden en iyi şekilde yetiştirmek, hayata ve toplumsal görevlere hazırlamaktan sorumludur. Okul, genel eğitime ve onu tamamlayan bir beden eğitimine dayandırılmalıdır (Akyüz,1978:159).

Çünkü “sağlam kafa sağlam vücutta bulunur”. Onun müdürlüğü zamanında Galatasaray’da beden eğitime ve spor faaliyetlerine önemli yer verilmiştir. Okulda beden eğitimi salonları açılarak öğrencilerin bu salonlardan faydalanmaları sağlanmıştır. Kaymakamlık, öğretmenli ve Darülmüallimin Müdürlüğünü yapmış olan Satı Bey (1880–1968) yazmış olduğu “Fenn-i Terbiye’de” eğitimi, beden, fikir, ahlak olarak üç bölüme ayırmıştır. Ethem Nejat (1882–1921) çeşitli illerde öğretmenlik, müdürlük, Beden Eğitimi öğretmenliği yapmıştır. Bedence sağlam gençlerin yetiştirilmesi üzerinde ısrarla durmuş, spor dersinin okullarda yer olması için çok çalışmıştır (Akyüz,1978:159). İsmail Hakkı Baltacı oğlu (1886–1978) becerilerin, çeviklik ve güç gibi bedeni yeterliliklerin geliştirilmesinin eğitimdeki önemini vurgulamış ve okul programlarında yer almasını tavsiye etmiştir. Selim Sırrı Tarcan (1874–1956), yurt dışına “Beden Terbiyesi” öğrenimine gönderilen ilk kişidir ve 1916’da ilk defa Türkiye’de “İdman Bayramı’nı düzenlemiştir (Başar,1992:33). Atatürk’ün çeşitli demeçlerinde yer alan fikir, direktif ve tavsiyeleri, Cumhuriyet Devrinin programlarına yansımış ve Türk gençlerinin yetişmesinde önemli rol oynamıştır. Cumhuriyet döneminin ilk Beden Eğitimi öğretmenleri 1926–1930 yılları arasında kurslarla yetiştirilmiştir. İlk kurs Mustafa Necati’nin Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde, (1925–1929) 3 yıl süreli olarak İstanbul’da Çapa Kız Öğretmen Okulu’nun bitişindeki açtırmış, bu sınıfın başına Selim Sırrı Tarcan’ ı getirmiştir. Türk gençliği; spor yapabiliyor ve örgün eğitim kurumlarında beden eğitimi dersi, eğitimin ayrılmaz bir parçası, önemli bir ögesi olarak kabul ediliyorsa; bunun sonucu olarak dünyadaki diğer uluslar arası müsabakalara katılabiliyor, onlarla yarışabiliyorsa bunu, ilk eğitimcilerimize borçluyuz (Başar ,1992:33).

1.10. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Beden eğitimi, organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm beden ve kişiliğin eğitimidir.

1.10.1. Beden Eğitiminin Özel Amaçları

Beden eğitimi organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm beden ve kişiliğin eğitimidir. Beden eğitiminin genel amaçlarını 4 temel ilke ile toparlamak mümkündür:

Bu dört temel ilke

- Organik gelişim
- Psiko-motor (Sinir-kas) gelişimi
- Zihinsel gelişim
- Ruhsal gelişim (Will, 1979:57).

Sporu ve spor yönetimini geliştirmede temel çıkış noktasının eğitim olduğu ve bununla spor eğitimi alan insanlarda gerçekleştirilebileceği göz önüne alınarak, beden eğitimi ve spor eğitimi alanlara daha fazla istihdam alanı sağlanmalıdır (Yaman ve diğ.,2002:106).

Eğitimle; toplumun ihtiyaçlarını karşılayıcı yetenekleri ortaya çıkartıcı ve geliştirici sorunları doğru çözümlen, akılcı düşünebilen, tarihsel ve ulusal değerleri benimsetici ve koruyucu sanayi toplumu olmanın getireceği problemleri çözebilecek nitelikte, başarıya isteğiyle dolu ve girişimci insanların yetiştirilmesi amaçlanır. Söz konusu bu amaçlar kapsamında, beden eğitiminin genel amaçlarını;

1.10.1. 1.Kişisel Yönden Amaçları

- Sağlı (bedensel, ruhsal, toplumsal),
- Fizik Uygunluğu
- Kas kemik gelişimi (Güze vücut estetik davranışı),
- Emniyet eğitimi (Kazalara karşı korumak, ilk yardım için bilgi ve becerileri kazanmak)
- Dengeli esnek kişilik (iyi ahlak, karakter), Bedenen eğitilmiş olmak. Boş zamanlarını değerlendirme,
- Kültür zevk ve duyarlı gelişim

1.10.1.2. Toplumsal Yönden Amaçları

- Barış ve savaş için gerekli vatandaşlık niteliklerini sağlamak,

- Toplumsal sorumluluk geliştirmek
- Liderlik niteliklerini geliştirmek,
- Yasalara, kurallara göre ve geleneklere saygıyı geliştirmek,).
- Oyun aracılığı ile sıra ve hak kavramları geliştirerek başkalarının kişiliğine saygılı olmak
- İşbirliği, toplu çalışma duygusu, takım ruhu ve kollektif davranışları geliştirerek başkalarının kişiliğine saygılı olmak,
- Toplumun değer yargılarına saygılı olmak

1.10.1.3. Ekonomik Yönden Amaçları

- Yapıcı, yaratıcı ve üretici yetenekleri geliştirmek,
- İş görev ve meslek sorumluluğu geliştirmek,
- İş ve çalışmalarda verimli ve başarılı olmak,
- Aileye, evreye ve okula yararlı görev ve sorumluluk yükleme açısından ele almak gerekmektedir (G.S.B., 1973: 9).

1.10.2. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Beden eğitimi dersi öğrencilerde, psiko-motor becerileri geliştirerek beden sağlığını veya bedeni yeterliliği sağlayan, sadece kasların geliştirildiği, dolaşım, solunum veya diğer bedeni fonksiyonların tam olarak yerine getirildiği dar kapsamlı bir ders değildir. Beden eğitimi, Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarının ikinci bendinde açıklanan özelliklere uygun kişiyi yetiştirmeyi amaç edinen ve bunu da en etkili bir Şekilde sağlayabilecek derslerden birisidir .Türk Milli Eğitimini düzenleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde belirtilen genel amaçlarının 2. bendi aynen Şöyledir: Türk milletinin bütün fertlerini.

“Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir Şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hr ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma

karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı verimli kişiler olarak yetiştirmek” (M.E. T.K., 1973:11).

Beden eğitimi dersinin amacı, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranışları ile kişiyi bir bütün olarak dengeli bir şekilde yetiştirmektir. Eğitim programlarımızda da bu bütünlüğün korunmasına çalışılmıştır. Bugün orta öğretim programlarında yer alan beden eğitiminin ana hedefi, gencin bedeni ve biyolojik gelişimini en yüksek kapasitesi içinde gerçekleştirmek, psiko-motor, bilişsel ve duyuşsal gelişmesine yardımcı olarak, onu toplumun uyumlu, etkili ve aktif bir bireyi haline getirmektir. 1970 orta öğretim programında bu genel ifadeye uygun olarak amaçlar şöyle düzenlenmiştir:

Bu dersle öğrenciler

a) Sağlıklı ve mutlu olarak yaşayabilmek, verimli olabilmek için bedenen sahip olması gereken aşağıdaki özellikleri kazanırlar:

- Günlük işlerini ve yaşayışını en verimli şekilde yürütmek için yeterli kuvvet, çeviklik, elastikiyet, çabukluk ve dayanıklılık,
- İyi ve normal ölçüler içerisinde gelişmiş kemik, kas yapısı ve iyi duruş alışkanlıkları,
- Hastalıklara karşı dayanıklılık,

b) Beden Eğitimi ile ilgili faaliyetlerin temel becerilerini elde ederler. Bu bakımdan öğrencinin:Günlük hayatının gerektirdiği yürüme, koşma, atlama, tırmanma ve kayma gibi becerileri,

- Sportif faaliyetlerle ilgili atma, tutma, fırlatma ve vurma gibi bu faaliyetlere hazırlayıcı özel becerileri,
- Liderlik, hoşgörü, yiğitlik, arkadaşlık, doğruyu, iyiyi, güzeli takdir etme, kendini kontrol etme, işbirliği yapma, başkalarına, kurallara saygı, itaat gibi becerileri,
- Bir aleti emniyetle kullanma, kazalara karşı uyanık olma, sağlığını koruma ve ilk yardımın ön bilgilerine sahip olma gibi becerileri,

- Oyun, rontlar, folklör, halk dansları, mahalli ve milli oyunlar ve başka ritmik faaliyetlerle ilgili beceri ve yetenekleri, en iyi şekilde geliştirmiştir.

c) Boş zamanlarını değerlendirme, dinlenme ve ruh sağlığı ile ilgili aşağıdaki beceri ve alışkanlıkları kazanırlar:

- Boş zamanlarını kendisine ve topluma yararlı olacak şekilde oyun, sportif faaliyetler, gezi, eğlence ve başka yollarla değerlendirir,
- Sportif faaliyetlere milli ve mahalli oyunlara, halk danslarına, ront ve ritmik faaliyetlere isteyerek katılır ve bunları çevresine yaymaya çalışır,
- Bedeni faaliyetleri ve yarışmaları seyretmekten zevk alır. Bunlardan iyi ve doğru olarak yapılanları sever, her türlü hile ve haksızlıkların karşısındadır,
- Olumlu ve sağlıklı yaşama alışkanlığı kazanır. Ölçülü şekilde çalışır, dinlenir, açık ve temiz havadan, güneşten yararlanmasını bilir. Yeni bir güne veya faaliyete istekli, canlı ve kuvvetli olarak başlar
- Kendi yeteneklerini göz önünde bulundurarak beden eğitimi çalışmalarının bir veya birkaç dalına ilgi duyar ve bu alanlarda çalışır

1970 programının bir revizyonu olarak 1988'de basılan lise programında yukarıda genel amaçlar hemen hemen aynen alınarak davranışsal tanımları yapılmış ve her sınıfla ilgili özel amaçlar içine dağıtılmıştır. 1934'de, Amerikan Beden Eğitimi Derneği Beden Eğitiminin hedeflerini bedeni yeterlik, ruh sağlığı yeterliliği, sosyal yeterlik, moral, karakter değerlendirme ve kontrol olarak sıralanmıştır. 1950'de aynı dernek, kişinin beden yeterliliğini (efficiency) en yüksek seviyede devam ettirmek için gerekli becerileri geliştirmek, kişinin toplum ve çevresi ile etkili bir ilişki kurması için gerekli becerileri geliştirmek, dinlenme ve eğlenmeden zevk almasını sağlamak olarak ifade etmiştir (M.E.B.,1970:273).

Beden Eğitimi Derneği 1965'de bu amaçları aşağıdaki şekilde açmıştır:

- Beden eğitimi programında kendileri için programlanmış bütün faaliyetlere istekle katılarak etkili ve becerili olarak hareket etmelerine yardım etmek,

- Onların hayatlarını daha anlamlı, gayeli, verimli hale getirmek için hareketin temel bir ihtiyaç olduğunu kavratmak,
- Hareketle ilgili zaman, yer, güç, enerji faktörlerine bağlı belli bilimsel prensiplere değer verme ve anlamlarını geliştirmek,)
- Spor ve oyun medyaları ile kişisel ilişkilerini geliştirmek,

Baim (1980)'e göre beden eğitimi dersinin amaçları:

- Ahlaki (moral) değerleri kazandırma,
- Eğlendirme,
- Sosyal yeterliliği geliştirme,
- Başarı duygusunu, kendine güvenini geliştirme,
- Gelecek yıllarında spora ilgi, istek, katılma duygusunu geliştirme,
- Hareket yolu ile bağımsızlık kazandırma,
- Toplumun diğer değerlerini kazandırma olarak sıralanmaktadır. Çeşitli kaynaklarda yer alan beden eğitiminin amaçlarını:
- İnsan hareketini anlama ve kavramayı geliştirme,
- Hayat boyunca devam edecek sağlıklı vücut mekaniği yeterliliği kazandırma, bunun önemini kavratma,
- İlerdeki hayatında kullanacağı temel motor becerilerini, spor, dans ve ritim becerilerini kazandırma
- Başarılı bir katılım sağlayacak sosyal beceri ve tavırları geliştirme,
- Kas, kemik, kalp-damar ve solunum sistemlerini geliştirme olarak özetleyerek toparlamak mümkündür

1.10.3. Beden Eğitimi Dersinin Önemi

Yaşam boyunca devam eden, fiziksel değişim kuvvet, dayanıklılık ve esneklik, bileşenlerinin yer aldığı becerilerin gelişimi ve kazanılması beden eğitimi ile mümkündür. Fiziksel beceriler, hareketin performansı ile ilgilidir (Gökmen ve Schnitger, 1981:68).

Hareket performansının geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar sindirim, dolaşım, boşaltım, ısı, solunum vb. sistemleri içine alan organik gelişimin sağlanmasına iç organların işlevlerinin artmasına neden olur. Beden eğitimi etkinlikleriyle psikomotor alanda beceri öğrenimi yanı sıra, öğrenme sürecinde yer alan evrelerde, bireyin zihinsel becerilerini de kullanması söz konusudur. Böylece birey hareket etmeyi öğrenirken çok çeşitli zihinsel (bilişsel) becerileri de öğrenmiş olmaktadır. Beden eğitimi etkinlikleriyle birey kendi yetenekleri ve yeterliliklerinin farkına varma imkânı bularak duygusal (duyuşsal) gelişimini sağlamaktadır. Beden duyguların ifade edilmesinde bir araç olarak kullanılabilir. Beden eğitimi öfke, kıskançlık gibi duyguların kontrol edilmesine, sevgi mutluluk gibi duyguların yaşanmasına uygun ortam hazırlamaktadır. Beden eğitimi etkinliklerine katılma gereksinimi ve isteği kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Genç hareket etme zevkini yaşamak, kendi sınırlarını yoklamak, macera-gerilim duygusunu yaşamak, sağlıklı olmak, kendisinden emin olmak, prestij sahibi olma, arkadaşlık kurmak için beden eğitimi dersine katılıyor olabilir. Kişinin istediği deneyimleri yaşayarak kazanma, başarılı olma, tanınma, ait olma gibi temel gereksinimlerini karşılama olanağı bulması ruhsal dengenin sağlanmasına yardımcı olarak, ayrıca beden eğitimi etkinlikleriyle öğrencilerin başkalarına yardım, işbirliğine dayalı yaşam, sorumluluk, başkalarının haklarına saygılı olma gibi sosyal becerileri de kazanmaları mümkün olacaktır (Gökmen ve Schnitger, 1981:68).

1.11. Ergen İçin Hareketin Önemi

Orta Öğretim çağındaki gençlerin gelişimleriyle ilgili incelemeler, bu dönemde görülen en çarpıcı değişimin biofizyolojik değişme olduğuna değinerek bedensel değişimlerin kişilik, sosyal davranışlar ve benlik gelişimleri üzerindeki etkilerine işaret ederler. Erikson (1982) tarafından “fiziksel ayaklanma” olarak adlandırılan bu dönem kızlarda 12–13, erkeklerde 14–15 yaşlar arasında başlar. Ancak farklı ülke kültürlerinde

bu değişmelere karşı tavır ve tepkiler farklı olabilmekte bu da ergenin davranışlarını etkilemektedir. Varış (1994) bu konuda şunları savunmuştur:

“Uzun yıllar bu çağın özellikleri yalnızca biyolojik değişmelere bağlanmıştır. Bu doğru olsaydı dünya üzerindeki bütün ergenlerin bu çağda aynı davranış özellikleri göstermesi beklenirdi. Her ne kadar bu çağın başladığını işaretleyen belirtiler daha çok bedensel ise de, kültür şartları ve baskıların, çocukluktan yetişkinliğe geçiş devresinde kişiye etki yaptığını gösteren araştırmalar vardır” (Varış,1994:27).

Bedeni gelişim için gencin, boy, ağırlık, iskelet, kas, sinir, sindirim, kan ve solunum sistemleri incelenir. Büyüme genelde bireyin kalıtsal özelliklerine bağlı olmakla birlikte, fiziksel aktiviteye göre de değişim göstermektedir. “Hiç spor yapmayan çocukların kas yapılarının aza geliştiği, boylarının daha kısa, yetersiz beslenme nedeniyle şişman ya da zayıf bir yapıya sahip oldukları, algılama, öğrenme yeteneklerinin yavaş olduğu bilinmektedir” (Açıkada,1990:167).

”Bu tür yetersizlikler daha sonraki yıllarda bireyin duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişmesini de etkilemektedir. Ergenlik, devamlı olan gelişmenin bir safhası olup, kendinden evvelki çağın etkisinde kalır ve kendinden sonraki çağa etki yapar”

(Varış, 1968:206).

Orta Öğretim çağındaki ergenin özellikleri ve ihtiyaçları şöyle sıralanabilir:

15–18 Yaş Grubu

Özellikleri:

- “Vücut ağırlığı hızlı bir artma gösterir ve boy büyümesi aşağı yukarı tamamlanmıştır. Cinsel olgunluk tamamlanmıştır. Daha az yorulurlar ve erkeklerde kuvvet iki misli artar. Motorsal koordinasyonda gelişme görülür.
- İyi görünüme sahip olabilmek için erkeklerde kuvvetli bir vücut geliştirme, kızlarda ise sevimli, zarif ve güzel olabilmeyi geliştirme arzusu. Sinir-kas ve eklem koordinasyonunu sağlamak
- Daha fazla sorumluluk kabul etmek,
- Dikkatlerini uzun süre bir şey üzerinde toplayabilmek,

- Çok hissi ve ilk yıllarda sınırlamalara karşı çok hassas,
- Objektif ölçülere değer vererek sosyal etkinlikler sayesinde statü kazanma eğilimi,
- Yetişkin hayranları gibi olamaya çalışmak,
- Erkeklerde kavga etmeye eğilim çok kuvvetlidir,
- Erkek ve kızların birlikte yaptıkları etkenliklere ilgi fazladır. Grup içinde uyumlu olmaya özen gösterir

İhtiyaçları

- Yaratıcı ve belirli bir amaca yönelik bedensel etkinlikler. Sosyal etkinliklerde bulunabilmek için beceri geliştirmek. Sosyal statü ve yeterlik hissi.
- Yeterince dinlenmek, daha fazla bağımsızlık,
- Arkadaş gruplarınca kabul edilme ve onlara uyum sağlayarak birlikte çalışma fırsatı, spor ve dans gibi sosyal etkinlikler için beceri kazanmak.
- Yarışmaya dayanmayan sportif etkinliklere önem vermek kurallara uyum göstermenin değer ve önemini anlamak.
- Yetişkinlerle beraber etkinlikleri katılmak ve yetişkin gibi davranmak”

(Özoğlu,1985 :220).

Ergenlik döneminde olgun bir kimliğin başarılı bir şekilde kazanılması için, fiziksel ve psikolojik yönden ergenin kendini tanıması ve kabul etmesi gerekmektedir. Bedensel etkinlikler ergenin toplumsal gelişimi açısından önemlidir. Takım sporları öğrenci-öğretici işbirliğini geliştirir. Saldırganlık dürtülerini doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir. Dünyanın çeşitli ülkelerinde yapılan araştırmalar bedensel etkinliklerde bulunan ergenlerin, bulunmayanlara göre çeşitli yönlerden daha olumlu kişilik özellikleri ve toplumsal özellikler taşıdıklarını ortaya koymaktadır. Türkiye’de bu konuda yeterli araştırmalar bulunmamaktadır (Başer, 1986 :19).

1.12.Orta Öğretim Öğrencisi İçin Beden Eğitimi Dersinin Önemi

Liselerin temel hedefi, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların, bireysel ve toplumsal açıdan sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi; yapıcı, yaratıcı ve üretken; milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirmektedir. Okul programlarının bir parçası olarak beden eğitimi bu amaca hizmet eden önemli bir derstir. Kişinin mutlu ve başarılı olması, verimli iyi bir vatandaş ve toplumun aktif bir üyesi olabilmesi, her şeyden önce büyük ölçüde beden ve ruh sağlığına sahip olmasına bağlıdır (M.E.B.,1988:275). Orta öğretimde beden eğitim dersi ile kazandırılacak, bedensel yeterlilik ve sağlıkla ilgili davranışlar, gencin doğrudan yararlanacağı ve kullanacağı davranışlardır. "Öğrencinin bir üst sınıfa geçmesiyle ya da hayata atılmasıyla unutilan korkunç genişlikteki bilgi göz önünde bulundurulursa, eğitimin fonksiyonu açısından öğrencinin beden sağlığı ile ilgili hayat boyunca kullanacağı alet niteliğindeki davranışları ayrı bir önem taşır". Becerilerin geliştirilmesi beden eğitimi programlarının temelini oluşturur. Ancak bu yolla bireyin bir bütün olarak gelişimine katkıda bulunabilir. "Becerilerin öğrenilmesi öncelikle beyin ile kaslar arasında bir koordinasyon kurulmasının düşünülmesini, bunun yanı sıra zihinsel uyanıklık, hazırlık ve çabayı da gerektirir (Ertürk,1972:48). Avrupa birliğine girme sürecinde bulunan, olimpiyatlara talip olan ülkemizde spor faaliyetleri, orta öğretim gençlik tabanına yayılmalı ve bunun için, kulüp, federasyon, medya ve aile iş birliği sağlanmalıdır. Beden Eğitimi ve spor etkinlikleri okullarda öğrenciler arasında yaygınlaştırılırken, toplumun en geç ve dinamik unsurları olan bu kesimin Türk sporuna kaynak teşkil etmesi temel görüş olarak benimsenmelidir.

Spor etkinliklerine katılımın akademik başarıyı olumsuz yönde etkilemediği ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda ana baba ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi gerekmektedir. Medyada geleneksel ve modern sporları tanıtıcı programlar ada yer verilmelidir. Ayrıca gençlere ve ailelere yönelik spor konusunda eğitici programlar yapılmalıdır. Okul Yöneticilerinin ve öğretmenlerin teşviki ile sporcu öğrencilerin maç ve yarışmalara arkadaşlarıyla gitmeli. Hem yarışmacı öğrencilerin hem de diğer öğrenciler için moral olabilir. Bu olay diğer öğrencileri spora teşvik edebilir, spora başlama nedeni olabilir (Hergüner,2001:352-353).

1.13. Doyum

İsten elde edilen maddi çıkarlar, çalışanın birlikte çalışmaktan zevk aldığı çalışma arkadaşları ve eser meydana getirmenin sağladığı bir mutluluk olarak tanımlanmaktadır (Eren,1989:141). İş doyumu paknedal'e göre İş görenin gereksinimlerini ile çevrenin bu gereksinimlerini karşılama derecesi arasındaki farktır (Paknedal,1988:29).

Balcı iş doyumunun, iş görenlerin iş boyutlarına ilişkin istekleri ile bunların işinde kazandırılması derecesine ilişkin algulamaları arasındaki farkın bir işlevi olan duygusal tepkiler olarak tanımlamıştır (Çetinkanat, 2000:45). İncir de işin doyum sağlayan iş görenin duygusal tepkilerini işi sevme, işe bağlılık, işe kendini coşkuyla vermek gibi görülmektedir (İncir,1990: 50). İş doyumu iş hakkındaki evrensel duyguları kapsar. Genel olarak çalışanların işlerini sevmeleri ya da sevmemeleridir. İş doyumu, davranışsal bir değişkendir yada işin değişik boyutları ile ilgili davranışsal tepkileridir (specter ,1997: 2).

1.13.1. İş Doyumu

İş doyumu denince işten elden edilen maddi çıkarlar ile işçinin beraberce çalışmaktan zevk aldığı iş arkadaşları eser meydana getirmenin sağladığı bir mutluluk akla gelir (Eren,1998:68). İş doyumu iş görenlerin işlerinden duydukları hoşnutluk ya da hoşnutsuzluktur. İş doyumu, işin özellikleri ile iş görenlerin istekleri birbirine uyduğu zaman gerçekleşir (Davis,1982:96).

Kornhauser ve arkadaşları, iş tatminini ve tatminsizliğini, işe ait bireysel değerlendirmeler sonucu ortaya çıkan duygusal durum olarak tanımlayarak, “bu duygusal durum, ancak bireyin kendi hislerini dile getirmesiyle anlaşılabilir” demektedirler (Minibaş,1990:3). Son yıllarda yoğun olarak üzerinde durulan iş tatmini kavramı, işletmelerde kritik konulardan biri haline gelmiştir. İş tatmini denince, işten elde edilen maddi çıkarlar ile işçinin beraberce çalışmaktan zevk aldığı iş arkadaşlarıyla bir eser meydana getirmenin sağladığı bir mutluluk akla gelmektedir (Eren,1977:12). İşten doyum bir iş görenin işine ya da iş yaşamını değerlendirmesi sonucunda duyduğu haz ya da ulaştığı olumlu duygusal durumdur (Lowler,1976:47).

İş tatmini kavramı, çalışanların yaptığı iş karşılığı elde ettiği sonuçların kendilerini doyurma derecesi diye tanımlanabilmektedir. Çalışanlar iş yerlerine gelirken fiziki iş gücünün yanında duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini, bilgilerini, alışkanlıklarını ve sosyal statülerini de beraberinde getirmektedirler. Beraberinde getirdikleri bu değerlere ilişkin olarak da bazı beklentileri bulunmaktadır. İşte bu getirdikleri değerler ve beklentileri iş tatmini tanımını ortaya çıkarmaktadır. Tanımlarda görüldüğü gibi, her bireyin iş yerine gelirken beraberinde getirdiği değerler farklı olacağı için, beklentileri de farklı olacaktır. Dolayısıyla iş yerinde aynı konumlarda çalışanların dahi, iş tatmini oranları farklı olacaktır. Konuya beklentiler açısından yaklaşan bir tanıma göre iş tatmini “işten beklentiler ve işin bu beklentileri karşılama derecesi şeklinde ele alınmıştır” (Dağ,1993:6). Konuyu örgüt açısından ele alan bir başka tanımda ise iş tatmini şöyle ifade edilmiştir: İş tatmini, personelin organizasyona yaptığı katkılar karşılığında organizasyondan elde ettiği çıktılardan orandır (Sartain ve W.Baker,1978:112). İş yapma kişilerin belirli gereksinimlerini karşılamak için kullandığı bir araç olduğuna göre bu aracı kullanmalı, kişisel duygu ve düşünce yapısını dilediğinde kullanma özgürlüğüne sahip olmalıdır Kaldı ki uygulama tam olarak böyle olmamaktadır. Yöneticiler iş göreni verdikleri her işi yapmakla görevli yükümlü kişiler olarak görmekte ve iş gören tanımını da bunu destekler niteliktedir. İş kanunlarındaki bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı çalışan kişiye işçi denir. Şeklindeki iş gören tanımında, işveren için, iş yapmakla yükümlü kişi kavramı yer almaktadır (Kaynak,1990:112).

İş görenin işinden doyum sağlaması, işini beğenmesi ile gerçekleşir. İş görenin işini beğenmesi ise işinin

- İş görenin yeteneklerini kullanmaya elverişli olması
- Yenilikleri öğrenmeye, gelişmeye elverişli olması
- İş göreni yaratıcılığa, değişikliğe ve sorumluluk almaya yönlendirmesi
- İşinin sorun çözmeye dayanması ile gerçekleşebilir (Başaran,2000:218).

1.13.2. İş Doyumunun Önemi

İş doyumunun önemi konusundaki değişik görüşlerin irdelenmesi, konunun anlaşılmasına yardımcı olacaktır. “iş tatmini önemlidir veya önemsizdir” konusundaki tartışmalar aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

I-İş doyumunu önemlidir.

- Kişiler yaptıkları kişisel becerilerini ortaya koymak isterler.
- İş tatmini ile psikolojik olgunluk arasında pozitif ve yüksek bir ilişki vardır.
- İş tatminsizliğinin doğal sonucu hayal kırıklığıdır.
- Zamanın büyük bir bölümünü harcadığı iş kişiler için çok önemlidir.
- İnsanlar ekonomik açıdan gereksinim duymasalar bile çalışmak isterler.
- İşinde yaratıcılığını kullanamayan kişiler zamanını boşa geçirmektedirler.
- İş tatminsizliği makro düzeyde toplumu da etkiler ve belirli değerlerin düşüşüne neden olur

II- İş tatmini önemsizdir.

- Bazı insanlar zahmetsiz iş ve kolay kazancı ister.
- Bireyler yeterince olgunlaşmamışsa bunun nedenini işte aramamak gerekir.
- İnsanların çoğu tek düzey işleri tercih ederler
- İnsanlar bazen çalışmamayı tercih etseler bile sosyal baskılar yüzünden çalışma yolunu seçerler.
- İşe yeterince önem vermemek bazen monotonluğu yenmeye yarar.

Yukarıdaki tartışmayı değerlendirdiğimizde iş tatmininin temelinde bireyin psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik gereksinimlerinin yattığı gerçeği görülmektedir. Dolayısıyla iş tatmini çevreden bağımsız bir kavram değildir (Suyunç,1998:6).

Bireysel gereksinimlerin tatmininde işin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaya yönelik bir araştırmada ABD’de iş görmeyen psikiyatri hastalarının %75’i “ iş görmeden” yoksun kalmalarının kendilerinde büyük bir tatminsizlik yarattığını

belirtmişlerdir (Şimşek,1988:24). Maslov'a insan gereksinimlerini birbirini izleyen beş düzeyli bir piramidi andırmaktadır. En ilkelinden en gelişmişine doğru bu gereksinimlerin, fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyaçları, sosyal ihtiyaçlar, saygı-statü ihtiyaçları ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı olarak sıralanabileceği göz önünde tutulduğunda, çalışma yaşamının bu gereksinimlerle bağlantısını kurmak zor olmayacaktır. Başka bir deyişle herhangi bir kurumda çalışan bir kimsenin yukarıda sıralanan beş gereksiniminin tatmini peşinde koşacağı söylenebilir. Kuşkusuz kişinin kişilik yapısına, eğitimine, geçmişine ve sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel düzeyine göre gereksiniminin boyutu ve tatmin düzeyi ile değişecektir. Ancak değişmeyen gerçek bireyin yaşamından duyduğu genel tatmin üzerinde iş tatmininin büyük etkisinin olacağıdır. Çalışanlar arasında yaygın görüş, iş tatminsizliğinin çalışanların verimini düşüreceğine ilişkindir. Türkiye'de beş bakanlığın merkez örgütündeki orta basamak yöneticileri üzerinde yapılan araştırmada yöneticilerin hemen hemen tümü çalışanların gereksinimlerinin kurumca yeterince karşılanmaması durumunda verimin azalacağını bildirmektedir. Batıda yapılan araştırmalarda ise bu görüşe çok az destek verilmektedir. Bazı bilim adamları ise, çalışanların iş tatmini azlığının onu daha yüksek verime güdeleyebileceğini, tatminin gevşemeye yol açabileceğini söylemektedirler (Başaran,1992:160). İnsanların çalışma ve iş yaşamları ile ilgili beklentileri ve gereksinimleri dışında, pek çok beklenti ve gereksinimleri vardır. Bunlarda kişisel yaşam tatmini açısından son derece önemlidir (Suyunç,1998:7-8).

Bir bireyin iş tatmininde etkili olabilecek gereksinimleri gruplanması mümkün değildir. Kişilerin temel beklentilerinin bazen para kazanma, bazen güvenli bir çalışma ortamı, bazen toplumsal saygınlığı olan bir işe sahip olma gibi farklılaşabilmesi tatmin olma şekillerini ve tatmin etme yaklaşımlarını da farklılaştırmaktadır (Deep,1978:31). Bireyler yapmaktan hoşnut olacakları ve kendilerini tatmin edebileceğine inandıkları işleri üstlenmeleri durumunda kişisel beklentilerini karşılama mutluluğuna erişebileceklerdir (Kaynak,1990:112). Bu durum yöneticileri, çalışanların iş tatmini ile ilgilenmeye zorlayan temel nedenlerden birini oluşturmaktadır (Suyunç,1998:9).

1.13.3.İş tatminini etkileyen dış faktörler

Bu faktörler şöyle sıralanabilir

- İşin fiziki yapısı

- Yapılan iş karşılığı elde edilen ücret
- İşi organize etmek
- Takdir
- Denetim

1.13.3.1. İşin fiziki yapısı

Burada işin yapısı olduğu kadar bireyin işi algılayış şekli ve işe duyduğu ilgide önemlidir. İvançeviç iş motivasyonunun performansı arttırdığını ileri sürmektedir. Wanaus, performans ve iş tatmininin birbiriyle ilişkili olduğunu, her ikisinin de birbirinin nedeni olabileceğini ortaya koymuştur

1.13.3.2. Ücret

Genellikle iş tatmini incelenirken ücret ile ilgili yönleri de ele alınmıştır. Herzberg'e göre ücret tatminsizliğe yol açarken porter ve locke ise alınan ücret ile beklenen ücret arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir (Minibaş,1990:5-7).

Klein'e göre ücret konusunda üç teoriden söz edilmektedir. Bunlar

- Eşitlik teorisi
- Beklenti teorisi
- Ödül teorisi Eşitlik teorisinde işin karşılığını almak söz konusudur. İşin karşılığında verilen ücret eşit olmalıdır

Eşitsizlik tatminsizliğe yol açabilir. Beklenti teorisinde ücret, gereksinmeleri karşılayacak bir araçtır. Düşük ücret, gereksinmelerin yeterince karşılanmasını engelleyeceği için tatminsizlik nedeni olabilir. Ödül teorisinde ise, ücret işi karşılığında verilen ödül niteliğini taşıyan birey aldığı ücretle daha fazla gereksinmelerini karşıladıkça işe karşı motivasyonu artar (Minibaş,1990:5-7)

1.13.3.3.İşi organize etmek

İşi kontrol etmek, karar vermek bireyin iş tatmini üzerinde olumlu etki yapmaktadır. Alutto ve Acito, düşünce katılımının iş tatmini üzerinde direkt etkisinin olup

olmadığına dair kesin bir sonuç bulunmadığının ancak bireyin işi benimsemesine neden olduğunu ileri sürmektedir (Suyunç,1998:11)

1.13.3.4.Takdir

Bireyin iş ve çevresi tarafından itibar görmesi, onaylanması kendine olan güvenini artırır. Çevrenin etkisiyle kendi kendine takdir etmesini sağlar. Bu da iş motivasyonunu, performansını ve iş tatminini etkiler. Örgütte yükselme ve ilerleme olanaklarının varlığı iş görenin çalışmasında örgütte katkıda bulunmasında önemli bir etkidir (Başaran,1985:51).

1.13.3.5.Denetim

Denetim ilişkisi, iş göreni katılımdan uzak tutuyor, alınan kararlar hakkında fikir bildiremiyorsa, genellikle ortaya iş tatminsizliği çıkmaktadır (Erdoğan,1999:241). Genel olarak iş görenler denetlenmekten hoşlanmamaktadır. Özellikle denetim, düzeltici. Yardım edici, birlikte yapıcı olmaktan çok kusur arayıcı, üstünlük gösterici, küçük düşürücü olduğunda iş görenlerin iş doyumuna engel olmaktadır.

Bu yüzden iş görenler demokratik denetime, özelliklede öz denetime yer veren örgütlerde çalışmayı yeğlemektedir (Başaran,1991:204).

1.13.4.İş tatminin etkileyen iç faktörler

Campbell'e göre iç faktörler üç grupta toplanabilir.

- Gereksinimler,
- Değerler,
- Beklentiler

Gereksinimler, yaşamın devamı için zorunludur. Organizmanın sağlıklı yaşaması için gerekli enerji kaynağını sağlar.

Maslow'un teorisinde, gereksinimler basitten karmaşığa giden bir hiyerarşi içindedir. Birinci sırada yer alan fizyolojik gereksinimler, insanı harekete geçiren temel gereksinimlerdir. İkinci sırada, güven ihtiyacı yer alır (barınma, güvenli bir iş). Diğerleri sırasıyla, sevgi, takdir edilme ve saygı görme, kendini gerçekleştirme

gereksinmeleridir. Herzberg'in isteklendirme teorisi, Maslow'un teorisine benzer. Her ikisi de beş düzeden oluşur, her iki teorinin düzeyleri paralellik gösterir. Fark Herzberg'in teorisinde işten gelen motivatörlerin yer almasıdır. Değerler, insanı kazanmak ve korumak için harekete geçirir. İşteki pozisyon, sosyal statü ve bununla ilgili değer yargıları iş tatmini düzeyini etkiler. Locke'ye göre iş tatmini gereksinmelerden çok, değerler sistemine bağlıdır. Tatmin ya da tatminsizlik ile ilgili duygular, değer yargılarına göre oluşur. Bir gereksinmenin karşılanıp karşılanmadığı değil, bireyin bunu nasıl algıladığı önemlidir. Campbell'e göre, bireyin işiyle ilgili beklentileri ile iş çevresinin sağladığı olanaklar arasındaki fark, iş tatminini olumsuz açıdan etkiler (Minibaş,1990:9).

1.13.5.İş Tatmin İle İlgili Teoriler

İş Tatmini-Motivasyon İlişkisine Yönelik Teoriler- Motivasyon, “insanı belirli bir amaç için harekete geçiren güç” anlamına gelir. Diğer taraftan tatmin kavramı da bir ihtiyacın ve beklentilerin karşılanma derecesi olarak tanımlandığında motivasyon ile tatmin arasındaki ilişki açıkça ortaya çıkmaktadır (Eren,1993:378).

1.13.5.1.Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi

Motivasyon teorileri arasında en fazla bilineni Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıdır. Temelde hiyerarşik sıra izleyen ihtiyaçların giderilmesiyle ilgilidir.

Maslow teorisinde iki temel varsayıma dayanmaktadır. Bunlar;

- İnsan davranışlarının tamamının belirli ihtiyaçları gidermeye yönelik olduğu,
- İhtiyaçların belirli bir sıralanma gösterdiği

Maslow belirli bir sıra izleyen ihtiyaçların giderilme sırasının bireyin motive edilmesi açısından önem taşıdığını vurgulamış ve alt sıralardaki ihtiyaçlar giderilmeden, üst sıralardaki ihtiyaçların insanı davranışa sevk etmeyeceğini vurgulayarak, ihtiyaçların davranışa sevk etme özelliğinin, ihtiyaçların tatmin edilme düzeyine bağlı olduğunu, tatmin edilen bir ihtiyacın davranış motive olma özelliğini kaybedeceğini ve davranışların daha üst düzeyli ihtiyaçlardan etkileneceğini belirtmiştir (Koçel, 1984:304).

Maslow'un tüm insan ihtiyaçları için önerdiği hiyerarşik sıralama şöyledir.

- Fizyolojik İhtiyaçlar: Yeme, içme, barınma, hayatı devam ettirme, seks, uyku
- Güvenlik İhtiyaçları: Can ve iş güvenliği, tehlikelerden korunma, hastalık ve yaşlılıkta geleceği garanti altına alma...
- Sosyal İhtiyaçlar: Bir gruba üye olma, kabul görme, dostluk, şefkat, kendini anlama
- Saygı ve Statü İhtiyacı: Tanınma, saygınlık kazanma, saygı görme, kendine güvenme...
- Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı: Yaratıcılık, sahip olunan potansiyeli gerçekleştirme

Bunlarda dikkat edilecek husus, bu ihtiyaçların belirli bir sıra içinde bulunmalarıdır. 1 numaralı ihtiyaç tatmin edilmeden 2 numaralı, 1 ve 2 numaralı ihtiyaçlar tatmin edilmeden 3 numaralı, 1,2 ve 3 numaralı ihtiyaçlar tatmin edilmeden 4 ve 5 numaralı ihtiyaçlar egemen olmayacaktır (Eren,1993:383).

1.13.5.2.Herzberg'in Çift Faktör Teorisi

Bu teoriden önce iş tatmini ile motivasyonsuzluk birbirinin karşıtı olarak görülmüş, buradan hareketle, iş tatminsizliğine yol açan etmenlerin ortadan kaldırılması halinde, çalışanların motive edileceği düşünülmüştür. Oysa bu teoriyle ilgili çalışmalar karşılıklı ilişkililiğe yepyeni bir boyut getirmiştir (Dağ,1993:45). Çift faktör teorisi; Herzberg ve arkadaşları tarafından 1959 yılında yapılan bir araştırma sonucunda geliştirilmiştir. Bu araştırma, çalışanlara bireysel tutum ve tepkilerin sorulması şeklinde yürütülmüştür (Kaynak,1990:126). Araştırmada, kişilerin kendilerini en iyi ve tatmin olmuş hissettikleri durum ve olayları anlatırken iş ile doğrudan ilgili olan işin kendisi, başarmak, sorumluluk gibi kavramların; diğer yandan kendilerini en kötü ve en az tatminli hissettiklerini anlatırken de iş ile ilgili olmakla beraber, işin dışında kalan ücret, çalışma koşulları nezaret ve benzeri gibi kavramları kullandıkları görülmektedir (Koçel,1984:308). Bu bilgilerden yola çıkan Herzberg, bazı iş koşullarının mevcut olmaması durumunda çalışanların özellikle tatminsiz olduğu, ancak bu koşulların varlıklarının çalışanları önemli ölçüde motive etmediği sonucuna

ulaşmıştır. Bu etmenler eskiden yöneticiler tarafından motive edici olarak görülmüş, bunların tatminsizlik verme özelliklerinin daha üstün olduğu saptanmıştır. İşte bu tatminsiz bırakan koşul ya da etmelere işin hijyen veya sağlık etmenleri ya da durum koruma etmenleri adı verilmiştir. Diğer taraftan başka iş koşulları dizisi ise, özellikle yüksek ölçüde motive etme ve iş tatmini sağlama yönünde çalışmakta, ancak bunların yokluğu büyük tatminsizlik yaratmamaktadır. Bunlara ise, güdeleyici etmenler adı verilmiştir (Dağ,1993:47). Burada dikkat edilmesi gereken konu Herzberg'de durum koruyucu faktörler olarak yer alan faktörlerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisindeki alt düzeylere karşılık gelmesidir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi bu açıdan ele alınırsa, basamağın en alt sırasındaki yer alan fizyolojik ihtiyaçlar, durum koruyucu faktörler olarak ele alınabilir. Bu ihtiyaç doyurulduğu takdirde motive edici özelliği kalmayacak, fakat doyurulmadığı takdirde kişiye memnuniyetsizlik verecektir. Basamakta ikinci sırada yer alan güvenlik ve üçüncü sıradaki sosyal ihtiyaçlar da bu kategoriye sokulabilir. Ancak dördüncü sıradaki saygı görme ihtiyacı ve son sıradaki kendini gerçekleştirme ihtiyacı motive edici faktörlere dâhil edilebilir. Durum koruyucu faktörlerin yokluğu, iş tatminsizliğine neden olurken, bunların varlığının kesinlikle iş tatmini sağlaması da o şekilde söz konusu olmayacaktır. Diğer bir deyişle, durum koruyucu faktörlerin kişiyi motive edici özelliği yoktur. Ancak bu faktörler motive etmek için asgari koşulları sağlamaktadır. Bunlar mevcut olmadan kişiyi güdülemek söz konusu değildir (Kaynak,1990:112-128).

1.14.Beklenti

Son önemli kavram beklentidir. Beklenti, belirli bir hareket veya çabanın belirli bir çıktıya ulaştırma olasılığıdır. Bu olasılık 0 ile 1 arasında değişebilir. Araçsallık 1. ve 2. düzey çıktılarla ilişkili iken beklenti, yalnızca 1. düzey çıktılara ilişkin çabalaradır. Sonuç olarak denilebilir ki, bireyin güdülenmesi için, belirli bir çaba gösterdiğinde belirli bir başarıya ulaşacağına inanması (beklenti); bu başarıyı ikinci düzey başarılar için gerekli görmesi (araçsallık) ve hem birinci hem de ikinci düzey ödülleri arzu etmesi (çekicilik)gerekmektedir. Ancak, çekicilik araçsallık ve beklenti bileşimi her bireye göre değişebilir (Can, 1999:35). Beklentiler kişisel bilgilere, yaşanan çevrenin gelir düzeyine göre farklılık gösterebilmesine rağmen birçok problemlerinde ortak yaşayabilirler. Öğrenciye verilecek spor hizmetlerinde, eğitim-öğretim faaliyetleri

planlanırken, değişen şartlara, yeni gelişmelere bağlı olarak sporcu öğrencilerin ne tür problem ve beklentileri olduğunu belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında bu tür çalışmaların her okul türüne ve kademesine belirli periyotlarda yapılmasında da yarar vardır. Böylece elde edilen bulguların ve çözüm yollarının birleştirilecek sporcu öğrencilere götürecekt hizmetlere yön vereceği düşünülebilir Hergünerin 2001’de yapmış olduğu araştırmada farklı okullarda öğrenim gören öğrencilerin (Anadolu, meslek genel, özel liseler) beklenti ve problemleri önem sırasına göre şöyle sıralanabilir;

- Kurum ve kuruluşlarla ilgili problemler
- Okul yaşamı ile ilgili problemler
- Gelecekle ilgili problemler
- Ekonomik durum ile ilgili problemler
- Başkaları ile ilgili ilişkiler hakkındaki problemler.
- Aile yaşamı ile ilgili problemler-
- Benlik ve iç yaşam ile ilgili problemler

Sıralamada sporcu öğrencilerin en önemli problem alanlarının, spor kurum ve kuruluşlarının, okul yaşamı, gelecek ve ekonomik durumla ilgili olduğu görülmektedir. Bu da spor kulüplerinin federasyonun medyanın, okulun, gelecek kaygısının ve ekonomik koşulların öğrencilerin yaşamında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Hergüner,2001:246-335).

Bireyler yapmaktan hoşnut olacakları ve kendilerinin tatmin edebileceğine inandıkları işleri üstlenmeleri durumunda, kişisel beklentilerinin karşılama mutluluğuna erişebileceklerdir. Bu durum, yöneticileri, çalışanların iş tatminleri ile ilgilenmeye zorlayan temel nedenlerden birini oluşturmaktadır (Kaynak,1990: 78).

1.14.1.Wroom’un Beklenti Kuramı

Victor Wroom beklenti kuramını 1960’larda yaygınlaştırmıştır. Bireyin bir sonuç için istekli olması ve göstereceği çaba ile sonuca ulaşacağı beklentisi, onu, o sonucu elde etmeye (yüksek performans göstermeye) itecektir (Eren,1998:77)

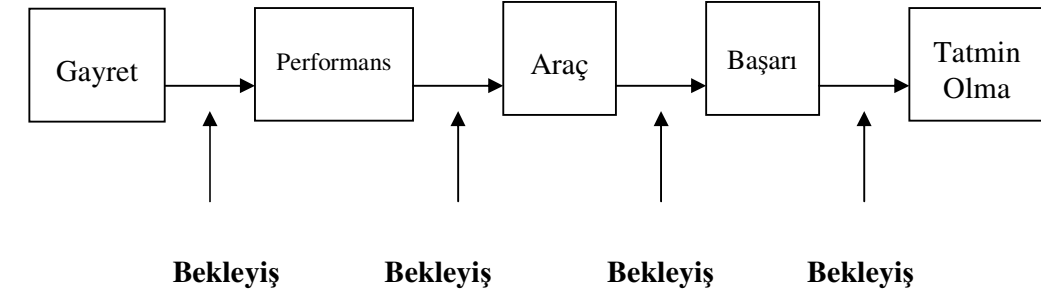
Böylece doyum sağlanacaktır. Yüksek düzeyde doyum ise, yeni bir döngüdeki sonuçları elde etmek için bireyin daha istekli olarak çalışmasını sağlayacaktır (Eren,1998:77). Wroom'un beklenti kuramına göre, kişi yapacağı bir davranış sonunda neyi tercih edeceğini ve bu beklentiye ulaşmak için farklı performans düzeylerinde ne gibi hususları dikkate alması gerektiğini bilmektedir. Örneğin, bir çalışan yükselmek istiyorsa, yüksek performans göstermenin onu terfi ettireceğini bilir ve başarılı olmak için yeterli düzeyde yüksek motivasyonda çalışır. Dolayısıyla beklenti kuramı, bir bireyin hem işinde hem de örgütte yüksek performans gösterme çabasında istekli davranmasına etki yapan öğeleri araştırmıştır. Woormun beklenti kuramı üç öğe üzerinde durur:

- Bireyin sarf ettiği çaba,
- Bireyin çabasının muhtemel sonuçlarına ilişkin inançları,
- Bireyin bu sonuçlara yüklediği değer. Beklenti kuramına göre, çabalar, değerler ve sonuçlar birbirlerini ve performansı etkilemektedir.

Wroom'un üzerinde durduğu kavramlardan ilki, birinci ve ikinci derecedeki sonuçlardır. Bir davranıştan elde edilen temel (birinci derecedeki) sonuçlar, o işi yapma ile doğrudan ilişkilidir. Bunlar verimlilik, devamsızlık, işgücü devri ve verimliliğin niteliğidir.İkinci derecedeki sonuçlar ise birinci derecedeki sonuçların doğuracağı ödül ve cezalardır, ücret artışı, yükselme ve grup tarafından kabul edilme ya da ret edilme gibi Wroom'un üzerinde durduğu ikinci kavram araçsallıktır. Araçsallık birinci derecedeki sonuçların, ikinci derecedeki sonuçlarla ilişkisi konusunda bireyin algısıdır.“ Şunu yaparsam şu sonucu elde ederim” anlamındaki araçsallık -1 den +1 e uzanan değerlerdir. Örneğin bireyin daha yüksek bir başarı göstermek için güdülenmesinin nedeni terfi etme isteğidir. Burada, birinci düzey çıktı olan başarı gösterme, ikinci düzey çıktı olan terfi için bir araç olma özelliğine sahiptir. Beklenti kuramının diğer bir önemli kavramı değerlikdir (Çekicilik). Değerlik, kişinin sonuç için “değer mi, değmez mi” şeklindeki biçtiği pahadır Değerlik, -1 ile +1 arasında bir değer alabilir. Bu değer pozitif olması, sonucun kişi tarafından tercih edildiğini, negatif olması tercih edilmediğini, ne pozitif ne de negatif olması yani “sıfır” olması ise kişinin sonuç konusunda nötr olduğunu gösterir. Wroom modelinin işleyişi şöyle açıklanabilir:

Birey Belirli bir gayretin belirli bir performans (iş başarımı) ile sonuçlanacağına (bekleyiş), bu performansın da belirli bir başarı ile sonuçlanacağına inanıyorsa (bekleyiş), çalışmalarını araçla desteklemek suretiyle tatmin olabilir (Koçel,1984:320)

Şekil 1: Vroom'un Bekleyiş Kuramı

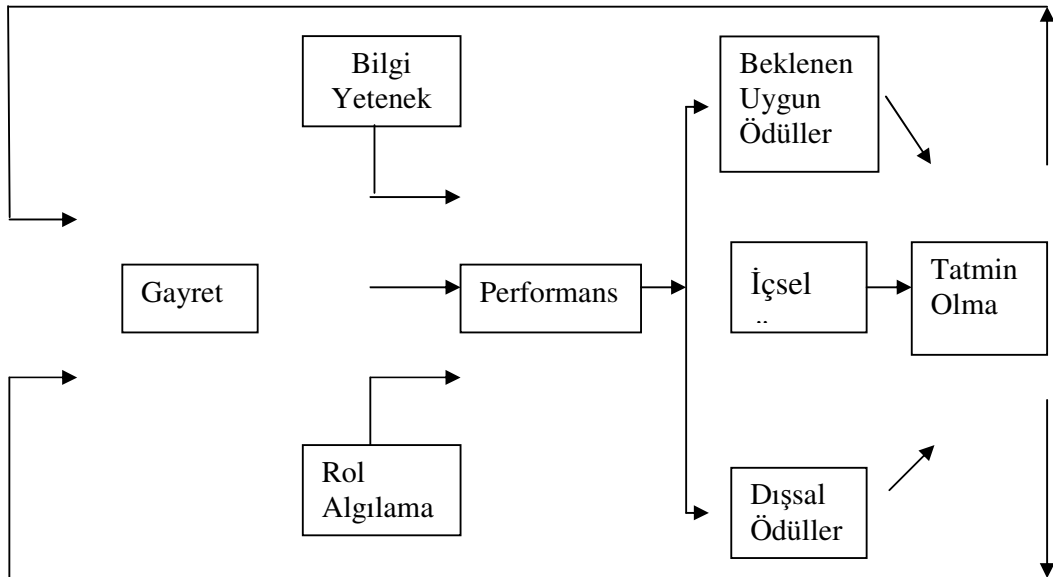

Kaynak: Koçel (1984:320)

1.14.2.Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi

Porter ve Lawler'in bu varsayıma dayanarak geliştirdiği model; ödüllerin tatmine yol açtığı ve performansın bazen ödüllere götürdüğü varsayımına dayanmaktadır. Yani bir anlamda Porter ve Lawler tatmin ile performansın başka bir değişken ile yani, ödüller ile başladığını varsaymaktadır (Dağ,1993:65).

Şekil 2: Lawler-Porter Bekleyiş (Ümit) Teorisi

Kaynak: Dağ (1993:65).

Porter ve Lawler'e göre ödülleri içsel ve dışsal olarak iki çeşittir. Dışsal ödüller kişiye örgüt tarafından verilen ücret, terfi, statü, iş güvenliği gibi ödüllerdir. İçsel ödüller ise kişinin işi başarıyla tamamlamış olmaktan ötürü kendisi tarafından verilir (Dağ,1993:65). Porter ve Lawler çalışanın kendi kendisini ödüllendirdiği hallerde içsel ödüllerin yüksek performans ile direkt ilişkili olduğuna inandıkları için içsel ödüllerle performansı yarı dalgalı çizgili ile birleştirmişlerdir. Dışsal ödüllerin performans ile zayıf bağlantılı olduğu görüşünden hareketle de bu ilişkiyi tam dalgalı çizgi ile göstermişlerdir. Bu zaman zaman dışsal ödüllerin performans ile ilişkisi olmadığı anlamına gelmektedir. Şekilde gerek içsel, gerekse dışsal ödüller kişi tarafından umulan uygun ödüller aracılığıyla dolaylı olarak tatmine bağlanmıştır. Fiilen ulaşılan ödül beklenilenden büyük veya fazla ise "tatmin olma" durumu aksi halde de "tatmin olmama" durumu ortaya çıkmaktadır.

Kişinin tatmin olmasının veya olmamasının derecesi fiili ödül ile beklenen ödül arasındaki farkın büyüklüğüne bağlıdır (Suyunç ,1998:111).

1.14.3.McClelland'ın Başarı Güdüsü Kuramı

McClelland'a göre insanların çoğunda başarıma ihtiyacı potansiyel olarak bulunmaktadır, fakat bu ihtiyacın ortaya çıkmasını sağlayacak ortam ve fırsat her zaman bulunmayabilir.

McClelland'ın konuyla ilgili araştırmalarında başarı güdüsü yüksek bireylerin genellikle lider rolünü benimsedikleri ve üst düzey yöneticilik statülerine yükseldikleri vurgulanmıştır (Eren,1993:402). Güç güdüsü, bireylerin çevresiyle olan ilişkilerinde bütün etkileme araçlarını elde bulundurma ve bunlar vasıtasıyla çevrelerine egemen olma isteğini ifade etmektedir. İlişki kurma ihtiyacı: İlişki kurma ihtiyacı yüksek olan kişiler arkadaşlık için uğraşırlar. Dayanışmayı rekabete tercih ederler. Başkaları ile ilişki kurma gruba girme ve sosyal ilişkiler geliştirmeyi amaçlarlar. Karşılıklı anlayış gerektiren durumlar içerisine girmeyi algırlar (Davis,1998:33).

McClelland'a göre, yüksek düzeyde başarılı olma güdüsüne sahip olan bireyler;

- Problemlerin çözümünü üzerlerine alabilecekleri ve başarı isteklerinin engellenmeyeceği bir iş ortamı tercih ederler.
- Hesaplanabilir riskler alma eğilimindedirler, ulaşılabilir ve gerçekçi hedefler belirlerler.

- İşlerini ne kadar iyi yaptıkları hakkında geribildirimler almak isterler.
- Amaçlarına ulaşmak için geniş kapsamlı planlar düzenlerler (Kaynak,1990:125).

1.14.4.Adams'ın Eşitlik (Hakçılık) Kuramı:

Adams'ın eşitlik kuramı, performansı, bireyin aldığı ödüllerle aynı iş ortamında çalışan diğer insanların aldığı ödülleri karşılaştırmasının bir sonucu olarak görür. Kurama göre motivasyon, bireyin algılarına dayanan bir süreçtir. Eşitlik ya da eşitsizlik, gerçek bir fenomen olmaktan ziyade yalnızca çalışanın zihninde var olan bir algılama biçimini yansıtır (Koçel,1984:320)

Adams' a göre;her çalışan birey, kendisine ödenen ödüllerin ne denli denkse olduğunu belirlemek üzere, kendilerine bir karşılaştırma temeli seçerler. Böylece iki oran arasında karşılaştırma yaparlar. Bunlardan birincisi, bireyin elde ettiği ödüller ya da çıktılar (ücret, statü, sosyal yardımlar, iyi çalışma şartları, iş güvencesi vb. gibi) ile kendisinin örgüte yaptığı katkılar ya da girdiler (emeği, zekâsı, yetenekleri, eğitim ve tecrübesi) arasındaki orandır. İkincisi ise, bireyin kendisine karşılaştırma temeli olarak seçtiği bir öteki kişinin elde ettiği oran ile katkıları arasındaki orandır (Atay,1994:108).

Adams' a göre, karşılaştırmalar 3 şekilde sonuçlanabilir: bireyin hak ettiğinden daha azını elde ettiğine inandığı eşitsizlik durumu, birey ilk durumda öfke, ikinci durumda suçluluk ve üçüncü durumda doyum duygusu yaşar.

Kurama göre birey, her iki eşitsizlik durumunda da, ister hak ettiğinden daha azını elde ettiğine inanır ister daha fazlasını elde ettiğine inansın bir denge kurma arayışına girecektir. Hak ettiğinden daha azını elde ettiğini inandığı durumunda da çalışan, işinde daha az zaman ya da çaba harcayarak (girdileri azalarak vb.) parça başı ücret planının geçerli olduğu örgütte üretimi arttırarak (çıktılarının değişimi), işe yönelik tutumlarını değiştirerek, bir başka kişi ya da grupta karşılaştırmaya başlayarak ya da işinden ayrılarak tekrar bir denge kurmaya çalışabilir .Hak ettiğinden daha fazlasını elde ettiğine inanan çalışan ise, daha uzun süre çalışabilir, aldığı ödüllerin değerini düşürebilir ya da kendisini karşılaştırdığı diğer çalışanları da daha fazla ödül almaya cesaretlendirebilir (Davis 1988:42).

1.15. İlgili Yerli ve Yabancı Yayınlar

Beden eğitimi programları ile ilgili yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır:

Adams (1963); son yıllarda bedeni mekanik yeterliliğin ölçme ve değerlendirilmesinin şimdiye kadar yapılanların üstünde bir ilgi ile ele alındığını ve son yıllarda bu konular

üzerinde çalışmak için birçok seminerler düzenlendiğini, buna bağlı olarak beden eğitiminin sağlık üzerindeki etkisi konusundaki araştırmaların yoğunlaştığını ifade etmektedir.

Açıkada, (1988), Hacettepe Üniversitesi'nde beden eğitimi derslerinin uygulanabilirliği ile ilgili öğretmen görüşleri ele alınarak incelenmiştir.

Dragon, R ve M.wooden (1992),” Devamsızlıkla iş doyumunu arasındaki ilişki” adıyla bir araştırma yapılmış. Bu araştırma sonunda çalışanların iş doyumları yüksekse devamsızlık az, düşükse devamsızlık çok olduğu sonucuna varılmıştır.

Ostraff (1992), “İş görenlerin doyumunu ile işle ilgili tutumları (işe bağlılık, uyum, psikoloji, stres) ve performans arasındaki ilişkinin incelenmesi” adıyla bir araştırmada 298 okuldaki 13808 öğretmen 352 müdür ve 24874 öğrenciden oluşan iş doyum verileri toplanmış yapılan analizler sonunda daha doyumlu iş görenlerin doyumunu az olanlardan daha verimli olduğu sonucuna varılmıştır.

Y.Sunay (1994), Ankara ilindeki liselerde okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerini karşılama düzeyine ilişkin bir araştırma yapılarak beden eğitimi dersinde program geliştirmeye yönelik sorular sorulmuştur. Yapılan araştırmada öğrencilerin beklentilerinin olduğunun ancak bu beklentilerin yeteri kadar doyuma ulaşmadığı sonucuna varıldı.

Suyünç (1998), “İlk ve orta dereceli okullarda görevli beden eğitimi branş öğretmenlerinin iş tatmin düzeyleri” araştırmasının sonuçlarına göre öğretmenler yaptıkları işi genel iş tatmini açısından zayıfta olsa tatmin edici,iç tatmin açısından ise ne tatmin edici ne değil şeklinde belirtmişlerdir.İş tatminine bakıldığında ise öğretmenler,yaptıkları işi ahlaki değer açısından çok tatmin edici bulurken,yaptıkları iş karşılığında aldıkları ücret için tatmin edici değildir.

Günbayı (1999), Araştırmada iş doyumunu ve bunun etkilerine verilen önem açısından sınıf ve branş öğretmenlerinin görüş ve bunların cinsiyet, yaş, kıdem ve öğrenim durumları açılarından farklılık gösterip göstermediği bulunmaya çalışılmıştır.

Birlik (1999), “Öğretmenlerin mesleki doyumunu ve eğitim anlayışları” isimli araştırmada mesleğin çalışma koşullarında göz önüne alınarak görevlerini yapmaya

çalışan öğretmenlerin mesleki doyum düzeyleri ve uyguladıkları eğitim anlayışları ele alınmıştır. Sonuç olarak elde edilen bulgulardan öğretmenlerinin doyum düzeylerinin düşük olduğu kanaatine varıldı. Doyumu yüksek olmayan öğretmenin verimli olması beklenemez bu yüzden eğitim seviyesinin de düşük olduğu kanaatine varılmıştır.

Kınalı (2000), “Resmi ve özel okulların rehberlik servislerinde çalışan öğretmenlerinin iş tatmin düzeyinin karşılaştırmak ve tatmin boyutlarını kıyaslamak” amacıyla yapılmıştır. Araştırma yapılan tüm okullarda çalışan rehber öğretmenlerinin çoğunun bayan olduğu 21 -30 yaşları arasında olduğu ve aynı okulda 0-5 yıl arası çalıştığı, genellikle lisans mezunu olup çok az master yapan vardır.

Çoğunun psikolojik lisans eğitimi aldığı ve çoğunun mesleğini sevdiği seminerlere isteyerek katıldıkları belirlenmiştir.

Koldaş (2000) “Spor yöneticilerinin iş tatmini Sakarya bölgesi uygulaması” konulu araştırmanın sonucunda en yüksek tatmin meslek boyutunda, en düşüğümde ücret boyutunda olduğu görülmüştür. İş koşulları ve yönetim açısından vasat bir tatmin söz konusu olduğu görülmüştür.

Hergüner (2001) “Farklı liselerde okuyan öğrencilerin problem ve beklentileri belirlenerek bu problem ve beklentilerin okul türlerine, okulların buldukları bölgelerin alt yapısal gelişmişlik düzeyine ve sporcu öğrencilerin kişilik bilgilerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı karşılaştırılmıştır.” Sporcu öğrencilerin en önemli problemlerinin; spor kurum ve kuruluşları, okul yaşamı, gelecekle ve ekonomik durumla ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca sporcu öğrencilerin genel olarak devlet ve özel liselerde, alt yapısal olarak gelişmiş ve orta düzeyde gelişmiş bölgelerdeki liselerde öğrenim görmeleri ve kişisel bilgilere göre problem ve beklentilerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiş olmasına rağmen birçok problemlerinde ortak yaşadıklarında anlaşılmıştır

Yaman ve diğ. (2002), “GSGM Teşkilatında Çalışanların Eğitim Düzeyine göre iş doyum düzeylerine” yönelik yaptıkları araştırmada gelişme ve yükselme imkânı olan hizmetli grubunda fazla, Yükselme şansı az olan mühendis grubunda az olduğu tespit edildi. Yine bu araştırmada iş doyum düzeylerinin yaşa göre bakıldığında yaş arttıkça

doyum düzeyinde artma medya gelmiştir. Doyumun cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerin iş doyum düzeylerinin kadınlara göre daha fazla olduğu anlaşılmıştır.

Koçak (2002), “Erzurum İlinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi” dair yapılan araştırmada öğretmenlerinin iş doyum düzeyi ile mesleki kıdem, aylık gelir, Erzurum ilini seçme nedeni ve araç-gereç değişkenleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonunda Erzurum da görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin iş doyumları ile cinsiyet, mesleki kıdem, Erzurum ilini seçme nedeni ve aylık gelir değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak Beden Eğitimi Öğretmenlerinin araç-gereç değişkeni ile iş doyumunu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yükselme ve geliştirme olanaklarının Öğretmenlerin iş doyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucuna varıldı.

Çelik (2003), “Fen bilgisi-fizik- kimya ve Biyoloji öğretmenlerinin iş doyumlarını belirlemek” için yapılan araştırmada elde edilen bulgular ışığında özellikle öğretmenlere yapılan ödentilerde, verilen özlük haklarında, okuldaki çalışma koşullarında, sosyal gereksinimlerde iyileştirilmelere gidilmesi ve öğretmenlerin eğitim gördükleri alanda görev yapmalarının sağlanması öğretmenlerin orta düzeyde görülen iş doyumları ileri düzeylere yükseltilebileceği bir öneri olarak sunulmuştur.

Balcı (2004), “Milli Eğitime Bağlı Meslek Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Tatmini” konulu araştırması sonunda öğretmenlerin cinsiyet, medeni durumu, yaş, kıdem, meslek tercihi, gelir durumlarına göre işten tatmin düzeylerinin değiştiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ücret ve terfi imkânı konusunda tatminsizlik duydukları buna karşılık vicdani sorumluluktan dolayı ve insanlara faydalı olmak gibi iç kaynaklı nedenlerden dolayı tatmin oldukları anlaşılmaktadır.

Gülay (2006), “Beden Eğitimi öğretmenlerinin iş doyum düzeyinin araştırması” “Beden eğitimi öğretmenlerinin işten doyumluluklarının doyumsuzluktan fazla olduğu anlaşılmıştır.

Diğer ülkelerde ortaokul ve liselerde beden eğitiminin ancak 1950’li yıllardan sonra değer kazandığı ve son yıllarda A.B.D. başta olmak üzere bütün ülkelerde ilgili yayın ve araştırmaların arttığı görülmektedir. 1953’de Cenevre’de öğretmenler birliği

tarafından yapılan ankete göre: Beden eğitiminin amaçları, okul eğitiminin amaçlarının en önemlileri arasında görülmektedir. Okutulan çeşitli dersler arasında önemlilik bakımından Beden Eğitimi dersi, Fen Bilgisi, Müzik, Resim Dersleri, Tarih, Yurttaşlık Bilgisi gibi derslerle aynı önemlilik sırasında yer almıştır (Dottrens,1962:133).

BÖLÜM 2: YÖNTEM

Bu araştırma tarama yöntemi ile yapılmış olup, orta öğretim 9.10.11. sınıflarda okuyan öğrencilere 28 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Türk milli eğitim sisteminde ders programlarının, program geliştirme çalışmalarında, son senelere kadar öğrenci görüşlerine yer verilmediği görülmektedir. Beden eğitimi ders programlarının gelişmesinde öğrenci boyutu ele alınarak, ders programlarından öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Önemi

20. yüzyılda, gelişen teknolojinin, hızlı kentleşmenin ve yaşam koşullarının bireylere getirdiği baskıları azaltmak, sağlıklı bir toplum oluşturabilmek için, beden eğitimi ders programlarındaki uygulamaları, insan yaşamında vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek gerekmektedir.

Bu alışkanlığın verilebileceği en uygun dönem ise öğrenim çağıdır.

“Okullarda, planlı ve sistemli programlar doğrultusunda geliştirilen, beden eğitimi etkinlikleri, sağlıklı, dengeli ve üretken bir toplumun oluşmasında en büyük faktördür..Bireye olumlu yönde davranışların kazandırılacağı yer okullardır. Okullardaki beden eğitimi ders programlarında, öğrenci isteği ve gereksinimi göz önünde bulundurularak, öğrencinin severek istekle derse katılması ile çeşitli beceriler geliştirilir. Beceri geliştirilmesi, beden eğitimi programlarının temelini oluşturur. Öğrencilerin bizzat öğrenim faaliyetine katılmaları çok önemli ve gereklidir. Bir öğretmenin program geliştirmede etkin olabilmesi için öğrencilerin ihtiyaçlarını, motivasyonlarını, gelişimlerini, problemlerini incelemesi gerekmektedir” (Keten,1993:3).

Bu çalışmada beden eğitimi programlarının geliştirilmesinde öğrenci boyutu ele alınarak, beden eğitimi dersinden öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyinin saptanmasına çalışılmıştır. Bu araştırma sonuçlarının beden eğitimi ders programlarının geliştirilmesinde veri teşkil edeceği ümit edilmektedir.

2.3. Araştırmanın problemi

- Orta öğretim 9. 10. 11. sınıfların beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?

2.4. Alt problemler

Bu amaca ulaşabilmek için, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Beden eğitimi programı alan öğrencilerin, beden eğitimi dersinden beklentileri nedir?
- Doyum düzeyi ile ilgili görüşler nelerdir?
- Öğrencilerin beklentileri ve doyum düzeyine ilişkin görüşler okullara göre farklılık göstermekte midir?
- Öğrencilerin 9.10.11. sınıf beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeyine ilişkin sınıf değişkenine görüşler nedir?
- Öğrencilerin beklentileri ve doyum düzeylerinde cinsiyete göre farklılık var mıdır?
- Sosyal çevreye uyum bakımından beklenti ve doyum düzeylerinin oranı nedir?
- Grup çalışmalarında iş birliğini ve sınıf içi birliği sağlamaya ilişkin beklentiler ve doyum düzeyinin oranı nedir?
- Araç gereçten faydalanmaya ilişkin beklentiler ve doyum düzeylerinin oranı nedir?
- Yeteneğini keşfetmeye ilişkin beklentiler ve doyum düzeyine ilişkin görüşler nelerdir?

2.5. Sayıtlar

Bu araştırmada;

- a) öğrencilerin anketleri cevaplarırken beklentilerini ve doyum düzeyini gerçekten yansıttıkları sayıtlısından hareket edilmiştir.
- b) Beklentilerin okul değişkenine göre farklılık oluşturulacağı düşünülmüştür.
- c) Doyum düzeylerinde sınıf değişkenine göre farklılık olacağı düşünülmektedir.
- d) Sosyal çevreye uyum bakımından beklentilerin yüksek olacağı düşünülmektedir.
- e) Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre doyumun farklılık oluşacağı düşünülmektedir.

f) Yeteneđi keřfetme bakımından beklentilerin fazla olacađı dűřünűlmektedir.

2.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıda belirtilen boyularla sınırlıdır.

a. Sakarya ili 2006–2007 eğitim 2đretim yılı orta 2đretim 9.10.11.sınıf dűzeyinde 2đrenim ve beden eğitimi dersi g2ren kız ve erkek 2đrencilerle sınırlıdır.

b. Bu arařtırma, anket uygulamasından elde edilen sonuçlar ve taranılan literatűr ve yűksek lisans tezi için ayrılan sűre ile sınırlıdır.

2.7. Evren ve 2rneklem

Araştırmanın evrenini, Sakarya ilinde orta 2đretim 9.10.11.sınıflarda dűzeyinde okuyan 2đrencilerden oluşturmaktadır. 2rneklemi ise; Sakarya ili merkez ilçesi olan Adapazarı içinde 12 genel lise ve 7996 2đrenci, 12 meslek lisesi ve 9758 2đrenci, 9 2zel lise ve 1011 2đrenci, ve 7 Anadolu lisesi ve 2689 2đrenci, olmak kaydıyla toplam 40 lise ve buralarda okuyan 20,942 2đrenci bulunmaktadır. Araştırma kapsamına giren 7 genel lisede 8013 2đrenci, 7 meslek lisesin de 6325 2đrenci, 4 2zel lisede 499 2đrenci ve 3 Anadolu lisesinde 1383 2đrenci olmak űzere toplam 16,220 2đrenci ve 21 okuldan Random y2ntemi ile seçilen Toplam “610”2đrenciden oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımı

Okul Adı	Okul Mevcut	Dağıtılan Anketler	İptal edilen	Geçerli anket	Yüzdeleri
Hacı Zeh.Akkoç	826	60	11	49	8,0
Ali. Dil. And. Lis.	256	20	11	9	1,5
Arifiye Ç.P.L.	838	50	14	36	5,9
Atatürk	1,938	50	14	36	5,9
Yun. Çil.Oğ.And.M	740	70	2	68	11,1
Fat.And.Tek.E.M.L.	521	60	23	37	6,1
Figen Sak. Anadolu	2,112	30	11	19	3,1
İmam Hatip	847	30	14	16	2,6
Kız meslek Lisesi	991	60	16	44	7,2
Mithat paşa Lisesi	842	60	5	55	9,0
Prof.Dr. Tansu Ç.T.	753	40	11	29	4,8
80.Yıl Cumhuriyet	606	30	10	20	3,3
Anadolu Lisesi	793	40	3	37	6,1
Sak. And. Tek. A.M.	2,009	70	23	47	7,7
Sakarya Lisesi	501	30	6	24	3,9
Serdivan Kız Meslek	125	15	9	6	1,1
Serd. Kuyum. ve Gü	542	20	6	14	2,3
Ö.S.E.K.	93	20	2	18	3,0
Özel Işık Lisesi	123	20	8	12	2,0
Özel Enka Lisesi	120	20	5	15	2,5
Özel S.A.Ü.Vakfı	163	20	1	19	3,1
Toplam	16,220	815	205	610	100

Örnekleme giren öğrencilerin yüzdelerine bakıldığında %8,0'nın Hacı Zehra Akkoç kız Lisesi, %1,5'inin Ali Dilmen Lisesi, %5,9'unun Atatürk Lisesi, %5,9 Arifiye Ç.P.L. Lisesi, %11,1'nin Yunus Çil Oğlu And. Lisesi, %6,1 Fatih And. Tek. Lisesi %3,1'nin Figen sakallı oğlu And. Lisesi, %2,6 İmam hatip lisesi, %7,2'nin Adapazarı Kız Meslek Lisesi, %9,0'nın Mithat paşa lisesi, %4,8 Prof.Dr. Tansu Çiller T.M.L, %3,3'nün Sakarya 80 yıl Cumhuriyet lisesi, %6,1'nin, Sakarya And. Lisesi %7,7'nin Sak. And. Tek. Lis. A.M.L. Tek. Ve E.M.L. %3,9'nun Sakarya Lisesi .%1,0'nın Serdivan Kız meslek Lisesi, %2,3'nün Serdivan Kuyumcular ve Güm. Od. Ç.P.L. %3,0'nın Özel Sakarya Eğitim kurumları lisesi, %2,0'nın özel Sakarya ışık lisesi, %2,5'nin Özel Enka Lisesi, %3,1'nin Özel S.A.Ü. Vakfı lisesi öğrencisi olduğu görülmektedir. Bazı okulların yüzdelerinin düşük olma nedeni anketlerin ciddiyyetten uzak doldurulması ve araştırmanın sonuçlarını olumsuz etkileyeceği düşünülerek değerlendirmeye alınmamasından kaynaklanmaktadır.Araştırma kapsamına giren 21

liseden toplam “815” öğrenciye anket dağıtılmış, anketi dolduran öğrencilerden 205’ i eksik doldurulduğu için sonuçları yanlış yönlendireceği endişesi ile araştırmacı tarafından değerlendirmeye alınmamıştır.Sonuç olarak örneklem grubu toplam “610” öğrenciden oluşmaktadır.

2.8. Veriler Ve Toplanması

Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için literatür’den toplanan bilgilerden yararlanılmış, ayrıca anket oluşturmak için, toplam 100 öğrenciye;

1-Neden Beden Eğitimi Dersini Seçtiniz

2-Sizce Beden Eğitimi Dersi Nasıl Bir Ders Olmalı?

3-Beden Eğiti Dersinden Ne Bekliyorsunuz?

4-Konular ve Ders İşleyişi Hakkında ne gibi Değişiklikler Önerirsiniz?

5-Beden Eğitimi Dersi Aldıktan Sonra Beklentiniz Ne derecede Gerçekleşti?

Soruları açık uçlu olarak sorulmuş, verilen yanıtlardan, kapalı uçlu 36 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan kapalı uçlu sorular, Tez danışmanın görüşleri alınıp, düzeltmeler yapılarak anket taslağı haline getirilmiştir. Hazırlanan 36 soruluk anket taslağı; seçilmiş olan pilot guruba, yani; Atatürk lisesi, Ticaret lisesi, Hacı Zehra Akkoç Kız lisesi öğrencilerinden, toplam 150 öğrenciye, ön uygulama yapılmış; Ön uygulama sonucunda elde edilen veriler, tez danışmanında katkıları ile alanında uzman kişilerin görüşleri ve tavsiyeleri alınarak ankete son şekli verilmiş ve Anket 28 sorudan oluşmuştur. Sakarya ili içerisinde farklı 7 genel lise, 7 meslek lisesi, 4 özel lise ve 3 Anadolu lisesi toplam 21 okuldan, Random yöntemi ile seçilmiş 9. 10. 11. sınıflarda öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerine anketler, Okul Müdürlerinin uygun gördüğü saatlerde araştırmacı tarafından genel kültür derslerinde dağıtılmış, anketler hakkında öğrencilere bilgi verilmiş nasıl dolduracakları açıklanmıştır. Dağıtılan anketler 1ders saati “40”dakika sonunda araştırmacı tarafından toplanmıştır. 28 sorudan oluşan anketlerde öğrenci beklentileri için var-yok şeklinde 2’li derecelendirme ölçeği kullanılmış, Doyum düzeyleri için; tamamen karşılandı, kısmen karşılandı, hiç karşılanmadı şeklinde 3’lü derecelendirme ölçeği kullanılmıştır (Ek-A). Uygulamalar bizzat araştırmacı tarafından yapılmıştır.

2.9. Anketin Geçerlilik ve Güvenilirliği

Araştırmamızda önceden yapılan literatür taraması sonucunda benzer çalışmalarda kullanılmış anketler incelenmiş olup alanında uzman kişilerin ve tez danışmanının görüşleri alınarak yeni bir ölçek geliştirilmiş olup 150 kişiye ön uygulama yapılmıştır.daha sonra düzeltmeler yapılarak tekrar 150 kişiye uygulanarak SPSS programına aktarılıp çözümlenerek anketin güvenilirlik katsayısı (Crocbanh Alpha=,916) olarak hesaplanmıştır (Ek:C). Ön anket verilerden yola çıkarak esas anket uygulaması 815 denek üzerinde yapılmış, 610 anket değerlendirmeye alınmıştır.

2.10. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Verilerin Çözümlemesinde bilgisayardan ve SPSS'den yararlanılmıştır. "610" öğrenciye ait veriler, önce veri kodlama formlarına işlenmiş daha sonra istatistik konusunda uzman kişiler tarafından bilgisayara aktarılan veriler üzerinde, gerekli istatistiksel çözümler için frekans dağılımları ve yüzdeleri belirlenmiştir. (x²) Khi kare testi uygulanarak hesaplanan değerlerin anlamlı olup olmadığı 0.05 ve 0.01 düzeylerinde test edilmiştir.

- Beden Eğitimi dersi alan öğrencilerin, Beden eğitiminden beklentileri ve doyumlarını karşılama düzeyini saptamak üzere frekans (f) ve yüzde(%) kullanılmıştır. Öğrenci beklentileri ve doyum düzeyi okullar değişkenine göre farklılık olup olmadığını bulmak için khi-kare testi yapılmış $p<0.05$ e göre sonuçlar yorumlanmıştır.
- Sınıf düzeyi farklı olan öğrencilerin beklentileri için ayrı, doyum düzeyi için ayrı khi-kare testi uygulanmış, beklentisi hiç karşılanmayan öğrenci yüzdeleri üzerinde durulmamıştır.
- Cinsiyete göre öğrenci beklentilerindeki ve doyumlarındaki farklılık khi-kare testi yapılarak incelenmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır.
- Sosyal çevreye uyum bakımından beklenti ve doyum düzeyi khi-kare testi yapılarak incelenmiş
- Grup çalışmalarıyla iş birliğini ve sınıf içi birliği sağlama bakımından beklentiler ve doyum düzeyleri khi-kare testi yapılarak incelenmiş

- Araç gereçten faydalanma bakımından beklentiler ve doyum düzeyleri khi-kare testi yapılarak incelenmiş
- Yeteneğini keşfetme bakımından beklentiler ve doyum düzeyleri khi-kare testi yapılarak incelenmiş. Amaçlara ilişkin veriler tablolştırılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmada ele alınan amaç ve alt amaçların çözümü için toplanılan verilerin, istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlar verilmiştir. Bulgular ve yorumların verilmesinde, öncelikle öğrenci dağılımına ilişkin bulgular, daha sonra ise, alt amaçlara ilişkin bulgular ve yorumlar verilmiştir.

3.1. Ankete katılan Öğrencilerin Dağılımı

Bu alt başlık altında ankete katılan öğrencilerin, okullara, sınıflara ve cinsiyete göre, dağılımları tablolar halinde açıklanmıştır.

Öğrencilerin birleştirilmiş toplamlara göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir

Tablo 3: Okulların Birleştirilmiş Öğrenci Toplamları Ve Araştırmadaki Yüzde Dağılımları

Toplam	f	%
Genel Liseler	267	43,8
Meslek Liseleri	214	35,1
Anadolu Liseleri	65	10,7
Özel Liseler	64	10,5
Toplam	610	100

Araştırma kapsamına giren Genel liselerde toplam 8013 öğrenciden 267'sine anket uygulanmış araştırmanın %43,8'i, Meslek liselerinde 6325 öğrenciden 214'üne anket uygulanmış araştırmanın %35,1'ini, Anadolu liselerinde okuyan 1383 öğrencinin 65'ine anket uygulanmış araştırmanın %10,7'sini ve özel liselerde okuyan 499 öğrencinin 64'üne anket uygulanmış araştırmanın %10,5'ini oluşturmaktadır.

Sınıflara göre öğrenci dağılımı Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Sınıflara Göre Öğrenci Dağılımı

Sınıflar	F	%
1. Sınıf	151	24,8
2. Sınıf	275	45,1
3. Sınıf	184	30,2
Toplam	610	100

Sınıflara göre öğrenci dağılımına bakıldığında; öğrencilerin %24'8nin oluşturan 1.sınıf öğrencisidir. %45,1'ni oluşturan 275 kişi 2.sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %30,2 oluşturan 184 kişi 3. sınıf öğrencisidir.

Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Cinsiyete Göre Öğrenci Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kız	330	54,1
Erkek	280	45,9
Toplam	610	100

Anketleri cevaplayan öğrencilerin 330'unun %54,1'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. 280'i % 45,9'u erkek öğrencilerde oluşmaktadır. Kız öğrencilerin fazla olma nedeni olarak Adapazarı merkezde bulunan kız liselerinin bulunması ve anketlerin diğer okullara nazaran sadece kızlar tarafından doldurulmasıdır.

Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinde Katılmak İstedikleri Etkinlikler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinde Katılmak İstedikleri Etkinlikler

Spor Branşları	f	%
Yüzme	109	17,87
Basketbol	92	15,08
Futbol	83	13,61
Tenis	71	11,64
Voleybol	68	11,15
Atletizm	52	8,52
Karate, Halter, Dövüş sporları	45	7,38
Jimnastik	34	5,57
Hentbol	32	5,25
Paten	24	3,93
Toplam	610	100

Tüm örneklem içindeki, 610 öğrenciden hepsi bu soruyu cevaplamıştır. Öğrencilerin tercihlerine göre yüzme birinci sırada (%17,87), basketbol ikinci sırada %15,08, üçüncü sırada %13,61'le futbol, dördüncü sırada (%11,64), voleybol beşinci sırada (%11,15), atletizm altıncı sırada (%8,52), uzak doğu sporları yedinci sırada (%7,38), Jimnastik sekizinci sırada (%5,57), hentbol dokuzuncu sırada (%5,25), paten sporunu seçen öğrencilerin tercihleri ise, onuncu sırada (%3,93) bulunmaktadır. Yüzme 1.sırada olmasına rağmen özellikle de devlet okullarında havuz konusunda imkânlar kısıtlıdır. Oysaki Almanya'daki ilkokullarda yüzmeden başarısız olmuş öğrencilere mezuniyet diploması verilmediği görülmektedir (Mutlutürk,1982). Ülkemizde tesis azlığı ve imkânsızlıklar nedeniyle öğrencilerin %25,1'inin yüzme sporu yapabilme beklentisi göz ardı edilmektedir. Türkiye'de giderek önem kazanan basketbol, öğrencileri tarafından popüler etkinlik olma durumundadır. Etkinlik türleri, örneğin futbol ve uzak doğu sporları yalnızca erkekler tarafından işaretlenmiştir.

Futbolun erkekler tarafından seçilmiş olması, günümüzde hala erkeklere özgü bir etkinlik olarak görüldüğü sonucundan kaynaklanmış olabilir. Futbol, uzak doğu sporları ve hentboldan farklı olarak, tenis, jimnastik, voleybol, paten gibi kişisel temas, beden bedene mücadelenin olmadığı daha yumuşak etkinliklerin kızlar tarafından işaretlenmiş olduğu ve bu tür etkinliklerin kızlar için daha çekici gözüktüğü görülmektedir. Tolon ve arkadaşları (1986) ile Gökçe (1984)'nin de belirttiği gibi, bu tip etkinlikler geleneksel Türk kadını imajına daha uygun düştüğü için kızlar tarafından seçildikleri düşünülebilir. Bu bulgular, Yalçınkaya, Saraçoğlu ve Varol (1993), tarafından yapılan araştırma bulgularla desteklenmektedir. Yalçınkaya ve Varol (1993)'un yaptıkları çalışmada öğrencilerin ilgi duyduğu spor dallarını tercihleri şöyle dağılmaktadır: Gençlerin %26,5'i su sporlarına, %23'ü top oyunlarına, %12,6'sı uzak doğu sporlarına, %12,3'ü rekabet sporlarına, %8,4'ü jimnastiğe %7,4'ü atletizme, %6,8'i bisiklet ve %2,9'u kış sporlarına ilgi duyduklarını belirtmişlerdir. Yalçınkaya, Saraçoğlu ve Varol yaptıkları çalışmanın bulgularına göre öğrencilerin, birinci sırada su sporlarına ilgi duymalarının nedenini Ege Üniversitesi'nin olimpik yüzme havuzuna sahip olmasının etkili olabileceğine dikkat çekmişlerdir. Sakarya da şehrin merkezinde özel okul öğrencilerinin ve maddi durumu iyi olanların gittiği küçük bir yüzme havuzu, özel enka lisesinde sadece para verenlerin kullandığı yüzme havuzu bulunmakta, buna rağmen Sakarya üniversitesi beden eğitimi bölümünde bulunan ve olimpik şartlara uygun yüzme havuzu bitirilemeyip spor salonu olarak kullanılmaktadır. Umarım ki yakın zamanda yetkililer tarafından tamamlanarak devlet okullarının, Sakarya üniversitesinin ve Sakarya halkının hizmetine sunulacaktır. Eğer yapılırsa en azından öğrencilerin % 17'sinin istedikleri sporu yapma olanakları sağlanacaktır.

3.2.Okullar Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Öğrenci Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Bu alt başlık altında okul değişkenine göre öğrencilerin anket sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeyine ilişkin görüşler tablolar halinde açıklanmıştır.

Okullar değişkenine göre, beden eğitimi dersinden fiziksel gelişim sağlama ile ilgili öğrencilerin beklentileri ve doyumlarının karşılanma düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 7'de gösterilmiştir

Tablo 7: Okullar Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Fiziksel Gelişim Sağlama İle İlgili ğrencilerin Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	133	49,8	134	50,1	267	29	21,8	82	61,6	22	16,5	133
Meslek	126	58,8	88	41,1	214	21	16,6	84	66,6	21	16,6	126
Anadolu	36	55,3	29	44,6	65	5	13,8	22	61,1	9	25,0	36
Özel	54	84,3	10	15,6	64	21	38,8	24	41,4	9	16,6	54
Toplam	349	57,21	261	42,7	610	76	21,7	212	60,7	61	17,4	349

P<0,05

Genel liselere giden öğrencilerin %49,8'inin, Meslek liselerine giden öğrencilerin %58,8'inin Anadolu liselerine giden öğrencilerin %55,3'inin ve özel liselere giden öğrencilerin 84,3'ünün bu konuda beklentileri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %57,2'i beden eğitimi dersinden fiziksel bir gelişim sağlama beklentisindedirler. Anket uygulanan 610 öğrencinin %57,2'sinin bu konuda beklentisi vardır, %42,7'i bu konuda beklentilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Khi-kare testine göre P<0.05 olduğundan, Beden eğitimi dersinden fiziksel gelişim sağlama konusunda ğrenci beklentilerinde okul değişkenine göre fark vardır. Doyum düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %21,7'sinin doyumlarının tamamen karşılandığı, %60,7'sinin kısmen karşılandığı ve %17,4'ünün hiç karşılanmadığı grlmştir. Khi-kare testine göre P<0,05 olduğundan, ğrenci doyumlarının karşılanma düzeyleri okullara göre düzeyinde farklılık göstermektedir.

Sunay'ın 1994'te yaptığı araştırmada fiziksel gelişim elde etme ile ilgili ğrencilerin% 84,7'si fiziksel güzellik beklentisi içindedir. %15,2'si ise beklenti içinde değillerdir.

Fiziksel güzellik elde etme ile ilgili öğrencilerin beklentileri ve bu doyum düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinden Fiziksel Güzellik Elde Etme ile ilgili ğrencilerin Beklentileri Ve Doyumun Gerçekleşme Düzeyi

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel.	79	29,5	188	70,4	267	20	25,32	33	41,7	26	32,9	79
Meslek	90	42,0	124	57,9	214	13	14,4	52	57,7	25	27,7	90
Anadolu	32	49,2	33	50,7	33	5	15,6	23	71,8	4	12,5	32
Özel	33	51,5	31	48,4	31	8	24,4	20	60,6	5	15,1	33
Toplam	234	38,3	376	61,6	610	46	19,6	128	54,7	60	25,6	234

P<0,05

Genel liselere giden öğrencilerin %29,5'in, Meslek liselerine giden öğrencilerin %42,1,'inin Anadolu liselerine giden öğrencilerin %49,2'sinin ve özel liselere giden öğrencilerin 51,5'inin bu konuda beklentileri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %38,3'ünün beden eğitimi dersinden fiziksel bir güzellik sağlama beklentisindedirler. Anket uygulanan 610 öğrencinin %38,3' ünün bu konuda beklentisi vardır, %61,6'sının bu konuda beklentilerinin olmadığını belirtmişlerdir. P<0.05 olduğundan, yapılan khi-kare testine göre, Beden eğitimi dersinden fiziksel güzellik sağlama konusunda ğrenci beklentilerinde okul değişkenine göre fark vardır. Doyum düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %19,6'sinin doyumlarının tamamen karşılandığı, %54,7'sinin kısmen karşılandığı ve %25,6'sının hiç karşılanmadığı grlmştir. Sunay 1994'te Ankara ilindeki 6 lisede yaptığı araştırmada %77,3 bu konuda beklentileri olduğunu %22,6'sının ise fiziksel güzellik elde etme beklentisinde olmadıklarını belirtmişlerdir. 1994'ten bu 2007'e kadar gecen sürede niversiteye girmek daha zor hale gelmiş, gelecek kaygısı artmış ve öğrencilerin fiziksel güzellik elde etmekten çok iş bulma sıkıntısı yüzünden beklentisi olama ya da olmama oranları zıtlık gösteriyor olabilir. P <0.05 olduğundan, yapılan khi-kare testine göre, ğrenci beklentilerinde farklılık olduğu ortaya çıkmıştır.

Beden eğitimi dersinin, Öğrencinin herhangi bir spor dalıyla ilgili yeteneğinin ortaya çıkacağına konusundaki öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyi Tablo9’da verilmiştir.

Tablo 9: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin, Öğrencinin Herhangi Bir Spor Dalıyla İlgili Yeteneğinin Ortaya Çıkacağına Yönelik Beklentiler Ve Doyum Düzeyine Göre Dağılımı

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	167	62,5	100	37,4	267	54	32,3	71	42,5	42	25,1	167
Meslek	135	63,0	79	36,9	214	43	31,8	65	48,1	27	20,0	135
Anadolu	45	69,2	20	30,7	65	21	46,6	18	40,0	6	13,3	45
Özel	51	79,6	13	20,3	64	20	39,2	22	43,1	9	17,6	51
Toplam	398	65,2	212	34,7	610	13	34,6	176	44,2	84	21,1	398

P<0,05

Genel liselere giden öğrencilerin %62,5’in, Meslek liselerine giden öğrencilerin %63,0,’inin Anadolu liselerine giden öğrencilerin %69,2’sinin ve Özel liselere giden öğrencilerin 79,6’sinin bu konuda beklentileri olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %65,2’inin beden eğitimi dersinden herhangi bir spor dalıyla ilgili yeteneğinin ortaya çıkacağına dair beklenti içerisindedirler. Bu konuda öğrencilerin %34,7’si beklentilerinin olmadığını belirtmişlerdir. P < 0.05 olduğundan, yapılan khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinden herhangi bir spor dalıyla ilgili yeteneğinin ortaya çıkacağı konusunda öğrenci beklentilerinde okul değişkenine göre fark vardır. Doyum düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %34,6’sinin doyumlarının tamamen karşılandığı, %44,2’sinin kısmen karşılandığı ve %21,1’i hiç karşılanmadığı görülmüştür. Sunay’ın 1994’te Ankara da yaptığı araştırmada beden eğitimi dersinin spor yapmaya yönlendirmede beklentisi olanların oranı %86,6’dır. Bu oranın Sakarya da %65,2’i çıkmasının nedeni olarak gençlerin Sakarya da spordan para kazanamayacaklarına inanıyor olabilirler. P > 0.05 olduğuna, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinin her hangi bir spor dalı ile ilgili yeteneğinin ortaya çıkacağı i konusunda, öğrenci doyum düzeyi okullar değişkenine göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

Genel kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunun, beden eğitimi faaliyetleri ile giderilmesi konusundaki öğrenci beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 10'de Verilmiştir.

Tablo 10: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Faaliyetleriyle Genel Kültür Derslerinin Yarattığı Zihin Yorgunluğunun Giderilmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	177	63,8	90	33,7	267	69	38,9	68	38,4	40	22,6	177
Meslek	125	58,4	89	41,5	214	40	32,0	58	46,4	27	21,6	125
Anadolu	38	58,4	27	41,5	65	17	44,7	14	36,8	7	18,4	38
Özel	36	56,2	28	43,7	64	13	36,1	15	41,6	8	22,2	36
Toplam	376	61,6	234	38,3	610	139	36,9	155	41,2	82	21,8	376

P<0,05

Genel kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunun, beden eğitimi faaliyetleriyle giderileceği konusunda beklentisi olan öğrenci oranı %61,6'dır. Öğrencilerin beklentisi olmayanların oranı %38,3'tür. Öğrencilerin beklenti oranlarına düzeylerinin oranına bakıldığında; genel liseler %63,8'i, meslek liselerin %58,4'ü, Anadolu liselerinin %58,4'ü ve özel liselerin %56,2'si beklenti içerisindedirler. Okullar arasında çok büyük farklılıklar bulunmadığı görülmektedir. Genel kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunun giderilmesi konusunda, beden eğitimi dersinden beklentileri olduğunu belirtmektedirler. P<0,05 olduğuna khi-kare testine göre, genel bilgi derslerin yarattığı zihin yorgunluğunun giderilmesi konusunda, okullar değişkenine göre, öğrenci beklentileri açısından farklılık vardır. "Araştırmalar, genel kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunu, spor etkinlikleriyle değerlendirmenin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır" (Mutlutürk 1982, Eryaşar 1985). Avrupa Konseyince hazırlanan bir raporda herkesin, özellikle öğrencilerin boş zamanlarının %70'inin spora ayrılması önerilmiştir (GSB 1982).

Orta öğretim gençliğinin genel kültür dersleri dışındaki zamanlarını spor yaparak değerlendirme enerjilerini boşaltma ve birçok olumlu davranışlar kazanmalarında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemli bir yer aldığı göz ardı edilmemelidir.

Genel kültür derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunun giderilmesi konusunda öğrenci Doyum düzeyine bakıldığında: Öğrencilerin %36,9'unun doyumlarının tamamen gerçekleştiğini, öğrencilerin %41,2'sinin doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve öğrencilerin %21,8'inin doyumlarının hiç karşılanmamış olduğunu belirtmektedirler. Öğrencilerin genel kültür derslerindeki yorgunluklarını beden eğitimi dersinde giderme doyumlarının karşılanma düzeyi okullar değişkenine göre $p > 0.05$ olduğundan khi-kare testine göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Maddi olanaksızlıklar yüzünden (spor salonu ve kulüplerde) gerçekleştirilemeyen spor etkinliklerinin, beden eğitimi dersinde gerçekleştirilmesi ile ilgili öğrencilerin beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri tablo11'de verilmiştir.

Tablo 11: Okul Değişkenine Göre Maddi Olanaksızlıklar Yüzünden (Spor Salonu Ve Kulüplerde)Gerçekleştirilemeyen Spor Etkinliklerinin Beden Eğitimi Dersinde Gerçekleştirilmesi İle İlgili Öğrencilerin Beklentileri Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	131	49,0	132	50,9	267	53	40,4	47	35,8	31	23,6	131
Meslek	112	52,3	102	47,6	214	43	38,3	51	45,5	18	16,0	112
Anadolu	41	63,0	24	36,9	65	13	31,7	16	39,0	12	29,2	41
Özel	38	59,3	26	40,6	64	25	65,7	11	28,9	2	5,26	38
Toplam	322	53,7	288	47,2	610	134	41,6	125	38,8	63	19,5	322

$P < 0,05$

Adapazarı merkezden seçilen okul öğrencilerinin %53,79'u maddi olanaksızlıklar yüzünden gerçekleştiremedikleri spor etkinliklerini beden eğitimi dersinde gerçekleştirme beklentisindedirler.% 47,21'si ise bu konuda beklentilerinin olmadığını belirtmektedirler. $P < 0.05$ olduğundan khi-kare testine göre öğrenci doyum düzeyi, okullar değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Maddi olanaksızlıklar yüzünden (spor salonu ve küplerde) gerçekleştirilemeyen spor etkinliklerinin beden eğitimi dersinde gerçekleştirilmesi ile

ilgili öğrenci Doyum düzeyine bakıldığında; Beklentisi olanların %41,6'sının doyumlarının tamamen karşılandığını belirtmektedirler. %38,8'inin doyumlarının kısmen, %19,5'inin doyumlarının hiç karşılanmadığı görüşündeler. $P < 0.05$ olduğundan khi-kare testine göre okullar değişkenine göre öğrencilerin doyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık yoktur. "Beden eğitimi ve spor, toplumsal mekanizmaları yansıtır" (Plessner,1952:135). Bu alanda yer alan süreçler, spor dışındaki alanların tabakalarıyla karşılaştırılabilir, onlarla ilişkilidir. Öğrenme psikolojisi ve egzersiz fizyolojisinden elde edilen bilgilere göre şunlar söylenebilir: "İstenilen şeye ne kadar çok ulaşırsa olumlu sonuç elde etme olasılığı o kadar çoktur" (Gökmen,1983:21). Beden eğitimi ders programlarında kulüplerde ve spor salonlarında yaptırılan egzersizler öğrenci beklentileri dikkate alınarak yer almalıdır. Çünkü bireyin onurlu, üzüntüsüz bir yaşam sürebilmesi için en azında temel gereksinmelerinin karşılanması gerekmektedir.Okul değişkenine göre okul içi beden eğitimi ve spor etkinliklerinin düzenlenmesi ile ilgili, öğrencilerin beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri Tablo12'de gösterilmiştir

Tablo 12: Okul Değişkenine Göre Okul İçi Beden Eğitimi Ve Spor Etkinliklerinin Düzenlenmesi İle İlgili Öğrencilerin Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	157	58,8	110	41,2	267	63	40,1	64	40,7	30	19,1	157
Meslek	133	62,1	81	37,8	214	52	39,1	54	40,6	27	20,3	133
Anadolu.	42	64,6	23	35,3	65	20	47,6	13	30,9	9	21,4	42
Özel	47	73,4	17	26,5	64	25	53,1	16	34,0	6	12,7	47
Toplam	379	62,1	231	37,8	610	160	42,2	147	38,7	72	19,0	379

$P < 0,05$

Anket sonuçlarına göre; örnekleme giren okullarda öğrenim gören öğrencilerin %62,1'inin beden eğitimi ve spor ile ilgili okul içi etkinliklerin düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Öğrencilerin %37,8'inin ise bu tip etkinliklerin düzenlenmesi ile ilgili beklentilerinin olmadığını belirtmektedirler. $P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi

ve spor etkinliklerinin düzenlenmesiyle ilgili okul değişkenine göre, öğrenci beklentilerinde anlamlı bir fark vardır denilebilir. Okul değişkenine göre, beden eğitimi ve spor etkinliklerinin düzenlenmesi ile ilgili, öğrenci Doyum düzeyine bakıldığında; Beklentisi olanların %42,2'sinin doyumlarının tamamen karşılandığını %38,7'sinin kısmen karşılandığını belirtmiş ve %19,0'ının hiç karşılanmadığını belirtmişlerdir. $P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi ve spor etkinliklerinin düzenlenmesiyle ilgili okul değişkenine göre, öğrenci doyum düzeylerinde anlamlı bir fark vardır denilebilir.

Okul değişkenine göre beden eğitimi dersindeki etkinliklerle öğrencinin düzgün duruş alışkanlığı kazanması fiziksel görünümü açısından beklentileri ve doyumlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşler tablo 13'de verilmiştir.

Tablo 13: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Etkinliklerle Öğrencinin Düzgün Duruş Alışkanlığı Kazanması Fiziksel Görünümü Açısından Beklentileri Ve Doyumlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşler

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel.	156	58,4	111	41,5	267	50	32,0	67	42,9	39	21,0	156
Meslek	137	64,0	77	35,9	214	30	21,9	89	64,9	18	13,1	137
Anadolu.	36	55,3	29	44,6	65	23	63,8	10	27,7	3	8,33	36
Özel	48	75,0	16	25,0	64	19	39,5	24	50,0	5	10,4	48
Toplam	377	61,8	233	38,2	610	122	32,3	190	50,4	65	17,2	377

$P < 0,05$

Değişik bölgelerdeki okullarda, öğrenim gören ve beklentisi olan öğrencilerin oranı 61,8'dir. Öğrenim gören ve beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %38,2'dir. $P < a$ olduğundan, beden eğitimi dersindeki etkinliklerle, öğrencilerin (düzgün duruş alışkanlığı kazanma) fiziksel gelişim konusundaki beklentileri okul değişkenine göre anlamlılık göstermektedir.

Beden Eğitimi dersindeki etkinliklerle, vücudun düzgün duruş alışkanlığı kazanması konusundaki öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; okullarda

öğrenim gören, beklentisi olan öğrencilerin %32,3'ünün doyumlarının tamamen karşılandığını, %50,4'ünün doyumlarının kısmen karşılandığını ve %17,2'sinin ise, doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. Adapazarı merkezindeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin doyum düzeyine bakıldığında khi-kare testine elde edilen $P < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yani, bu konuda beklentileri olan öğrencilerin, Doyum düzeyleri ile okul farklılığı durumları arasında fark vardır. Hareket sistemi yeterince gelişmemiş gençlerde duruş bozuklukları, omurga deformasyonları görülebilir. Ya da bu fiziksel bozukluklar, aşırı hareketsizlik veya erken yaşlarda çalışma sonunda da oluşabilir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle düzgün duruş alışkanlığı kazanarak omurga deformasyonlarından kaçınabilmek mümkün olabilir.

Buluğ çağının gereği, uyumsuz davranış kalıplarının (öfke gibi) Beden eğitimi ders faaliyetleriyle en aza indirgenmesi konusundaki beklentilerin ve doyum düzeyinin okul değişkenine göre dağılımı Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Faaliyetleriyle Buluğ Çağının Gereği Uyumsuz Davranış Kalıplarının En Aza İndirgenmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	114	42,7	153	57,3	267	39	34,2	56	49,1	19	16,6	114
Meslek.	98	45,7	116	54,2	214	34	34,6	47	47,9	17	17,3	98
Anadolu.	30	46,1	35	53,8	65	11	36,6	14	46,6	5	16,6	30
Özel	29	45,3	35	54,6	64	8	27,5	19	65,5	2	6,90	29
Toplam	271	44,43	339	55,5	610	92	33,9	136	50,1	43	15,8	271

$P < 0,05$

Beden Eğitimi ders faaliyetleriyle buluğ çağının gereği, uyumsuz davranış kalıplarının okul değişkenine göre en aza indirgenmesi konusunda, değişik bölgelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentisi olanların oranı %44,43'tür. Bu bölgelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentisi olmayanların oranı ise, % 55,5'tir. $P < 0,05$ olduğundan khi-kare testine göre öğrenci beklentileriyle okul değişkeni beden

eğitimi ders faaliyetleriyle buluğ çağının gereği uyumsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi konusunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır. Beden eğitimi ders faaliyetleriyle, buluğ çağının gereği olumsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi konusundaki ğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %33,9'unun bu konudaki doyumlarının tamamen karşılandığını, %50,1'inin bu konudaki doyumlarının kısmen karşılandığını belirtmektedirler. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin %15,8'inin bu konudaki doyumlarının hiç gerçekleşmemiş olduğunu belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan khi-kare testine göre ğrenci doyumlarının okul değişkeni beden eğitimi ders faaliyetleriyle buluğ çağının gereği uyumsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi konusunda anlamlı bir farklılık vardır. Buluğ ağının gereği, doğal olan vücudun değişimi ve ruhsal dengenin sağlanması için gencin geriliminin azaltılması yoluyla desteklenmesi gerekmektedir. Bunun için de beden eğitimi ve spor faaliyetlerinden yararlanılabilir ve vücuttaki gerilim azaltılabilir. Okul değişkenine göre beden eğitimi dersinde gösterdiğiniz sportif etkinliklerle okul spor takımına katılma gibi beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşler Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Gösterdiğiniz Sportif Etkinliklerle Okul Spor Takımına Katılmanız Gibi Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	111	41,5	156	58,4	267	43	38,7	34	30,6	35	31,5	111
Meslek.	106	49,5	108	50,4	214	39	36,7	42	39,6	25	23,5	106
Anadolu.	34	52,3	31	47,6	65	19	55,8	8	23,5	7	20,5	34
Özel	37	57,8	27	42,1	64	13	35,1	12	32,4	12	32,4	37
Toplam	288	47,2	322	52,7	610	114	39,5	96	33,3	79	27,4	288

$P < 0,05$

Okul değişkenine göre beden eğitimi dersinde gösterdiğiniz sportif etkinliklerle okul spor takımına katılmanız gibi beklentileri ve doyum düzeylerinin okul değişkenine göre değişik bölgelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentisi olanların oranı %47,2'dir. Bu bölgelerdeki okullarda öğrenim gören ve beklentisi olmayan

öğrencilerin oranı ise, %52,7'dir. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre öğrenci beklentileriyle okul değişkeni beden eğitimi dersinde spor faaliyetlerine katılma konusunda anlamlı bir farklılık yoktur. Beden eğitimi dersinde okul spor faaliyetlerine katılma konusundaki öğrenci Doyum düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %39,5'inin bu konudaki doyumlarının tamamen karşılandığını, %33,3'ünün bu konudaki doyumlarının kısmen karşılandığını belirtmektedirler. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin %27,4'ünün bu konudaki doyumlarının hiç gerçekleşmemiş olduğunu belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre öğrenci doyumlarının okul değişkeni beden eğitimi dersinde spor faaliyetlerine katılma konusunda anlamlı bir farklılık yoktur.

Okul değişkenine göre beden eğitimi dersinin öğretmenle birebir çalışma olanağına yönelik öğrenci beklentileri ve Doyum gerçekleşme düzeyi Tablo 16'da gösterilmiştir

Tablo 16: Okul Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğretmenle Birebir Çalışma Olanağı Bulma Konusuna İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Okul Kodu	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Genel	121	45,3	146	54,6	267	30	24,7	49	40,5	42	34,7	121
Meslek	101	47,2	11	52,8	214	28	27,7	45	44,5	28	27,7	101
Anadolu	41	63,0	24	36,9	65	8	19,5	19	46,3	14	34,1	41
Özel	41	64,0	23	35,9	64	14	34,1	17	41,4	10	24,3	41
Toplam	304	49,8	306	50,1	610	80	26,3	130	42,7	94	30,9	304

$P < 0,05$

Beden Eğitimi dersinde öğretmenle birebir çalışma olanağı bulma yönünden, okul değişkenine göre Adapazarı merkezindeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentisi olanların oranı %49,8'dir. Bu bölgelerdeki okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentisi olmayanların oranı ise, %50,1'dir. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre öğrenci beklentileriyle okul değişkeni beden eğitimi dersinde öğretmenle bire bir çalışma konusunda anlamlı bir farklılık vardır. Beden eğitimi dersinde öğretmenle bire bir çalışma konusundaki öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %26,3'ünün bu konudaki doyumlarının tamamen

karşılandığını, %42,7'sinin bu konudaki doyumlarının kısmen karşılandığını belirtmektedirler. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin %30,9'unun bu konudaki doyumlarının hiç gerçekleşmemiş olduğunu belirtmektedirler. $P > 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre okul değişkene göre öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

3.3.Sınıflara Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Bu alt başlık altında lise 1.2.3. sınıflarına göre beden eğitimi Dersi alan öğrencilerin anket sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda, beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerin dağılımları tablolar halinde açıklanmıştır. Sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersinin işlenmesine yönelik öğrenci beklentileri ve Doyumun gerçekleşme düzeyi Tablo 17'da gösterilmiştir

Tablo 17: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin (Teorik Ve Uygulamalı) İşlenişine İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	71	47,0	80	52,9	151	27	38,0	35	49,3	9	12,6	71
2. Sınıf	124	45,0	151	54,9	275	42	33,8	65	52,4	17	13,7	124
3. Sınıf	103	65,9	81	44,0	184	27	28,0	47	45,6	28	27,1	103
Toplam	298	48,9	312	51,1	610	96	32,2	147	49,3	54	18,1	298

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersinin (teorik ve uygulamalı) olarak işlenişiyle ilgili beklentisi olan öğrencilerin oranı %48,9'unun bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %51,1'dir. 1.sınıf öğrencilerinin bu konudaki oranı %47,02'dir. 2.sınıf öğrencilerinin bu konudaki beklenti oranı % 45,09 ve 3.sınıf öğrencilerinin beklenti oranı %65,98'dir. $P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre okullarda öğrenim gören öğrencilerin beklentilerinde bir farklılık vardır.

Random Yöntemiyle seçilmiş olan okullarda öğrenim gören öğrencilerin %32,2'sinin beden eğitimi ders programlarının teorik ve uygulamalı işlenişine ilişkin doyumlarının

tamamen karşılandığını, %49,3'ünün bu konudaki doyumlarının kısmen karşılandığını, %18,1'inin ise bu konudaki doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler. $P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre, okullarda öğrenim gören öğrencilerin doyumlarında bir farklılık vardır. Gökmen'in, Beden eğitimi dersinin ODTÜ'de uygulanabilirliği konusundaki çalışmasında; bu araştırmanın bulgularını destekleyen sonuçlar bulunmaktadır. Örneğin "beden eğitimi dersinin teorik ya da uygulamalı yürütülmesini mi? istersiniz sorusuyla öğrenci görüşleri alınmış, öğrencilerin yarısı %52.88'i dersin teorik ve uygulamalı ayrımı yapılmaksızın beraber yürütülmesi gerektiği görüşünü paylaşmışlar, fakat ders saati arttıkça dersin tümü ile uygulamalı gerçekleştirilmesi konusunda öğrencilerde bir eğilim olmakla birlikte, dersin haftada iki saat, yapılmasını uygun gördükleri sonucunu paylaşmışlardır" (Gökmen, 1983:35). Beden eğitimi dersinde öğrencilerin malzemelerden yararlanma konusundaki beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğrencilerin Malzemelerden Yararlanma Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	108	71,5	43	28,4	151	45	41,6	43	39,8	20	18,5	108
2. Sınıf	182	66,1	93	33,8	275	77	42,3	79	43,4	26	14,2	182
3. Sınıf	131	71,2	53	28,8	184	58	28,0	58	44,2	15	11,4	131
Topla	421	69,0	189	31,0	610	180	42,7	180	42,7	61	14,4	421

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersinde, spor malzemelerinden yararlanma beklentisindeki öğrencilerin oranı %69,0'dır. Buna göre okulların seviye düzeyi ne olursa olsun öğrencilerin beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan malzemelerden olabildiğince yararlanmak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu konuyla hiç ilgilenmeyen ve beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %31,0'lık bir dilimi oluşturmaktadır.

$P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinde, spor malzemelerinden yararlanma beklentisindeki öğrencilerin sınıf değişkenine göre

beklentilerinde farklılık yoktur denilebilir. Beden eğitimi dersinde spor malzemelerinden yararlanma konusunda öğrenci Doyum düzeyine bakıldığında; 1.sınıf öğrencilerin %41,6'sının doyumlarının tamamen karşılandığı, 2.sınıf öğrencilerin %42,3'ünün doyumlarının tamamen karşılandığını ve 3.sınıf öğrencilerinin %28,0'ının doyumlarının tamamen karşılandığı belirtmektedirler. Sınıf değişkenine göre; beden eğitimi spor malzemelerinden yararlanma ile ilgili öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyinde $P < 0.05$ olduğundan khi-kare testine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu bulgular Gökmen'in araştırmasında öğrencilere, okuldaki spor araç gereçlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulduğunda alınan sonuçlara göre öğrencilerden %73.80'inin okul spor malzemelerinden yararlanmadığı %22.84'ünün okul araç gereç ve malzemelerinden yararlanabildiği ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin %3.36'sı bu soruya cevap vermemiştir. Bu sonucu göre günümüzde spor malzemelerinden yararlanma oranının arttığı söylenebilir. Sınıflara göre vücudun orantılı bir görünüme sahip olmasıyla ilgili öğrenci beklentilerine ilişkin görüşleri Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimindeki Etkinliklerle Vücudun Orantılı Bir Görünüme Sahip Olması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	77	50,9	74	49,0	151	18	23,3	39	50,6	20	25,9	77
2. Sınıf	111	40,3	164	59,6	275	24	21,6	66	59,4	21	18,9	111
3. Sınıf	88	47,8	96	52,1	184	14	28,0	50	56,8	24	27,2	88
Toplam	276	45,2	334	54,8	610	56	20,2	155	56,1	65	23,1	276

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersindeki etkinliklerle vücudun orantılı görünüme sahip olması konusunda beklentisi olan öğrencilerin oranı %45,2'dir. Bu konuda hiçbir beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise % 54,8'dir.

$P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki etkinliklerle vücudun orantılı bir görünüme sahip olması beklentisinde olan öğrencilerin,

beklentilerinin düzeyi sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında: beklentisi olan öğrencilerin %20,2'sinin doyumlarının tamamen, %56,1'inin doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve %23,1'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. 3.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin %28,0'ının doyumlarının tamamen karşılandığını, %56,8'inin doyumlarının kısmen karşılandığını,%27,2'sinin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmişlerdir. $P < 0.05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki etkinliklerle vücudun orantılı bir görünüme sahip olması beklentisinde olan öğrencilerin, doyumlarının gerçekleşme düzeyi sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Sunay'ın 1994'te yaptığı araştırmada vücudun orantılı bir görünüme kavuşma beklentisinde olanların oranı %84,4'dür. Beklentisi olmayanların oranı %15,6'dır. Aradaki bu zıtlık farkının nedeni geçen 11 yıl boyunca vücut geliştiren salonların açılması ve bu salonlarda geliştirme işlerin daha profesyonelce yapılmış olmasından kaynaklanıyor olabilir. Beden eğitimi dersi olarak, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma sınıf düzeyi değişkenine göre öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyi tablo 20'de verilmiştir.

Tablo 20: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Alarak Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	98	64,9	53	35,1	151	28	28,5	45	45,9	25	25,5	98
2. Sınıf	174	63,2	100	36,3	274	35	20,1	99	56,9	41	23,5	174
3. Sınıf	109	59,2	75	40,7	184	30	28,0	51	46,7	28	25,6	109
Toplam	381	62,6	228	37,4	610	93	24,4	195	51,1	94	24,6	381

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersi olarak düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma konusunda beklentisi olan öğrencilerin oranı %62,6'dır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %37,4'dür. 1.sınıf öğrencilerinin %64,9'u, 2. sınıf öğrencilerinin %63,2'si ve 3. Sınıf öğrencilerinin %59,2'si' i beden eğitimi dersi olarak düzenli spor yapma beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir. $P < a$ olduğundan, beden eğitimi ve

spor dersi olarak düzenli spor yapma alışkanlığı konusunda öğrencilerin beklentileri ile sınıf değişkeni 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Doyum düzeyine bakıldığında, beklentisi olan 381 öğrencinin, %24,1'inin doyumlarının tamamen, öğrencilerin %51,1'inin doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve öğrencilerin %24,6'sının ise doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler. $p < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi ve spor dersi olarak düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma konusunda öğrenci doyumlarının oranının, sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, beden eğitimi dersinde öğrencinin doyumlarının gerçekleştirme olasılığı ne kadar çoksa, Beden eğitimi spor etkiliğini sürdürebilme olasılığının da o kadar yüksek olacağı söylenilebilir.

Bu bulgular, Yalçınkaya, Saraçoğlu ve Varol (1993) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. Yalçınkaya, Saraçoğlu ve Varol (1993), üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüş ve beklentileri konusundaki çalışmalarında; öğrencilerin üniversitede düzenli spor yapıp yapmadıklarını sorarak, şu sonuçlara varmışlardır. Öğrencilerin %7'si'nin düzenli spor yaptıklarını belirtirken %90 gibi büyük kısmının düzenli spor yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler düzenli spor yapmama nedenlerini, derslerin yoğunluğu yüzünden, tesis ve malzeme eksikliğinden, soyunma odası duş organizasyon eksikliğinden, sağlık problemlerinden kaynaklandığı şeklinde açıklamışlardır. Sınıflara göre incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin tesis, malzeme eksikliği, ortamın uygun olmaması ve sağlık problemi seçeneklerinde yoğunlaştığı, ikinci sınıf öğrencilerinin ise ders yoğunluğu, zaman bulamama konularında yoğunlaştıkları sonucuna vardıklarını belirtmektedirler. Bu bulgular, Kenyon ve MC Pherson (1973) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir. Kenyon ve MC Pherson'ın öğrencinin spora katılma konusunda yaptıkları çalışmadan elde edilen sonuçlara göre: Beden eğitimi ve spora yüklenen değerlerle, okullara yüklenen değerler arasında benzerlik ne kadar çoksa, sistem, spora katılmanın yoğunluğunu o kadar çok sağlamaktadır. Öğrenen, sürecin ne kadar farkındaysa, katılma o kadar çok olur. İçinde bulunulan ortamda ne kadar çok tesis (sayı ve tür olarak) olanak varsa, başarı şansı o kadar yüksektir (Rarick, 1973: 285).

Beden eğitimi dersinde sağlıklı yaşam için spor yapma ile ilgili öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 21: Sınıf Değişkenine Göre Sağlıklı Yaşam İçin Spor Yapma Konusunda Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kismen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1.Sınıf	95	62,9	56	37,0	151	26	27,3	469	48,4	23	24,2	95
2. Sınıf	166	60,3	109	39,6	275	41	24,7	5	3,00	30	18,0	166
3. Sınıf	100	54,3	84	45,6	184	30	28,0	49	49,0	21	21,0	100
Toplam	361	59,2	249	40,8	610	97	26,8	190	52,6	249	20,5	361

P<0,05

"Sağlık, yalnızca hastalık ya da zayıflığın olmaması değil, fiziksel, zihinsel ve toplumsal açılardan eksiksiz bir iyi olma durumudur" (Meusel,1976:217). Sağlıklı yaşam için spor yapma konusunda beklentisi olan öğrencilerin oranı %59,2'si oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerinin oranı ise %40,8'dir,1. sınıf öğrencilerinin %62,9'u 2. sınıf öğrencilerini %60,3'ü ve 3. sınıf öğrencilerinin %54,3'ü sağlıklı yaşam için spor yapma beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir. P < 0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, spor yaparak sağlıklı yaşam beklentisinde olan öğrencilerin sınıf değişkenine göre beklentilerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Beden eğitimi ve sporun, sağlıklı yaşama giden tek yol olduğunun, iddia edilmediğini belirtmekte yarar vardır. Çünkü sağlığın pek çok yanı spordan tamamen bağımsızdır. Diğer taraftan, sporun sağlığa olan katkılarının tümü de henüz bilinmemektedir. Bu konuda araştırmalar sürmektedir. Batı Almanya'daki uzun mesafe koşularının, kanseri önleyip önlemediği konusundaki tartışmalar buna güzel bir örnektir. Ancak bugün insan organizmasının iki sistemi üzerinde spor yapmanın olumlu etkileri olduğu kesinlik kazanmıştır. Bunlar, Kalp-Damar sistemi ve kas-kemik (hareket) sistemidir. Bunun yansısı, beden eğitiminin hormonlar ve iç organlar üzerinde de olumlu etkileri olduğunu kanıtlayan, çok sayıda araştırmalar vardır" (Merllerov ve Meller: 1972). Ancak spor tek başına tam sağlık olmasa da sağlık üzerindeki etkisi inkar edilemez. Bunun yanında sporla beraber beslenme, dinlenme, stresten uzak bir hayat, gibi etmenlerle birlikte spor sağlık demektir, yani spor yukarıdaki ve bunlara benzer birçok etkenle birlikte komple bir etkinliktir. Öğrencilere verilen anket sonuçlarına bakıldığında, sağlıklı yaşam için spor yapma konusunda beklentisi olan öğrencilerin %26,87'sinin doyumlarının tamamen, öğrencilerin %52,6'sının doyumlarının kısmen

gerçekleştiğini ve öğrencilerin %20,5'inin ise bu konudaki doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler. Bulgular Gökmen (1983) tarafından yapılmış olan araştırma bulgularıyla da desteklemektedir. Gökmen'in araştırmasında, öğrencilerin beden eğitimi dersini seçmelerinin nedeni sağlık zindelik ve ilgileri olmuştur (Gökmen,1983:33).Beden eğitimi derslerinde uygulanan grup çalışmalarıyla sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusundaki öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşleri Tablo 22'de verilmiştir.

Tablo 22: Beden Eğitimi Derslerinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İşbirliğinin Gelişme Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	95	62,9	56	37,0	151	40	42,1	41	43,1	14	14,7	95
2. Sınıf	150	54,5	125	45,4	275	47	31,3	77	51,3	26	17,3	150
3. Sınıf	99	53,8	85	46,3	184	33	28,0	46	46,4	20	20,2	99
Toplam	344	56,4	266	43,6	610	120	34,8	164	47,6	60	17,4	344

P<0,05

Beden eğitimi derslerinde uygulanan grup çalışmalarıyla sınıf içi işbirliğinin gelişmesi beklentisi olan öğrencilerin oranı %56,4'ü oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %43,6'dır.1.sınıf öğrencileri %62,9 2.sınıf öğrencileri %54,5 ve 3.sınıf öğrencileri %53,8 oranında beklenti içerisindedirler. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla sınıf içi işbirliğinin gelişmesi beklentisinde olan öğrencilerin sınıf değişkenine göre beklentilerinde farklılık bulunmaktadır. Doyum düzeyine bakıldığında; sınıf içi işbirliğinin gelişmesi beklentisinde olan öğrencilerin %34,8'inin doyumlarının tamamen, %47,6'sının doyumlarının kısmen, %17,4'ünün ise doyumlarının hiç gerçekleşmediklerini belirtmektedirler. Bulgular Sunay'ın (1994) yaptığı araştırmada desteklemektedir. Sunay yapmış olduğu araştırmada grup çalışmalarıyla sınıf içi İş birliği sağlama beklentisi olanların oranı %79,9'dur.

Yapılan X² çözümlemesinde bu dağılımın anlamlı olduğu yani, X² = 17.045 DF = 4 p < a göre sınıf içi işbirliği beklentisinin gerçekleşme oranı sınıf değişkenine göre 0.002

düzeyinde farklılık oluşturmaktadır. Beden eğitimi dersi olarak yaratıcılık kazanma konusundaki öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyi tablo 23'de verilmiştir.

Tablo 23: Beden Eğitimi Dersi Alarak Müzikli Jimnastik Hareketleri Sonucu Yeni Hareket Formları Üreterek Yaratıcılık Kazanma Konusunda Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	73	61,5	78	38,4	151	25	34,2	31	42,4	17	23,2	73
2. Sınıf	124	57,8	151	42,6	275	37	29,8	61	49,1	26	20,9	124
3. Sınıf	89	60,3	95	39,6	184	25	28,0	41	46,0	23	25,8	89
Toplam	286	46,9	324	53,1	610	87	30,4	133	46,5	66	23,0	286

$P < 0.05$

Beden eğitimi ders programındaki müzikli jimnastik hareketleriyle yaratıcılık kazanarak yeni hareket formları üretme ve geliştirme beklentisinde olan öğrenciler %46,9'u oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrenciler ise %53,1'i oluşturmaktadır. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki müzikli jimnastik hareketleriyle yaratıcılık kazanma beklentisinde olan öğrencilerin sınıf değişkenine göre beklentilerinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Müzikli jimnastik hareketleriyle Doyum düzeyine bakıldığında, yaratıcılık kazanarak hareket formları üretme ve geliştirme beklentisinde olan öğrencilerin %30,4'ünün doyumlarının tamamen, %46,5'inin doyumlarının kısmen karşılandığını, %23,0'ının ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedir.

Beden eğitimi ders programındaki müzikli jimnastik hareketleriyle yaratıcılık kazanarak yeni hareket formları üretim konusundaki öğrenci doyum oranı, sınıf değişkenine göre 0.05 düzeyinde farklılık göstermemektedir. Loy ve Ingham'a göre "müzikli jimnastik hareketleri kişisel zevkler için bir kaynak oluşturur, oynayanların gereksinmelerini ifade etmelerine hizmet eder. Çatışma içinde olan öğrencilerin daha kolay bir fantezi dünyasında kısa süre yaşayabilecekleri bir tür tedavi ortamı sağlar" (Rarick, 1973:287).

Okul takımına girme ile ilgili öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşleri tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Sportif Etkinliklerle Okul Takımına Girebilme Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	82	54,3	69	45,7	151	34	41,6	29	35,3	19	23,1	82
2. Sınıf	126	45,8	146	54,1	275	44	34,9	42	33,3	40	31,7	126
3. Sınıf	80	43,4	104	56,5	184	36	28,0	25	31,2	19	23,7	80
Toplam	288	47,2	322	52,8	610	114	39,5	96	33,3	80	27,4	288

P<0,05

Beden eğitimi dersindeki sportif etkinliklere okul takımına girebilme beklentisinde olan öğrencilerin oranı %47,2'sini oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %52,8'dir. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi dersindeki sportif etkinliklerle okul takımına girebilme beklentisinde olan öğrencilerin sınıf değişkenine göre beklentilerinde farklılık olmadığı söylenebilir.

Doyum gerçekleşme düzeyine bakıldığında; Sportif etkinliklerle okul takımına girme beklentisindeki öğrencilerin %39,5'inin doyumunun tamamen, %33,3'ünün doyumlarının kısmen karşılandığını, %27,4'ünün doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki sportif etkinliklerle okul takımına girme beklentisinde olan öğrenci doyumlarının gerçekleşme oranı, sınıf değişkenine göre farklılık oluşturmamaktadır. Hergüner'in (2001)'de yaptığı araştırmada öğrencilerin spora yönlendirilmesinde en büyük faktörün beden eğitimi öğretmeni olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle okul spor takımına öğrencinin katılmasında beden eğitimi dersinin öneminin ortaya çıktığı söylenebilir.

Sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencini değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi konusundaki öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşler tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Değerlendirme Yapılırken Her Bir Öğrencini Değişik Özellikleri Göz Önüne Alınarak Değerlendirilmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	91	60,2	60	39,7	151	32	35,1	32	35,1	27	29,6	91
2. Sınıf	172	62,5	103	37,4	275	65	37,7	69	22,0	38	23,2	172
3. Sınıf	109	59,2	75	40,7	184	42	28,0	46	42,2	21	19,2	109
Topla	372	61,0	238	39,0	610	139	37,3	147	39,5	86	23,1	372

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersinde değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi beklentisinde olan öğrencilerin oranı %61,0' oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %39,0'dır. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi öğrencilerin sınıf değişkenine göre beklentilerinde farklılık olmadığı söylenebilir. Doyum düzeyine bakıldığında; Sportif erkinliklerle değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak beklentisindeki öğrencilerin %37,3'ünün doyumlarının tamamen, %39,5'inin doyumlarının kısmen karşılandığını, %23,1'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak beklentisinde olan öğrenci doyumlarının gerçekleşme oranı, sınıf değişkenine göre farklılık oluşturmamaktadır.

Sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersinde okul spor koluna katılarak saygın bir kişi olma konusundaki öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşleri tablo 26'de verilmiştir.

Tablo 26: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Okul Spor Koluna Katılarak Saygın Bir Kişi Olma Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	77	30,9	74	49,0	151	23	29,8	25	32,4	29	37,6	77
2. Sınıf	116	42,1	159	57,8	275	26	22,4	48	41,3	42	36,2	116
3. Sınıf	82	44,5	102	55,4	184	21	25,6	31	37,8	30	36,5	82
Toplam	275	45,1	335	54,9	610	70	25,4	104	37,8	101	36,7	275

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersinde değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi beklentisinde olan öğrencilerin oranı %45,1'i oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %54,9'dır. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi öğrencilerin sınıf değişkenine göre 0.05 düzeyinde beklentilerinde farklılık olmadığı söylenebilir. Doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; Sportif erkinliklerle değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak beklentisindeki öğrencilerin %25,4'ünün doyumlarının tamamen, %37,8'inin doyumlarının kısmen karşılandığını, %36,7'sinin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre bu dağılımın anlamlı olduğu ve beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak beklentisinde olan öğrenci doyumlarının gerçekleşme oranı, sınıf değişkenine göre farklılık oluşturmamaktadır.

Beden eğitimi öğretmeninizi sevmeniz ya da sevmemeniz derse katılmanızı etkiler mi ? Bu konudaki beklentiler ve Doyum düzeyi tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27: Sınıf Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Öğretmeninizi Sevmeniz Ya Da Sevmemeniz Derse Katılmanızı Etkiler Mi? Bu Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Sınıflar	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1. Sınıf	93	61,5	48	38,4	151	35	37,6	44	47,3	14	15,0	93
2. Sınıf	159	57,8	116	42,1	275	69	43,4	59	37,1	30	18,8	159
3. Sınıf	111	60,3	73	39,1	184	47	42,3	37	33,3	27	24,3	111
Toplam	363	59,5	247	40,5	100,0	151	41,6	140	38,5	71	19,5	363

P<0,05

Beden eğitimi dersinde öğretmeninizi sevmeniz ya da sevmemeniz derse katılmanızı etkiler mi? bu konuda beklentisi olan öğrencilerin oranı %59,5'i oluşturmaktadır. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %40,5'dir. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi öğrencilerin sınıf değişkenine göre 0.05 düzeyinde beklentilerinde farklılık yoktur. Doyum gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğretmeninizi sevmeniz ya da sevmemeniz derse katılmanızı etkiler mi? beklentisindeki öğrencilerin %41,6'sının doyumlarının tamamen, %38,5'inin doyumlarının kısmen karşılandığını, %19,5'sinin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler. beden eğitimi dersindeki değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri göz önüne alınarak yapılması beklentisinde olan öğrenci Doyum oranı, sınıf değişkenine göre farklılık oluşturmaktadır.

3.4.Cinsiyete Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri

Bu alt başlık altında öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anket sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda, beden eğitimi dersinden beklentilerinin dağılımları tablolar halinde açıklanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre, beden eğitimi dersindeki çalışmalarla kaslarının gelişmesi konusunda öğrenci beklentileri Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersindeki Çalışmalarla Kaslarının Gelişmesi Doğrultusundaki Beklentileri Doyum Düzeyleri

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	150	45,4	180	54,5	330	42	28,0	75	50,0	32	21,3	150
Kız	163	58,2	117	41,7	280	29	17,7	108	66,2	26	15,9	163
Topla	313	51,3	297	48,7	610	71	22,6	183	58,4	58	18,5	313

P<0,05

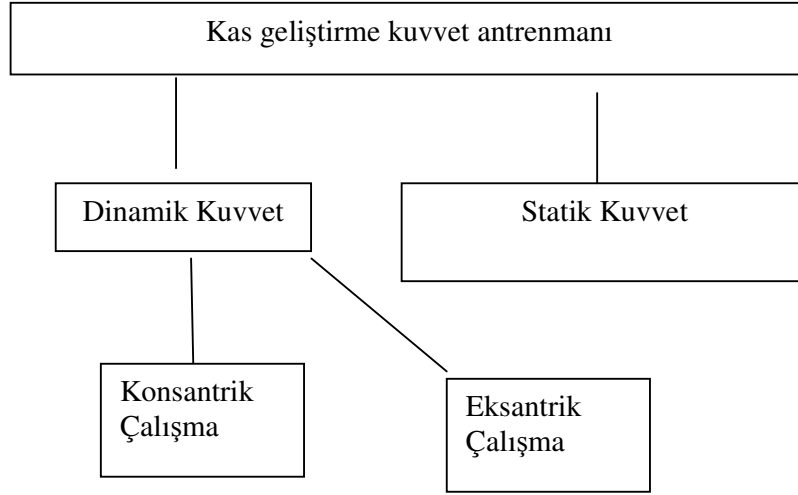
Erkek öğrencilerin %45,4'ü kız öğrencilerin ise %58,2'si beden eğitimi dersindeki çalışmalarla kaslarının gelişmesi doğrultusunda beklentilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Anket sonuçlarına bakıldığında; Beden eğitimi dersindeki çalışmalarla kaslarının gelişmesi doğrultusunda öğrenci beklentilerinde cinsiyet değişkenine göre, erkeklerin %28,0'ının Doyumlarının tamamen karşılandığını, kızların %17,7'sinin doyumlarının tamamen karşılandığını belirtmektedirler.

Beden eğitimi dersindeki çalışmalarla kaslarının gelişmesi doğrultusunda öğrenci beklentilerinde cinsiyet değişkenine göre, P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, bu konudaki öğrenci beklenti düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kız öğrencilerin, beden eğitimi dersindeki çalışmalarla, kaslarının gelişmesi doğrultusunda beklentilerinin erkek öğrenciler kadar olduğu görülmektedir.

Kas gelişimi beden eğitimi dersindeki antrenmanlarla oluşmaktadır. Antrenmanlar iki ana türde uygulanır.

1. Statik kuvvet antrenmanı
2. Dinamik kuvvet antrenmanı

Şekil 3: Kuvvet Antrenmanı

Kaynak: Harre (1971:176)

- Statik kuvvet antrenmanı:

Kasılma sırasında kasın (kas grubunun) değişmeyen uzunluğuyla karakterize edilir. Kasılma, hareket etmeyen bir dirence karşı yapılabilir.

- Dinamik kuvvet antrenmanı:

Kasın dirence karşı çalışması sırasındaki kasılma (konsantrik) ve uzamasıyla (eksantrik) karakterize edilir."Kuvvet antrenmanları sonunda kas gelişimi olur" (Harre,1971:176).

Müzikli jimnastik hareketlerinin, öğrencinin estetik gelişimini olumlu yönde etkilediği konusundaki beklentileri ve Doyum düzeyi tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Yer Alan Müzikli Jimnastik Hareketlerinin, Öğrencinin Estetik Gelişimini Olumlu Yönde Etkilediği Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyi

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	168	50,9	162	49,0	330	45	26,7	79	47,0	44	26,1	168
Kız	141	50,3	139	49,6	280	40	28,3	61	43,2	40	28,3	141
Topla	309	50,7	301	49,3	610	85	27,5	140	45,3	84	27,1	309

P<0,05

Beden eğitimi dersinde yer alan müzikli jimnastik hareketlerinin estetik gelişimi olumlu yönde etkilemesi gerektiği beklentisinde olan öğrencilerin oranı %50,7'dir. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %49,3'tür. Erkek öğrencilerin %50,9'unun bu konuda beklentilerinin olduğunu ifade etmişler, kız öğrencilerin ise %50,3'ünün bu konuda beklentilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Cinsiyet gözetmeksizin bütün öğrenciler estetik gelişimleri için müzikli jimnastik hareketlerinin, beden eğitimi dersinde yer alması beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir. Beden eğitimi dersinde yer alan müzikli jimnastik hareketlerinin, öğrencinin estetik gelişimini olumlu yönde etkilediğine bakıldığında; erkeklerin %26,7'sinin doyumlarının tamamen karşılandığını, kızların %28,3'ünün doyumlarının tamamen karşılandığını belirtmektedirler.

$P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, orta öğretim beden eğitimi derslerinde yer alan müzikli jimnastik hareketlerinin öğrencinin estetik gelişimini olumlu yönde etkileyip etkilemediği konusundaki öğrenci doyumlarının, cinsiyet değişkenine göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur. Sunay'ın (1994) yaptığı araştırmada öğrencilerin müzikli jimnastik hareketlerinin derste olması gerektiği beklentisinde olduklarını belirtmiştir.

Bedenin güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp, fiziksel kapasitenin sınırlarını keşfetme konusundaki öğrenci beklentileri ve doyum düzeyleri Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30: Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencinin Bedenen Güçlü Ve Zayıf Yönlerini Tanıyıp Fiziksel Kapasitenin Sınırlarını Keşfetme Konusundaki Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	207	62,7	123	37,2	330	73	35,2	93	44,9	41	19,8	207
Kız	185	66,0	96	33,9	280	64	34,5	90	48,6	31	16,7	185
Topl	392	64,3	218	35,7	610	137	34,9	183	46,6	72	18,3	392

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersi olarak güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp fiziksel kapasitesinin sınırlarını keşfetme konusunda öğrencilerin beklentilerinin oranı %64,3'tür. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %35,7'dir. Kız öğrencilerin %66,0'ının, erkek öğrencilerin %62,7'sinin bedensel kapasitelerini artırma beklentisinde olduklarını belirtmektedirler. $P<0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, öğrencinin bedenen güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp, fiziksel kapasitesinin sınıflarını keşfetme konusundaki beklentileri, cinsiyet değişkenine göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Beden eğitimi dersi olarak güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp fiziksel kapasitesinin sınırlarını keşfetme konusunda Öğrencilerin doyumunun oranına bakıldığında; erkeklerin %35,2'sinin tamamen karşılandığını, kızların %34,5'inin doyumlarının tamamen karşılandığını belirtmektedirler $P<0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, öğrencinin bedenen güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp, fiziksel kapasitesinin sınıflarını keşfetme konusundaki doyumları, cinsiyet değişkenine göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır.

Bu bulgular, Coşkun (1986), Başaran (1990), Seçkin (1990) Selçuk (1990), tarafından yapılmış olan araştırma bulgularıyla da desteklenmektedir.

Beden Eğitimi dersi olarak, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma cinsiyet değişkenine göre öğrenci beklentileri ve doyum düzeyleri Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersi Alarak, Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	197	60,0	132	40,0	329	44	22,3	98	49,7	56	28,4	197
Kız	184	65,7	96	34,2	280	49	26,6	97	52,7	38	20,6	184
Topla	381	62,6	228	37,4	609	93	24,4	195	51,1	94	24,6	381

$P<0,05$

Beden eğitimi dersi olarak, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma konusunda öğrencilerin %62,6'sının beklentilerinin olduğunu belirtmektedirler. Öğrencilerin %37,4'ünün ise bu konuda beklentilerinin olmadığını belirtmektedirler.

Erkeklerin %60,0'ı kızların %65,7'si bu konuda beklentileri olduklarını belirtmişlerdir. Beden eğitimi dersi olarak, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma ile ilgili kız öğrencilerin %26,6'sının erkek öğrencilerin ise %22,3'ünün doyumlarının tamamen karşılandığını belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersi olarak, düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma konusundaki öğrenci doyumlarının, cinsiyet değişkenine göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Sporun özellikle eğitim sisteminde teşvik görmesi ve desteklenmesi, okullarda sporcu öğrencilerin problemlerine de çözüm üretecektir (Hergüner,2001:334).

Beden eğitimi dersindeki faaliyetlerle, ruhsal dengenin korunması ve kendine güven sağlayarak kişiliğin gelişmesine yönelik cinsiyet değişkenine göre öğrenci beklentileri ve doyum düzeyleri Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersindeki Faaliyetlerle Ruhsal Dengenin Korunması Ve Kendine Güven Sağlayarak Kişiliğin Gelişmesine Yönelik Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyleri

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	185	56,0	145	43,9	330	58	31,3	88	47,5	39	21,0	185
Kız	159	56,7	121	43,2	280	56	35,2	76	47,8	27	16,9	159
Toplam	344	56,4	266	43,6	610	114	33,1	164	47,6	66	19,1	344

$P < 0,05$

Bu konuda beklentisi olan öğrencilerin oranı %56,4'dür. beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %43,6'dır. beklentisi olan öğrencilerin içinde Kız öğrencilerin %56,7'si' beden eğitimi derslerindeki faaliyetlerle ruhsal dengenin korunmasına ve kendilerine güven sağlayarak kişiliklerinin gelişmesine yönelik beklentilerinin olduğunu belirtmektedirler. Erkek öğrencilerin ise %56,0'ı bu konuda beklentilerinin olduğunu belirtmektedirler. Beden eğitimi dersindeki faaliyetlerle kendine güven sağlayarak, kişiliğin gelişmesine yönelik öğrenci beklentilerinin, cinsiyete göre farklılık gösterip göstermeyeceği $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, öğrencilerin cinsiyeti ile kişiliğin gelişmesine yönelik öğrenci beklentileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

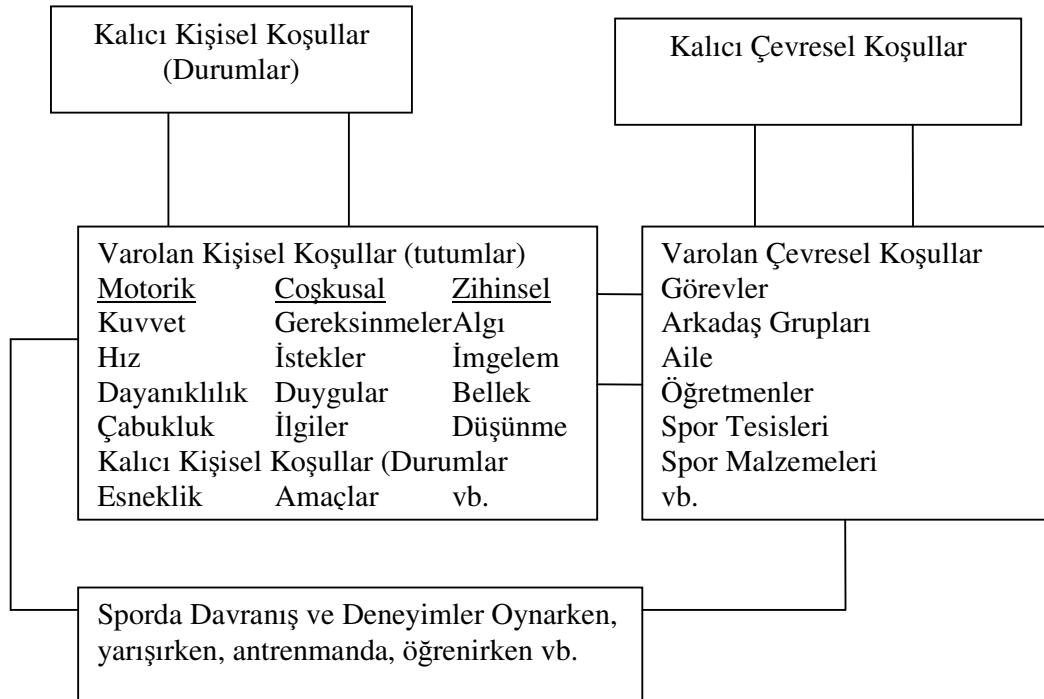

Grupe (1980)'e göre spor; ruhsal dengeye ulaşmada yardımcı olmakla birlikte, tek başına onu üretmeye yetmez. Bireysel gereksinmelerin çok farklı olduğu ve bu nedenle de çok çeşitli deneyimlerin, istenilen sonucu, gelişmiş ruhsal dengeyi, yaratabileceğini kavramak gerekir. Aynı zamanda, bir öğrenci, diğerleriyle daha kolay ilişki kurabildiği ve katılma-yönelimli olduğu için daha çok doyum sağlayabilir ve ruhsal açıdan daha dengeli olabilir.

Oysa bir diğer öğrenci daha çok başarı-yönelimli olduğu için sporda elde ettiği sonuçlarla daha yakından ilgilenebilir.

Hatta bazıları da sporun sunduğu macera ve heyecana gereksinme duyabilirler (Grupe ,1980: 173). Grupe sporda davranış deneyimlerinin yer aldığı alanları şöyle şekillendirmiştir.

Şekil 4: Sporda Davranış ve Deneyimin İlişki Alanları

Kaynak: Grupe (1980:174)

Öğretmen; kuramsal ve fiziksel (Physically) açılarından öğrenciye yardımcı olabilir, aynı zamanda öğrencinin beklentilerini de etkileyebilir. Öğrenmekte olan grup, çoğu kez, hareketi gerçekleştirebilir, kendisini neyin güdülendiğini ya da neyin cesaretini kırdığını fark edebilir.

Örneğin, kendini toplumsal açıdan kabul ettirebilmek güdeleyici olabilir. Spor salonunun ve malzemelerin niteliği de rol oynar; bu, yalnızca hareketin gerçekleşebilmesi açısından değil, bu gerçekleşme sonucunda öğrenciyi daha yüksek umu düzeyleri edinmek için uyardığından, öğrencinin tutumunu değiştirebildiğinden önemlidir. Sürekli ve karşılaştırılabilir deneyimler daha kalıcı olan kişisel koşulları bile etkileyebilir. Bu durumda meselâ, hareketin öğrenilmesi sürecinde sürekli başarılar elde etme, kişisel korkuları azaltabilmektedir. Sonuçta öğrencinin yeteneğini göz önünde bulunduran yöntem açısından iyi planlanmış bir beden eğitimi dersi, başarılı bir öğrenme ve beklenen olumlu sonuçlar için gereklidir.

Buluğ çağının gereği uyumsuz davranış kalıplarının, (öfke gibi) beden eğitimi ders faaliyetleriyle en aza indirgenmesi konusundaki öğrenci beklentilerinin ve doyum düzeylerinin, cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 33'de gösterilmiştir.

Tablo 33: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Faaliyetleriyle Buluğ Çağının Gereği Uyumsuz Davranış Kalıplarının En Aza İndirgenmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	148	45,1	182	54,8	330	49	33,1	79	53,3	21	14,1	148
Kız	122	43,5	158	56,4	280	43	35,2	57	46,7	22	18,0	122
Toplam	270	44,4	340	55,6	610	92	33,7	136	50,3	43	15,9	270

P<0,05

Beden eğitimi ders faaliyetleriyle buluğ çağının gereği uyumsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi konusunda öğrencilerin %44,4'ünün beklentisi bulunmaktadır. Aynı konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %55,6'dır. Beklentisi olan öğrencilerin kendi arasındaki oranlarına bakıldığında Beden eğitimi ders faaliyetleriyle, kız öğrencilerin %43,5'i, erkek öğrencilerin %45,1'i, buluğ çağındaki uyumsuz davranışlarını en aza indirgeme beklentisindedirler. Buluğ çağındaki uyumsuz davranışlarını en aza indirgeme doyum oranlarına bakıldığında; erkekler %33,1'inin tamamen doyumlarının karşılandığı, kızların %35,2'sinin doyumlarının tamamen karşılandığı belirtmektedirler.

$P < 0,05$ olduğundan khi-kare testine göre, buluş çağının gereği olan uyumsuz davranışların, beden eğitimi ders faaliyetiyle en aza indirgenmesi ile öğrencilerin cinsiyeti arasında anlamlı bir fark yoktur.

Beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla, sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusundaki öğrenci beklentileri cinsiyet değişkenine göre Tablo 34'de gösterilmiştir.

Tablo 34: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İşbirliğinin Gelişmesi Konusundaki Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	193	58,4	137	41,5	330	71	36,7	91	47,1	31	16,0	193
Kız	151	53,9	129	46,0	280	49	32,4	73	48,3	29	19,2	151
Toplam	344	56,4	266	43,6	610	120	34,8	164	47,6	60	17,4	344

$P < 0,05$

Beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla, sınıf için işbirliğinin gelişeceği beklentisinde olan öğrencilerin oranı %56,4'dur. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise, %43,6'dır. Beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla kız öğrencilerin %53,9'u, erkek öğrencilerin ise, %58,4'ü, sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusunda beklentileri olduğunu belirtmektedirler. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, yani sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusunda öğrenci beklentileri cinsiyete göre anlamlı bir fark yaratmamaktadır. Sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusunda doyumlarının oranına bakıldığında; erkeklerin % 36,7'sinin doyumlarının tamamen karşılandığı, kızların %32,4'ünün doyumlarının tamamen karşılandığı belirtilmiştir. $P < 0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre sınıf içi işbirliğinin gelişmesi konusunda öğrenci doyumları cinsiyete göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark yaratmamaktadır.

Beden eğitimi dersinin, teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin cinsiyet değişkenine göre öğrenci beklentileri Tablo 35'de gösterilmiştir.

Tablo 35: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinin Teorik Ve Uygulamalı Olarak Yürütülmesine İlişkin Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	152	46,0	178	53,9	330	49	32,2	77	50,6	25	16,4	152
Kız	146	52,1	134	47,8	280	47	32,1	70	47,9	29	19,8	146
Toplam	298	48,9	312	51,1	610	96	32,2	147	49,3	54	18,1	298

P<0,05

Beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin beklentisi olan öğrencilerin oranı %48,9'dur. Bu konuda beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %51,1'dir. P<0,05 olduğuna göre, beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin öğrenci beklentilerinin, cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmadığı söylenilebilir. Beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin, beklentisi olan öğrencilerin dağılımına bakıldığında kız öğrencilerin % 52,1'inin erkek öğrencilerin ise %46,0'ının bu konuda beklentileri olduğunu belirtmektedirler. Beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin beklentilerin doyum oranına bakıldığında; erkeklerin % 32,2'sinin doyumunun tamamen karşılandığı, kızların %32,1'inin doyumunun tamamen karşılandığı belirtilmiştir. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin öğrenci doyumlarının, cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmadığı söylenilebilir.

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan araç gereçten yararlanma ile ilgili öğrenci beklentilerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 36'de gösterilmiştir.

Tablo 36: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ve Spor Etkinlikleri İçin Ayrılan Araç-Gereçten Yararlanma İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	224	67,8	106	32,1	330	103	45,9	89	39,7	32	14,2	224
Kız	197	70,3	83	29,6	280	77	39,0	91	46,1	29	14,7	197
Toplam	421	69,0	189	31,0	610	180	42,7	180	42,7	61	14,9	421

P<0,05

Beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan araç-gereçlerden yararlanma beklentisinde olan öğrencilerin oranı %69,0'dır. Bu konudan beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %31,0'dır. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan araç gereçten yararlanma ile ilgili öğrenci beklentilerinde cinsiyet değişkeni anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan araç-gereçlerden yararlanma doyum oranına bakıldığında; erkeklerin %45,9'unun doyumlarının tamamen karşılandığı, kızların %39,0'ının doyumlarının tamamen karşılandığı belirtilmiştir. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ayrılan araç gereçten yararlanma ile ilgili öğrenci doyumlarında cinsiyet değişkeni anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

Cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ders saatinin arttırılması ve azaltılması ile ilgili öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşler tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Ders Saatinin Arttırılması Ve Azaltılması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	180	54,5	150	45,4	330	42	23,3	62	34,4	76	42,2	180
Kız	133	47,5	147	52,5	280	37	27,8	46	34,5	50	37,5	133
Topla	313	51,3	297	48,7	610	79	25,2	108	34,5	126	40,2	313

P<0,05

Beden eğitimi ve spor dersinin, ders saatinin arttırılması ve azaltılması ile ilgili öğrenci beklentisinde olan öğrencilerin oranı %51,3'dür. Bu konudan beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %48,7'dir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri için ders saatinin arttırılması ve azaltılması doyumlarının oranına bakıldığında; erkeklerin %23,3'ünün doyumlarının tamamen karşılandığı, %34,4'ünün doyumlarının kısmen karşılandığı, %42,2'sinin doyumlarının hiç karşılanmadığı görülmektedir. Kızların %27,8'inin doyumlarının tamamen karşılandığı %34,5'inin kısmen karşılandığı ve %37,5'inin hiç karşılanmadığı belirtilmiştir. P<0,05 olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinde ders saatinin arttırılması ve azaltılması ile ilgili öğrenci doyumlarında cinsiyet değişkeni göre anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi değerlendirilme yaparken adil bir değerlendirilme ile ilgili öğrenci beklentileri ve Doyum düzeyine ilişkin görüşler tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38: Cinsiyet Değişkenine Göre Beden Eğitimi Dersinde Değerlendirme Yapılırken Adil Bir Biçimde Olması İle İlgili Öğrenci Beklentileri Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Cinsiyet	Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
	Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
Erkek	206	65,1	124	34,9	330	86	41,7	86	41,7	34	16,5	206
Kız	171	54,2	109	45,8	280	70	40,9	66	38,6	35	20,4	171
Toplam	377	61,8	233	38,2	610	156	41,3	152	40,3	69	18,3	377

P<0.05

Beden eğitimi ve spor dersinin, dersinde değerlendirme yapılırken adil bir biçimde olması ile ilgili öğrenci beklentisinde olan öğrencilerin oranı %61,8'dir. Bu konudan beklentisi olmayan öğrencilerin oranı ise %38,2'dir. $P<0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre beden eğitimi dersinde değerlendirme yapılırken adil bir biçimde olması ile ilgili öğrenci beklentilerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Doyum oranına bakıldığında; erkeklerin %41,7'sinin doyumlarının tamamen karşılandığı. Kızların %40,9'unun doyumlarının tamamen karşılandığı görülmektedir. $P<0,05$ olduğundan, khi-kare testine göre, beden eğitimi dersinde değerlendirme yapılırken adil bir biçimde olması ile ilgili öğrenci doyumlarında cinsiyet değişkeni anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır.

3.5.Sosyal Çevreye Uyum Sağlama Açısından bakıldığında

Sosyal çevreye uyum sağlama bakımından düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma beklentisi ve Doyum düzeyine ilişkin görüşler tablo 39'de verilmiştir.

Tablo 39: Sosyal Çevreye Uyum Sağlama Bakımından Düzenli Spor Yapma Alışkanlığı Kazanma Beklentisi Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
381	62,5	228	37,4	610	93	24,4	195	51,1	94	24,6	381

Sosyal çevreye uyum sağlama bakımından düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma öğrenci oranlarına bakıldığında %62,5'inin bu konuda beklentisi olduğu %37,4'ünün beklentisi olmadığı görülmektedir. Sosyal çevreye uyum sağlama bakımından düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma doyum düzeyine bakıldığında;%24,4'ünün tamamen %51,1'inin kısmen ve %24,6'sının hiç karşılanmadığı görülmektedir. Bu oranlara bakıldığında öğrencilerin çoğunun sosyal çevreye spor yaparak uyum sağladıkları arkadaş çevreleri ile spor yaparak daha çok zaman harcadıkları ya da arkadaşlarının çoğunu spor çevresinden sağladıkları söylenebilir. Aile ve eğitim kurumlarında spora yönlendirilen, sporu yaşamlarının bir parçası olarak benimseyen gençler daha sağlıklı gelişerek aileye ve topluma gelecek için güven verecektir (Hergüner,2001:334).

Buda öğrencilerin sosyal çevreye daha kolay uyum sağlamasına neden olabilir. Beden eğitimi dersinin okul spor faaliyetlerine katılmanızı sağlamak açısından beklentiler ve Doyum düzeyi tablo 40’de verilmiştir.

Tablo 40: Sosyal Çevreye Uyum Bakımından Beden Eğitimi Dersinin Okul Spor Faaliyetlerine Katılmanızı Sağlamak Açısından Beklentiler Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
349	57,2	261	42,8	610	116	33,2	133	38,1	101	38,9	349

Sosyal çevreye uyum sağlama bakımından okul spor faaliyetlerine katılmanızı sağlama ile ilgili oranlarına bakıldığında öğrencilerin %57,2’sinin bu konuda beklentisi olduğu %42,8’inin beklentisi olmadığı görülmektedir. Sosyal çevreye uyum sağlama bakımından okul spor faaliyetlerine katılmanızı sağlama doyumunun düzeyine bakıldığında; %33,2’sinin doyumlarının tamamen karşılandığı % 38,1’inin doyumlarının kısmen karşılandığı ve %38,9’unun doyumlarının hiç karşılanmadığı görülmektedir. Bu da beden eğitimi dersinin yalnız başına öğrenciyi okul spor faaliyetlerine katmayı sağlayamadığı bunun için ayrıca çalışması gerektiği söylenebilir. Sosyal çevreye uyum bakımından beklentiler sayıtlılardakini desteklemektedir.

3.6.Yeteneğini keşfetme bakımından beklentiler ve Doyum düzeylerine ilişkin Görüşleri

Yeteneğini keşfetme bakımından beden eğitimi dersinde herhangi bir yeteneğinizin ortaya çıkacağına dair beklentiler ve Doyumlarının karşılanma düzeyi tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41: Yeteneğini Keşfetme Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Herhangi Bir Yeteneğinizin Ortaya Çıkacağına Dair Beklentiler Ve Doyumlarının Karşılanma Düzeyi

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
398	65.2	212	34,8	610	138	34,65	176	44,2	84	21,1	398

Yeteneğini keşfetme bakımından beden eğitimi dersinde herhangi bir yeteneğinin ortaya çıkacağına dair beklentiler ve Doyum düzeyi ile ilgili oranlarına bakıldığında öğrencilerin %65,2'sinin bu konuda beklentisi olduğu %34,8'inin bu konuda beklentisi olmadığı görülmektedir. Yeteneğini keşfetme bakımından beden eğitimi dersinde herhangi bir yeteneğinin ortaya çıkacağına dair doyum düzeyine bakıldığında; %34,6'sının doyumunun tamamen karşılandığı % 44,2'sinin kısmen karşılandığı ve %21,1'inin hiç karşılanmadığı görülmektedir. Öğrencilerin 398'ini, n bu konuda beklentisi olduğu fakat 212 kişinin de beklentisi olmadığı görülmektedir. Beden eğitimi dersinde öğrencilerin yeteri kadar kendilerini keşfedemediği görülmekte bunun nedeni olarak ders saatinin azlığı ve aradaki bir haftalık mesafeden dolayı bir önceki hafta öğrenilenlerin unutulmasına neden olduğundan kaynaklandığı düşünülebilir.

Beden eğitimi dersi olarak bedenlen güçlü ve zayıf yönlerinizi tanıyıp, kendi fiziksel kapasitenizin sınırlarınızı keşfetme konusunda beklentiler ve Doyum düzeyi tablo 42'de verilmiştir.

Tablo 42: Yeteneğini Keşfetme Bakımından Beden Eğitimi Dersi Alarak Bedenen Güçlü Ve Zayıf Yönlerinizi Tanıyıp, Kendi Fiziksel Kapasitenizin Sınırlarınızı Keşfetme Konusunda Beklentiler Ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşleri

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
392	64,3	218	35,7	610	137	34,9	183	46,6	72	18,3	392

Yeteneğini keşfetme bakımından Beden eğitimi dersi olarak bedenlen güçlü ve zayıf yönlerinizi tanıyıp, kendi fiziksel kapasitenizin sınırlarınızı keşfetme konusunda beklentilere bakıldığında öğrencilerin %64,3'ü bu konuda beklentileri vardır. Beklentisi olmayanların oranı ise %35,7'dir. Doyumlarının tamamen karşılananların oranı %34,9. Doyumlarının kısmen karşılananların oranı %46,6 ve doyumlarının hiç karşılanmayanların oranı %18,3 olduğu belirtilmektedir. Bu oranlara bakıldığında öğrencilerin beklentilerinin fazla olduğu ancak karşılanma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Okuldaki imkânların eksikliğinden kaynaklanıyor olabilir. Yeteneğini keşfetme bakımından beklenti oranı sayıtlarımızdaki beklentiyi karşılamaktadır.

Araç gereçten faydalanma bakımından spor etkinliklerinizi kulüplerde ve spor salonlarında, sürdürmeye maddi olanaksızlıklar yüzünden sahip değilseniz bu etkinlikleri beden eğitimi dersinde gerçekleştirme beklentileri tablo 44'te verilmiştir.

3.7.Araç gereçten faydalanma bakımından beklenti ve Doyumlarının karşılanma düzeyi

Araç gereçten faydalanma bakımından spor etkinliklerinizi kulüplerde ve spor salonlarında, sürdürmeye maddi olanaksızlıklar yüzünden sahip değilseniz bu etkinlikleri beden eğitimi dersinde gerçekleştirme beklentileri ve Doyum düzeyi tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43: Araç Gereçten Faydalanma Bakımından Spor Etkinliklerinizi Kulüplerde Ve Spor Salonlarında, Sürdürmeye Maddi Olanaksızlıklar Yüzünden Sahip Değilseniz Bu Etkinlikleri Beden Eğitimi Dersinde Gerçekleştirme Beklentileri Ve Doyum Düzeyi

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
322	52,8	288	47,2	610	134	41,6	125	38,8	63	19,5	322

Araç gereçten faydalanma bakımından spor etkinliklerinizi kulüplerde ve spor salonlarında, sürdürmeye maddi olanaksızlıklar yüzünden sahip değilseniz, bu etkinlikleri beden eğitimi dersinde gerçekleştirme beklentileri olan öğrenci oranı %52,8'dir. Bu konuda beklentisi olmayanların oranı % 47,2'dir. Beklentisi olmayanların oranının yüksek olmasının nedeni şehirde spor salonu fazla olmaması ve olanlarında para ile küplere kiralanarak öğrencilerin buralarda çalışma imkânlarının kısıtlanması olarak düşünülebilir. Hergüner'in (2001)'de yaptığı araştırmada sporcu öğrencilerin spor kurum ve kuruluşlarından yeterli desteği almadıkları belirtilmiş öğrencilerin bu konuda sıkıntılı oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca verimli kullanılmayan birçok spor salonu ve tesisin olması da problemin bir başka boyutunu ortaya koymaktadır (Hergüner,2001:300).

Araç gereç bakımından beden eğitimi dersinde araç gereçten yararlanma beklentisi tablo 44’de verilmiştir.

Tablo 44: Araç Gereç Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Araç Gereçten Yararlanma Beklentileri Ve Doyumlarının Karşılanma Düzeyleri

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
421	69,0	189	31,0	610	180	42,7	180	42,7	61	14,4	421

Araç gereç bakımından beden eğitimi dersinde araç gereçten yararlanma beklentisinin de olanların yüzdesi %69’dur, beklentisi olmayanların oranı ise %31’dir. Beklentinin bu kadar yüksek olmasının nedeni olarak beden Eğitimi dersinin araç gereçsiz yapılamayacağından kaynaklanmaktadır. Beklentisi olanların %42,7’sinin doyumlarının tamamen karşılandığı. %42,7’sinin kısmen karşılandığı ve %14,4’ünün hiç karşılanmadığı görülmektedir. Beklentisi olmayanlarla, kısmen ve hiç karşılanmayanların oranının çok yüksek olmasının nedeni olarak okullarda tesis ve malzeme bakımından yetersiz olmasından kaynaklanıyor olabilir.

3.8.Grup paylaşımlarıyla iş birliği bakımından beden eğitimi dersinde beklentiler ve Doyumlarının Karşılanma düzeyi

Grup paylaşımlarıyla iş birliği bakımından beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarlarıyla sınıf içi iş birliği geliştirebileceğiniz konusunda beklentiler ve Doyum düzeyi tablo 45’de verilmiştir.

Tablo 45: Grup Paylaşımlarıyla İş Birliği Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Uygulanan Grup Çalışmalarıyla Sınıf İçi İş Birliği Geliştirebileceğiniz Konusunda Beklentiler Ve Doyum Düzeyi

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamame		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		F	%	f	%	f	%	
344	56,4	266	43,6	610	120	34,8	160	46,5	60	17,4	344

Grup paylaşımlarıyla iş birliği bakımından, beden eğitimi dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla sınıf içi iş birliği geliştirebileceğiniz konusunda beklentisi olanların oranı %56,4'dür. Beklentisi olmayanların oranı %43,6'dır, doyum düzeyine bakıldığında; %34,8'inin doyumlarının tamamen karşılandığını, %46,5'inin kısmen karşılandığı, %17,4'ünün hiç karşılanmadığı görülmektedir. Hergüner'in 2001'de yapmış olduğu araştırmada sporcu öğrencilerin ilk beklentilerinden birincisi sınıf ve okul arkadaşlarının maçlarına gelmelerini istemeleri olmuştur. Bu araştırmadan sınıf içi ve okul içi birliği sağlama açısından sporun ne kadar etkili olduğu anlaşılmaktadır (Hergüner,2001:320). Hergüner'in bu çalışması grup çalışmalarının sınıf içi iş birliği bakımından beklentinin %56,4 olmasını açıklayabilir.

Beden eğitimi dersinde gösterdiğiniz etkinliklerle, okul takımına girebilmek gibi beklentiler ve beklentilerin karşılanma düzeyi tablo 46'de verilmiştir.

Tablo 46: Grup Paylaşımı Ve İş Birliği Bakımından Beden Eğitimi Dersinde Gösterdiğiniz Etkinliklerle, Okul Takımına Girebilmek Gibi Beklentiler Ve Doyum Düzeyi

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
288	47,2	322	52,8	610	144	50,0	96	33,3	79	27,4	288

Grup paylaşımı ve iş birliği bakımından Beden eğitimi dersinde gösterdiğiniz etkinliklerle, okul takımına girebilmek gibi beklentilere bakıldığında, beklentisi olanların oranı %47,2, beklentisi olmayanların oranı %52,8'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında %50,0'ının doyumunun tamamen karşılandığı, %33,3'ünün doyumunun kısmen karşılandığı ve %27,4'ünün doyumunun hiç karşılanmadığı görülmektedir.

Beklentilerinin düşük olma nedeni okul takımına girebilmek için okulda yapılan derslerin yetersiz olması ve okul takımlarında bulunan sporcuların küplerde oynaması ve ilk tercih olarak onların görülmesi olabilir.

Grup paylaşımı ve iş birliği bakımından okul spor faaliyetlerine katılarak okulda saygınlık kazanma bakımından beklentiler tablo 47'da verilmiştir.

Tablo 47: Grup Paylaşımı Ve İş Birliği Bakımından Okul Spor Faaliyetlerine Katılarak Okulda Saygınlık Kazanma Bakımından Beklentiler Ve Doyum Düzeyi

Beklenti				Toplam	Doyum Düzeyi						Toplam
Var		Yok			Tamamen		Kısmen		Hiç		
f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
275	45,1	335	54,9	610	70	25,4	104	37,8	101	36,7	275

Grup paylaşımı ve iş birliği bakımından okul spor faaliyetlerine katılarak okulda saygınlık kazanma bakımından beklentilerin oranı %45,1 beklentisi olmayanların oranı %54,9'dur. Doyum düzeyine bakıldığında %25,4'ünün doyumlarının tamamen, %37,8'inin doyumlarının kısmen ve %36,7'sinin doyumlarının hiç karşılanmadığı görülmektedir. Beklentisi olmayanların ve karşılanma düzeylerinin düşük olma nedeni öğrencilerin okul takımına katılarak grup paylaşımı ve iş birliği sağlanamayacağını ve okulda saygınlık kazanılamayacağını düşündüklerinden kaynaklanıyor olabilir.

3.9.Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyum Düzeyine İlişkin Görüşler

Bu alt başlık altında beden eğitimi programı alan öğrencilerin, anket sorularına verdikleri yanıtlar doğrultusunda, beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlere göre dağılımları tablolar halinde açıklanmıştır.

Beden eğitimi dersini alan öğrencilerin, beden eğitimi programından beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri tablo 48'de verilmiştir

Tablo 48: Beden Eğitimi Dersini Alan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri Ve Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüşleri

	Beklentiler					Beklentilerin gerçekleşme düzeyi						
	Var		Yok		Toplam	Tamamen		Kısmen		Hiç		Toplam
	f	%	f	%		f	%	f	%	f	%	
1	349	57	261	43	610	76	13	212	35	61	10	349
2	234	38	376	62	610	46	7,5	128	21	60	9,8	234
3	312	51	298	49	610	71	12	183	30	58	9,5	312
4	276	45	334	55	610	56	9,2	156	26	64	11	276
5	377	62	233	38	610	122	20	190	31	65	11	377
6	309	51	301	49	610	85	14	140	23	84	14	309
7	382	63	228	37	610	93	15	195	32	94	15	382
8	361	59	249	41	610	97	16	190	31	74	12	361
9	398	65	212	35	610	138	23	176	29	84	14	398
10	344	56	266	44	610	114	19	164	27	66	11	344
11	271	44	339	56	610	92	15	136	22	43	7	271
12	344	56	266	44	610	120	20	164	27	60	9,8	344
13	286	47	324	53	610	87	14	133	22	66	11	286
14	392	64	218	36	610	137	23	183	30	72	12	392
15	298	49	312	51	610	96	16	147	24	54	19	297
16	362	59	248	41	610	122	20	193	32	47	7,7	362
17	376	61	234	38	610	139	23	155	25	82	13	376
18	322	53	288	47	610	134	22	125	21	63	10	322
19	421	69.0	189	31	610	180	30	180	30	61	31	421
20	379	62	231	38	610	160	26	147	24	72	12	379
21	288	47	322	53	610	114	19	96	16	79	13	289
22	377	62	233	38	610	156	26	152	25	69	11	377
23	372	61	238	39	610	139	23	147	24	86	14	372
24	363	60	247	41	610	151	25	140	23	71	12	362
25	349	57	261	43	610	116	19	133	22	101	17	349
26	313	51	297	49	610	79	13	108	18	126	21	313
27	304	50	306	50	610	80	13	130	21	94	15	304
28	275	45	335	55	610	70	12	104	17	101	17	275

Tablo 48'deki frekans ve yüzde dağılımına bakıldığında:

1. Beden eğitimi dersinden fiziksel gelişim sağlama konusunda öğrenci beklentilerinin oranı %57,2 olduğunu. Öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında: %12,5'sinin doyumlarının tamamen, %34,8'inin doyumlarının kısmen ve %10,0'nün hiç doyumlarının karşılanmadığı görülmektedir.

2. Öğrenciler beden eğitimi dersinden fiziksel gelişim sağlama konusunda beklentileri olduğunu, fakat bu beklentilerinin %39,0'nın kısmen gerçekleşmediğini belirtmektedirler.

3. Beden eğitimindeki etkinliklerle, fiziksel güzellik elde etme konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %38,4'dür; beklentisi olan öğrencilerin doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; %7,5'inin tam doyumlarının tamamen, %21,0'nın doyumlarının kısmen karşılandığını ve %9,8'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

3. Beden eğitimi dersindeki çalışmalarla, kasların gelişmesi konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %51,1'dir; bu öğrencilerin doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında: % 11,6'nın ta doyumlarının tamamen, %30,0'nın doyumlarının kısmen karşılandığını ve %9,5'nin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

4. Beden eğitimi dersindeki etkinliklerle, vücudun orantılı bir görünüme sahip olacağı konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %45,2'dir. Öğrenci karşıla doyumlarının nma düzeyine bakıldığında: öğrencilerin %9,2'sinin doyumlarının tamamen, %25,6'sinin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %10,5'inin ise h doyumlarının iç karşılanmadığı görülmüştür.

5. Beden eğitimi dersinden fiziksel gelişim sağlama konusunda öğrenci beklentilerinin oranı %61,8dir. Öğrenci gerçe doyumlarının kleşme düzeyine bakıldığında: %20,0'sinin doyumlarının tamamen, %31,1inin doyumlarının kısmen ve %10,7'sinin h doyumlarının iç karşılanmadığı görülmektedir

6. Beden eğitimindeki etkinliklerle, fiziksel güzellik elde etme konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %50,7'dir; beklentisi olan öğrencilerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine bakıldığında; %19,9'si doyumlarının tamamen, %26,9' kısmen

karşılandığını doyumlarının ve %9,8'in ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

7. Beden eğitimi dersindeki çalışmalarla, kasların gelişmesi konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %62,6 dir; bu öğrencilerin doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında: %15,2'sinin doyumlarının tamamen, %32,0'ının doyumlarının kısmen karşılandığını ve %15,4'ünün ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

8. Beden eğitimi dersindeki etkinliklerle, vücudun orantılı bir görünüme sahip olacağı konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %59,2'dir. Öğrenci karşıla doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında: öğrencilerin %15,9'unun doyumlarının tamamen, %31,1'inin k doyumlarının kısmen karşılandığını ve % 12,1'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

9. Beden Eğitimi dersinde herhangi bir spor dalı ile ilgili yeteneğinizin ortaya çıkacağına dair beklentisine bakıldığında beklenti oranının %65,2'dir. Karşılanma düzeyine bakıldığında: öğrencilerin %22,6'sının doyumlarının tamamen, %28,9'unun doyumlarının kısmen karşılandığını ve %13,8'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

10. Spor yaparak kişiliğin gelişmesi ile ilgili bulgulara bakıldığında, öğrencilerin %56,4 sinin bu konuda beklentisi olduğu görülmektedir. Öğrenci doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %18,7'sinin doyumlarının tamamen, %26,9'unun doyumlarının kısmen karşılandığını ve %10,8'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

11. Buluş çağının gereği, baskı sonucu oluşan davranış kalıplarının, beden eğitimi yaparak en aza indirgenmesi konusunda öğrenci beklentilerinin oranı %44,4dür. Doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %15,1'inin doyumlarının tamamen, % 22,3'ünün doyumlarının kısmen karşılandığını ve %7,0'ının doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

12. Sınıf içi işbirliği geliştirebilme konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %79,9'dur. Beklentinin karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %11,9'u beklentilerinin tamamen, %43,5'i beklentilerinin kısmen karşılandığını ve %44,6'sı ise beklentilerinin hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

13. Müzikli jimnastik hareketleri sonucunda yeni hareket formları üretme konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %46,9'dur. Öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin, %14,3'ünün doyumlarının tamamen, %21,8'inin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %10,8'inin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

14. Fiziksel kapasitenin sınırlarını keşfetme konusunda öğrenci beklentilerinin oranı %64,3'dür. Öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %22,5'inin doyumlarının tamamen, %30,0'ının doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve %11,8'inin ise doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler.

15. Beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı yapılması konusunda öğrenci beklentilerinin oranı %48,9'dur. Öğrenci doyumlarının gerçekleşme düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %15,7'si doyumlarının tamamen, %24,1'inin doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve %18,9'unun ise doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler.

16. Düşüncelerini özgürce ifade etme öğrenci beklentilerinin oranı %59,3'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %20,0'ı doyumlarının tamamen, %31,6'sı doyumlarının kısmen karşılandığını ve %7,7'si ise doyumlarının hiç karşılanmamış olduğunu belirtmektedirler

17. Genel bilgi derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunu gidermek konusunda beden eğitimi dersinden beklentisi olan öğrencilerin oranı %61,2'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %22,8'inin doyumlarının tamamen, %25,4'ünün doyumlarının kısmen karşılandığını, öğrencilerin %13,4'ünün ise hiç doyumlarının karşılanmadığını belirtmektedirler

18. Genel bilgi derslerinin yarattığı zihin yorgunluğunu gidermek konusunda beden eğitimi dersinden beklentisi olan öğrencilerin oranı %52,8'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %22,0'ının doyumlarının tamamen, %20,5'inin doyumlarının kısmen karşılandığını, öğrencilerin %10,3'ünün ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

19. Kulüp ve spor salonlarında gerçekleştirilemeyen aktivitelerin beden eğitimi dersinde gerçekleşmesini bekleyen öğrencilerin oranı %69,0'dir. Doyumlarının

karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %29,5'inin doyumlarının tamamen,%29,5'inin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %31,0'ının ise beklentilerinin hiç karşılanmadığı görülmektedir.

20.Beden eğitimi etkinliklerinin okul çerçevesinde düzenlenmesiyle ilgili öğrenci beklentilerinin oranı %62,1'dir. Öğrenci doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; 26,2'sinin doyumlarının tamamen, %24,1'inin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %11,8'inin ise doyumlarının hiç karşılanmamış olduğunu belirtmektedirler.

21.Okul takımına girebilme konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %47,2'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %18,7'sinin' tamamen, doyumlarının %15,7'sinin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %13,0' ise hiç doyumlarının karşılanmadığını belirtmektedirler.

22.Okuldaki beden eğitimi uygulamalarından başka gerçekleşmesi istenen öğrenci beklentilerinin oranı %75,4'dür. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %16,5'i doyumlarının tamamen, %33,4'ü doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve %50.1'i ise doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler.

Öğrencilerin beden eğitimi derslerinde katılmak istedikleri etkinlikler Tablo8'de verilmiştir hiç karşılanmadığını belirtmektedir

23. Düşüncelerini özgürce ifade etme bakımından öğrenci beklentilerinin oranı %61,0'dır. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %22,8'inin doyumlarının tamamen, %24,1'inin doyumlarının kısmen gerçekleştiğini ve %14,1'inin ise doyumlarının hiç gerçekleşmediğini belirtmektedirler. Öğrencilerin beden eğitimi derslerinde katılmak istedikleri etkinlikler.Tablo8'de.verilmiştir

24.öğretmeni sevmeniz yâda sevmemenizin derse katılım konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %59,5'ir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %24,8'inin' doyumlarının tamamen, %23,0'ının doyumlarının kısmen karşılandığını ve %11,6'ının ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler

25.Beden eğitimi dersinin okul spor faaliyetlerine katılmanız konusunda konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %57,2'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine

bakıldığında; öğrencilerin %19,0'sinin' doyumlarının tamamen, %21,8'inin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %16,6'sının ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler

26.Beden eğitimi ders saatlerinin artırılması ya da azaltılması konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %51,3'tür. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %13,0'ı doyumlarının tamamen, %17,7'sinin doyumlarının kısmen karşılandığını ve %20,7'sinin ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

27.Beden eğitimi dersinde öğretmenle bire bir çalışma imkânı bulma konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı %49,8'dir. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %13,1'i doyumlarının tamamen, %21,3'ü doyumlarının kısmen karşılandığını ve %15,4'ü ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

28.Spor koluna katılarak okulda saygınlık kazanma konusundaki öğrenci beklentilerinin oranı 45,1'dir'. Doyumlarının karşılanma düzeyine bakıldığında; öğrencilerin %11,5'i doyumlarının tamamen, %17,0'ı doyumlarının kısmen karşılandığını ve %16,6'sının ise doyumlarının hiç karşılanmadığını belirtmektedirler.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın genel bir özeti yapılarak, araştırma problemine ve amaçlara ilişkin sonuçlar verilmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

Sonuçlar

Beden eğitimi dersi alan öğrencilerden elde edilen veriler yardımı ile "Sakarya İlinde orta öğretim 9.10.11. Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve doyum düzeylerine İlişkin Görüşleri" araştırmasında elde edilen bulgulara dayanarak varılan sonuçlar aşağıda kategorik olarak verilmiştir.

Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri ve Doyumlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Sonuçlar

1) Öğrencilerin doyum düzeylerine ve beklentilerine bakıldığında beklenti oranının %57,2 olduğu görülmektedir. Doyum ortalaması ise, %79'dur. Bu konuda Sunay'ın 1994 yılında yaptığı araştırmada beklenti ortalaması %83,5'e yakındır. Doyum ortalaması ise (kısmen + tamamen) %50'ye yakındır. Bu da beklentilerin bizim çalışmamızda Sunay'ınkine oranla düştüğü görülmektedir. Üniversiteye girişin zorlaşması ve gelecek kaygısı beklentilerin azalmasının nedeni olabilir. Ayrıca eğitimcilerin kalitesi de öğrencinin doyumunun bu derece yüksek olma nedeni olabilir.

2) En çok doyum %85 ile malzemedan yararlanma konusunda olmuştur. En az doyum ise %62 ile okul spor takımına girerek saygınlık kazanma konusunda olmuştur. En çok beklenti %69 ile malzemedan yararlanma konusunda olmuştur. En az beklenti oranı %38,3 ile fiziksel güzellik elde etme konusunda olmuştur. Malzemedan yararlanma konusunda Gökmen'in 1983 yılında yapmış olduğu araştırmada malzeme kullanamayanların oranı %73,8, malzeme kullanabilenlerin oranı ise %22,8'dir. Bu konuda beklenti ve doyum oranlarının 1983'e göre bu kadar yüksek olmasının nedeni olarak spor tesislerinin artması okul imkanlarının daha iyi olması olarak gösterilebilir (Tablo-18). Fiziksel güzellik elde etme ile ilgili Sunay'ın 1994'te yapmış olduğu araştırmada beklenti ortalaması %77'ye yakındır. Aradan geçen 13 yıl boyunca öğrencilerin gelecek kaygısının artması, ekonomik koşulların zorluğu, üniversiteye girişin daha zor hale gelmesi gibi nedenlerden dolayı fiziksel güzellik elde etmek ile ilgili beklentinin düştüğü söylenebilir (Tablo-9). Diğer bir sonuçta buluş çağının

gereği uygunsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi konusundaki beklenti oranının %44'lerde kalmasına rağmen doyum oranı %84'lerde olmasının nedeni olarak okullardaki rehberlik faaliyetlerinin iyi yapılması ve ailelerin anlayışlı olması doyumun yüksek olmasının nedeni olabilir (Tablo-14). Beden Eğitimi Dersi'nin teorik yada uygulamalı olması konusunda öğrenci beklentilerinin ortalaması %48'dir. Gökmen'in 1983'te ODTÜ'de yapmış olduğu araştırmada dersin teorik ve uygulamalı işleniş hakkındaki oran %52,8 olarak çıkmıştır. Üniversiteye girişin zorlaşması ve öğrencilerin gelecek ile ilgili planları içerisinde Beden Eğitimi'nin fazla yer tutmaması beklentinin %4 daha düşük olma nedeni olabilir (Tablo-17). Maddi olanaksızlıklar yüzünden spor salonları ve kulüplerde gerçekleştirilemeyen spor etkinliklerinin beden eğitimi dersinde gerçekleştirmek beklentisinde olanların oranı %53,7'dir. Bu konudaki doyum ortalaması %80'dir. Hergüner'in 2001'de yapmış olduğu araştırmada sporcu öğrencilerin spor kurum ve kuruluşlarından yeteri desteği almadıkları öğrencilerin bu konuda sıkıntılı oldukları belirlenmiştir. Ayrıca verimli kullanılmayan birçok spor salonu ve tesisin olması da problemin bir başka boyutunu ortaya koymaktadır (Tablo-11). Sınıf içi işbirliği konusunda beklentisi olanların oranı %56,4'tür. Hergüner'in 2001'de yapmış olduğu araştırmada sporcu öğrencilerin ilk beklentilerinden biri sınıf ve okul arkadaşlarının maçlarına gelmelerini istemeleridir. Buradan sporun birleştirici, bütünleştirici, sosyalleştirici ve spora yönlendirici faktör olarak gösterebiliriz.

3) Okul değişkenine göre okullar arasında çok fark olmamakla beraber en çok beklenti %64 ile özel okullar olmuştur. Doyum oranlarında ise yine %82 ile özel okullar olmuştur. Özel okulların tesislerinin olması ve bu tesislerde öğrencilerin dilediği gibi yararlanması oranların bu derece yüksek olmasının nedeni olabilir. Fiziksel güzellik elde etme yeteneğinin ortaya çıkması genel kültür derslerinin fiziksel yorgunluğunun giderilmesi, okul içi beden eğitimi ve spor etkinliklerinin düzenlenmesi, düzgün duruş alışkanlığı kazanmak, buluş çağının uygunsuz davranış kalıplarının en aza indirgenmesi, öğretmenle birebir çalışma olanağı bulma konularında anlamlı farklılık bulunmuştur. Okul değişkenine göre sonuçlar sayıtlılardaki görüşümüzü azda olsa desteklemektedir.

4) Sınıf değişkenine göre en fazla beklenti %56 ile birinci sınıflarda olmuştur. Doyum oranlarında ise %58 ile ikinci sınıflarda olmuştur. İlk öğretim ikinci kademenin son sınıfında okuyan öğrencilerin, ortaöğretim düzeyine geldiklerinde yeni bir okula başlamanın verdiği heyecanla beklentilerinin yüksek olabileceği düşünülebilir. Beden eğitimi dersinin teorik ve uygulamalı işlenişi, sağlıklı yaşam için spor yapma, grup çalışmalarıyla sınıf içi işbirliğini sağlama, okul spor koluna girerek saygınlık kazanma konularında sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur.

5) Cinsiyet değişkenine göre beklentilere bakıldığında beklentilerin erkeklerde ve kızlarda %55 olduğu belirlenmiştir. Doyum oranlarına bakıldığında erkeklerde %77, kızlarda ise %71 olduğu görülmektedir. Erkekler ve kızların beklentilerinin aynı olmasının nedeni ortaöğretim çağlarındaki gençlerin cinsiyet ayrımı olmaksızın aynı kaygıları, sevinçleri ve beklentileri hissetmeleri oranların aynı olma nedeni olabilir. Müzikli jimnastik hareketlerinin öğrencinin estetik gelişimini olumlu yönde etkilediği konusunda, fiziksel kapasitenin sınırlarını keşfetme, ders saatinin arttırılması yada azaltılması konularında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Cinsiyet değişkenine göre doyum ortalaması sayıtlılardaki düşüncelerimizi desteklememektedir.

6) Araç-gereçten yararlanma bakımından beklentiler ve Doyumlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin sonuçlar

Beden eğitimi dersi alan öğrencilerin küplerden ve spor salonlarından faydalanma, araç-gereçten yararlanma ile ilgili beklentilerinin ortalaması %60,2'e yakındır. Öğrencilerin derslerinde malzeme ve tesis kullanılmasını en yüksek seviyede yapmak istemelerinin nedeni olarak, sivil hayatta bu malzemeleri bulamamalarından kaynaklanıyor olabilir.

7) Grup paylaşımı bakımından beklentileri ve Doyumlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin sonuçlar

Beden eğitimi dersi alan öğrencilerin spor faaliyetlerine katılarak saygınlık elde etme, okul takımına girebilme, sınıf içi işbirliği ile ilgili öğrenci beklentilerinin oranı %48,2'e yakındır. Bazı öğrenciler ön planda olmayı isterler bunu elde etmek için en kolay olarak okul spor takımlarına girmeyi görebilirler.

Sonuçta Adapazarı merkezde okuyan araştırma kapsamına giren öğrencilerin çoğunun beden eğitimi dersinden beklentileri olduğu ancak doyumlarının karşılanma düzeyi beklenti düzeyi kadar fazla değildir.

Daha önce yapılan araştırmalarda beklenti fazla doyum düşük bizim yapmış olduğumuz araştırmada beklenti eskisi kadar fazla olmasa da doyum düzeyleri beklentilerine oranla yüksek bulunmuştur.

Öneriler

1. Beden eğitimi dersinde, öncelikle tesis, araç-gereç ve malzeme eksikliği giderilmelidir.
2. Okullardaki tesislerden tüm öğrencilerin eşit olarak yararlanması sağlanmalı ve çalışmalar sürekli izlenerek değerlendirilmelidir.
3. Okullara yüzme havuzları yaptırılmalı veya Gençlik spor müdürlüğüne bağlı yüzme havuzu tesislerinden tüm okulların koordineli bir şekilde yararlanılması sağlanmalıdır.
4. Öğrencilerin birbirleriyle kaynaşması, takım ruhu oluşturabilmesi, arkadaşlık duygularının geliştirilebilmesi için, yoğun öğrenci katılımı sağlayacak okul içi sportif yarışmalara yönelik organizasyonlar yapılmalıdır.
5. Fiziksel kapasitenin ve sportif yeteneklerin ortaya çıkmasına yönelik okullarda hafta sonu spor kursları düzenlenmelidir.
6. Sporun yararları konusunda öğrencilerin aydınlatılması için okullarda çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir.
7. Beden eğitimi dersinin genel amaçları arasında "öğrenciye yaşam boyu spor yapma alışkanlığı kazandırmak" yer almalıdır.
8. Genel kültür derslerinin öğrencide yarattığı zihin yorgunluğunu giderilmesi için, beden eğitimi dersi haftalık programlarda genel kültür derslerinden sonra gelmelidir.
9. Beden eğitimi dersi öğretim programları, program geliştirme tekniklerine uygun olarak geliştirilmelidir kuramsal boyutu daha az olmalı, uygulamalarla bütünleştirilerek işlenmelidir.

10. Orta Öğretim 9.10.11.sınıf öğrencilerinin yüzme, basketbol, futbol, tenis, voleybol, atletizm v.b. çeşitli spor etkinliklerine ilgi duymaları nedeniyle orta öğretim beden eğitimi öğretim programları da bu paralellikte olmalıdır.

11. Orta öğretim öğrencileri bireysel performansın doruğundadırlar. Eğer öğrencinin var olan becerilerinin gelişmesi, alışkanlık kazanması isteniyorsa, beden eğitimi ders planı geliştirme aşamalarında, öğrenci gereksinimleri ve beklentileri göz önünde bulundurulmalıdır. Bu araştırmanın bulgularından, beden eğitimi ders planlarının geliştirilmesinde yararlanılmalıdır.

12. Ergenlik, inançların, alışkanlıkların, tutumların, ilgilerin değişebileceği ve aynı zamanda biçimlendiği bir dönemdir. Bu nedenle "öğrencilere sistemli spor yapma alışkanlığı" verilmesi gerekmekte, sunulacak beden eğitimi ders planlarının öğrenci beklentisi göz önünde bulundurularak çekici etkinlikleri kapsar özellikte olması gerekmektedir.

13. Çalışma Sakarya ili Adapazarı merkezde yapılmıştır ve sonuçlar elbette ki bu bölge için geçerlidir. Fakat ülkemizin tamamının sosyal ve psikolojik açıdan bölgemize benzediği düşünülürse sonuçları diğer illere de yaymak mümkündür. Ancak diğer illerin beden eğitimi derslerini yapma şartlarının Adapazarı'ndan farklı olduğu göz önüne alınırsa, bu ve buna benzer çalışmaların diğer bölgelerde de yapılması gerekir. Sonuçta bu çalışma gerek yöntem olarak gerekse sonuçlar olarak diğer bölgeler için de bir model olarak kullanılabilir.

14. Beden Eğitimi öğretmenleri olarak öğrencilerin gelecek kaygılarını gidermek ve beden eğitimi dersinin de gelecekle ilgili plan yapılması gereken ders olduğu öğrencilere anlatılmalıdır.

15. Okullarda ders planları hazırlanırken o yıl işlenecek konuların belirlenmesinde öğrenci görüşleri alınarak ders planlarının hazırlanması doyumun yüksek olmasını sağlayacaktır.

16. Öğretmenlerin gelişme çağında olan öğrencilere daha anlayışlı yaklaşması onların derste başarılı olmalarını sağlayacaktır.

17. ilk öğretim ve orta öğretim son sınıflarda beden eğitimi dersi daha eğlenceli öğrenciyi rahatlatacak şekilde işlenmeli, çünkü OKS ve ÖSS sınavlarına hazırlanan öğrencilerin daha stresli olmaları onların rahatlatılması açısından önemlidir.

18. Her kademedede beden eğitimi dersi veren eğitimcilerin akademik kariyerlerinin ve ders bilgi ve becerilerinin iyi olmasına dikkat edilmeli.

19. Orta öğretimde spor bölümleri açılarak spora yatkın öğrencilerin önleri açılmalı, onların eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanmaları sağlanmalı.

20. Hangi kademedede olursa olsun beden eğitimi yada spor bölümlerine gerçekten spora yatkın kişiler alınmalı. Ayrıca illerde sporu yönetenlerde elit insanlar ve elit sporcular olmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇAK, M., A.İlgin ve S.Erhan (1997), *Beden Eğitimi Ve Öğretmenin El Kitabı*, Dünya Basım evi, Malatya.
- AÇIKADA, Caner (1988), *Hacettepe Üniversitesinde Beden Eğitimi Derslerinin Uygulanabilirliği*, H.Ü. Yayınları: 132 Ankara.
- AÇIKADA, Caner (1990), *Bilim ve Spor*, Büro Tek Ofset Yayınları, Ankara,
- AÇIKLALIN, A (1980), *Modern Matematik ve Fen Programlarını Geliştirme Uygulamasının Örgüt ve Yönetim Açısından Çözümlemesi*, Doğa Dergisi. (Özel Sayı) TUBİTAK, Ankara
- ADAMS, Byritiec B (1963), *An Analysis of Perception of Teacher Effectiveness*, Dissertation Abstracts International; 44:35
- AKGÜN, Necati (1982),*Egzersiz Fizyolojisi*,Ege Üniversitesi Matbaası İzmir
- AKGÜN. Necat (1986), *Spor ve Sağlık*, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yayını. Ankara.
- AKHUN,İ., (1980), *Ortaokul Programlarının Denenmesi ve Teşmili Üzerine Araştırmalar Projesi*, (Bayg-E.33) Değerlendirme Raporu, Ankara.
- AKYOL, Avni (1974),*Cumhuriyetimizin Ellinci Yılında Sporumuz*, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını, Ankara.
- AKYOL. Avni (1978), *Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri*, Doğan Basımevi, Ankara.
- AKYÜZ, Yahya (1981), *Atatürk’ü Yetiştiren Öğretmenlerden Birkaçı. Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını No 92, Ankara.
- ALPMAN, Cemal (1972), *Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- ATABEYOĞLU, Cem (1972), *Spor Ansiklopedisi*, Yeni İstanbul Gazetesi Yayını, İstanbul.

- ATAAY, İ.D (1994), *Çağdaş Örgütlerde İnsan Kaynaklarının Personel Yönetimi*, Pegem Yayınları, Ankara.
- AYAŞ, Nevzat (1984), *Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi Kuruluşlar ve Tarihçiler*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- AYTUNA, Hasip A (1962), *Orta Dereceli Okullarda Öğretmenlik ve Problemleri*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- BALCI, Bahtiyar (2004), *Milli Eğitime Bağlı Meslek Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Tatmini*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- BAŞAR, Erdoğan (1981), *Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- BAŞARAN, İbrahim. E (1985), *Örgütsel İş Gören Hizmetlerinin Yönetimi*, Üniversitesi EBF Yayınları, Ankara,
- BAŞARAN. İbrahim,E (1991), *Örgütsel Davranışta İnsanın Üretim Gücü*, Kadioğlu Matbaası, Gül Yayın evi, Ankara
- BAŞARAN,İbrahim.E (2000), *Örgütsel Davranışta İnsanın Üretim Gücü*, Gül Yayınevi, Ankara.
- BAŞARAN,Fatma (1990), *Üniversite öğrencileri üzerinde Psiko-Sosyal Bir Araştırma*. U.Ulusal Psikoloji Kongresi, Psikoloji semineri özel sayısı, İzmir.
- BAŞER, Ergun (1986), *Uygulamalı Spor Psikolojisi*, BIGM, Ankara.
- BİRLİK,Münire Arslan (1999), *Öğretmenlerin Mesleki Doyum Ve Eğitim Anlayışı* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- BRODMANN D (1984), *Sportunterricht and Scholsport*. Klinkhardt,
- CAN, Halil (1999), *Organizasyon ve Yönetim*, Siyasal kitabevi ,3.Baskı,

- COŞKUN Zafer (1986), *Türkiye’de Yüksek Öğretimde Spor eğitimi yapan Gençliğin Beklentileri ve Sorunları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- CONZOLOZİO, C,F (1963), *Physiological Measurement of Metabolic Function in Man*.Mc Grow Hill,Book Company,New York.
- ÇELİK, Nuri (1986), *İş Hukuku Dersleri*. Marmara Üniversitesi Eğitim ve Yardımlaşma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ÇELİK,H (2003), *Fen Bilgisi ve Fizik Kimya Biyoloji Öğretmenlerinin iş doyumu*, Kırıkkale üniversitesi, yayınları, Kırıkkale.
- ÇETİN,(2003), *Gençlik Spor Genel Müdürlüğü merkez taşra teşkilatlarında görevli spor uzmanlarının iş doyum düzeylerinin belirlenmesi* ,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tez,Konya
- DAĞ, Haydar (1993), *Örgütte İş Tatmini ve Askerlik Mesleğine Yönelik Eğitimin İş Tatmini Üzerine Etkisine İlişkin Bir Araştırma* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- DAVİS, Keith (1982), *İşletmelerde İnsan Davranışı*, (Çev.Erdoğan ERENGİN), İstanbul.
- DAVİS, Keith. (1988), *İşletmelerde İnsan Davranışları*,(Çev. Tosun ve diğerleri) İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- DEEP, Samuel (1978), *Human Revetions Management* ,Elegant Pub. Co. California
- DOĞAN, Hıfzı (1972), *Orta Öğretim Programlarındaki Yönelmeler*,(1924–1970). Talim Terbiye Dairesi Yay. 16. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul
- DOTTRENS, Robert (1962),*İlkokul müfredatı* (Çev. A.Kemal Özinönü), Unesco Türkiye Milli Komisyonu yayınları, Unesco.
- DRAGON,R ve M.Wooden (1992), *“The Determinants of Labor Absence;Economic Factors and work group Norms Acroos Countries”*Industrial and Labor Relations Rewiev;45

- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı), (1967) *Kalkınma Planı* , Birinci Beş Yıl 1963-1967 ,DPT yayınları, Başbakanlık Devlet Mat., Ankara,
- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı), (1972), *Kalkınma Planı* ,İkinci Beş Yıl 1968–1972 ,DPT Yayınları, Başbakanlık Devlet Mat. Ankara.
- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı) ,(1977), *Kalkınma Planı* ,Üçüncü Beş Yıl 1973-1977 , DPT. Yay. No. 1271 Başbakanlık Basımevi, Ankara
- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı) ,(1983), *Kalkınma Planı* ,Dördüncü Beş Yıl 1979-1982 , DPT Yay. No. 1664, Ankara.
- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı), (1989), *Kalkınma Planı* ,Beşinci Beş Yıl 1985-1989 DPT yayınları, Yayın No 1974, Başbakanlık Basımevi, Ankara.
- D P T (Devlet Planlama Teşkilatı), (1994), *Kalkınma Planı* ,Altıncı Beş Yıl 1990-1994,DPT yayınları, Yayın No 2031, Ankara.
- ERASLAN,M.Zait (2005), *Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi*, Yaylacık Matbaası, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul
- ERDOĞAN, İlhan (1999), *İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış*, Dönence Basım Yayın Hizmetleri, İstanbul.
- EREN, Erol (1998), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Basım Yayın Dağıtım İstanbul.
- EREN, Erol (1993), *İşletme Örgütleri Açısından Yönetim Psikolojisi*, Mertler Matbaası, İstanbul.
- ERGÜN, Mustafa (1978), *Meşrutiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (Eğitim Hareketleri (1908-1914)*. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- ERGİN, O. Nuri (1977), *Türkiye Maarif Tarihi. C.1, III-IV*, Eser Matbaası, İstanbul
- ERKAL, Mustafa (1983), *Sosyolojik Açından Spor*, Filiz Kitapevi İstanbul.

- ERTÜRK, Selahattin (1972), *Eğitim’de Program Geliştirme*. Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- ERTUĞ, A.R., (1977), *Türkiye Futbol Tarihi, 1980–1923* BTGM Ankara Bölge Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- ERYAŞAR, Demir (1985), *Boş zamanların değerlendirilmesi ve spor* (yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) ,İzmir.
- FİDAN, Nurettin (1982), *Okulda Öğrenme ve Öğretme* ,Tek ışık Matbaası,Ankara.
- FİŞEK, Kurthan (1980a), *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi (Dünyada-Türkiye’de)* ,A.Ü. Siyasal Bil. Fak. Yay. 445, Ankara.
- FİŞEK, Kurthan. (1980b), *Spor Yönetimi*, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, Ankara
- FİŞEK, Kurthan (1981), *Atatürk Döneminde Spor Yönetimi ve Politikası*, Atatürk’ün Spora Bakışı, TSYD Yayınları, İstanbul.
- FİŞEK,Kurthan (1982), *Devlet Politikası ve Toplumsal Yargıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*, Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, Ankara
- .FİŞEK, Kurthan (1985), *Türk Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul
- GÖKDOĞAN, F (1988), *Ortaöğretime Devam Eden Ergenlerde Beden İmajında Hoşnut Olma Düzeyi Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- GÖKMEN, Hülya-SCHNITGER Walter (1981), *Zorunlu-Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği*. Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti (GTZ), Türk-Alman Projesi, Ankara .
- GÖKMEN, Hülya (1983), *Orta öğretim kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor* T.E.D. öğretim dizisi T.E.D yayınları Türk Eğitim Dergisi VI Öğretim Toplantısı, Şafak Matbaacılık, Ankara.

- GÜLAY, Hüseyin Ersin, (2006), ”*Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin Araştırılması*”, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- GÜNBAI, İlhan (1999), *İlk Öğretim Okul Öğretmenlerinin İş Doyumu*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- GÜNIŞIK, Ertuğrul (1976), *Temel Eğitim Kavramlarının Açıklanması*, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları: 4, Ankara.
- GÜR, Ali (1979), *Spor ve Sosyal Sınıfları*, Aydınlık Yayını, İstanbul.
- GRUPE, O (1980), *Theorie in der Gymnasialen Oberstufe*, Schorndorf
- GRAY ve F.A.Starke (1984), *Organization Behavior Concepts and Applications*, London; Charles E.Mervil Pub.co
- HARMANDAR, İsmail.H.(2004), *Beden Eğitimi Ve Sporda Özel Eğitim Yöntemleri*, Nobel Yayın Dağıtım,1.Baskı. Ankara.
- HERGÜNER, Gülten (2001), *Farklı Liselerdeki Sporcu Öğrencilerin Problem Ve Beklentilerinin Belirlenmesi Ve Karşılaştırılması*,(Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara
- HERRE.D. (1971), *Trainingslehre, Einführung in die Allgemeinen Trainingsmethoden*, Sportverlag. Berlin.
- İMAMOĞLU, A.F. (1992), *Beden Eğitimi ve Sporum Genel Eğitim İçindeki Yeri ve Önemi*, *Eğitim Dergisi*, cilt:1 sayı: 2 Meb Basımevi, Ankara.
- İNCİR,Gülten (1990), *Çalışanların iş doyumunu üzerine bir inceleme*, MPM yayınları, NO: 401. Ankara.
- KARAGÜL, Tansu;(1933), *Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri*, Anadolu Üniversitesi Yayını No: 589, Eskişehir.
- KAYA,Yahya Kemal (1977), *İnsan Yetiştirme Düzenimiz Politik Eğitim-Kalkınma*, Nüve Matbaası, Ankara.

- KAYNAK, T.(1990), *Organizasyonel Davranış*, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- KENYON. G.S ve Mc pherson (1973), *Becoming Innvolved in physical Activity and sport*,A process of Socialization, physical Activity Human Growth and Devolopement. G.L Ripick (ed) NewYork , London , Academic Pres
- KETEN, Mustafa (1974), *Türkiye’de Spor*, Ay Yıldız Matbaası, Ankara.
- KETEN, Mustafa (1993), *Türkiye’de Spor*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- KINALI, Gülsevim (2000), *Resmi ve özel okullardaki rehber öğretmenlerinin iş tatminleri*, İstanbul Üniversitesi yayınları, İstanbul.
- KOÇAK, Ercan (2002), *Erzurum ilinde Görev Yapmakta olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi,Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- KOÇER, Hasan Ali (1970), *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1873–1923)*, Talim ve Terbiye Dairesi Yayını, İstanbul.
- KOÇEL, Tamer (1984). *İşletme Yöneticiliği* ,İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayınları No:147, İstanbul.
- KOLDAŞ,Sinan (2000), ”*Spor Yöneticilerinin İş Tatmini Sakarya Bölgesi Uygulaması*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstütisi, Ankara.
- KUNTER, M. Baki (1938), *Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar*, İstanbul.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (1984), *İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi*, Spor ve İzcilik Uygulamaları Yönergesi 1983-1984 öğretim yılı. Milli Eğitim Yayınları 214, Mevzuat Dizisi 60, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (1982), *Temel Eğitim Okulları ile Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve İzcilik Uygulamalı* , M.E. Basımevi ,Ankara.

- MEB. (Milli Eğitim Bakanlığı) (1970), *Ortaokul Programı. Devlet Kitapları*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul .
- MEB. (Milli Eğitim Bakanlığı) (1988), *İlk Öğretim Okulları, Lise ve Dengi Okullar, Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları*, M.E. Basımevi, Ankara.
- MEB. (Milli Eğitim Bakanlığı) (1973), *Milli Eğitim Temel Kanunları*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını: Maarif Matbaası, İstanbul.
- MELLEROWICZ, H ve meller W (1972), *Training*, Heidelberg Springer verlay New York Berlin.
- MİNİBAŞ, Jale (1990), *Örgütlerde ve Devlet Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İş Tatmin Düzeyi ve Bu Düzeyin Frustrasyon Karşısında Gösterilen Tepki ve Agrasyon Yönü İlişkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- MUTLUTÜRK, Nevzat (1982), *Yüksek Öğretimde spor ve sorunları* (yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.
- MEUSEL, H: (1976), *Einführung in die sportpadagogik*, München :UTB Wilhelm Fink verlay
- OSTROFF, Cheri (1995), *“The Relationship Between Satisfaction, Attitudes and Performance ; An Organization Analıysis Journual of Applied Pyscholog ;77*
- ORTUĞ, Gürsel (1986), *Spor Anatomisi*, M.E. Basımevi Yayını, Ankara.
- ÖZBEKÇİ, Füsun (1986), *Sporcu Gençliğinin Öğrenim Sorunları*, M.E. Basımevi, Ankara.
- ÖZMEN, Öner (1976), *Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni* ,Yıldız Matbaası, İzmir
- ÖZOĞLU, S. Çetin (1976), *Spor Psikolojisi Ders Notları*, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi
- ÖZOĞLU, S. Çetin (1985), *Bu Günden Yarına Orta Öğretimimiz.*, Türk Eğitim Derneği VIII Eğitim Toplantısı, Ankara.

- ÖZTÜRK, Gökmen (2002), *Beden Eğitimi Öğretmeninin İş Doyumu*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Ümit (1982), *Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi*, Güven Matbaası. İstanbul.
- PAKNADEL, (Çetin kanat), A.Canan (1988), *Örgütsel İklim Ve İş doyumunu*, Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara.
- PLESSNE. H.(1952), *Sozioleyicdes Sports, Devtsche Üniversitatsze, İtung*, Bundesverbig.
- LOWLER, E.E., (1976), *Pay and Organization Effectivennes*, Mc Grav Hill Book Co. Newyork.
- RİJSDROP, K. (1977), *Gymnologie*, Vitgeverrig Het Spectrum, Utrecht
- RARİCK,.G.L (ed) (1973), *Physical Activity Human Grwth and Developmnet*, London Academic prss, NewYork
- SERTAIN, A.V.A.W.BAKER. (1978), *The Supervision and The Joob Mc Grav Hill Book Co.* Tokyo.
- SEL, Ruhi (1985), *İlk ve Ortaokullarda Beden Eğitimi*, Öğretmen Yayınları, Ankara
- ŞİMŞEK,Şerif (1988), *Motivasyon Kaynağı Olarak Çalışan ve Çalışanların Beklentileri*, İİBF Yayınları, Erzurum.
- SPECTOR, E.Paul (1997), *Job Satisfaction*, Sage Publications, inc, U.S.A.
- SUNAY, Yasemin (1994), *Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri ve beklentilerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin görüşleri*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara
- SUYÜNÇ, Harun (1998), *İlk Ve Orta Dereceli Okullarda Görevli Beden Eğitimi Branş Öğretmenlerinin İş Tatmin Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- TAMER,K. (1988), *Beden Eğitimi ve Oyun Yönetimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları No:200, AÖFY No:101, Eskişehir.

- TAMER, Kemal (1987), *Beden Eğitim ve Oyun Öğretimi* ,T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:202 Ünite 1–6, Eskişehir.
- TARCAN, S. Sırrı (1932.), *Beden Terbiyesi (Oyun-Jimnastik-Spor)*. Devlet Matbaası, İstanbul.
- TAYGA, Yunus (1990), *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayın No:87, Ankara.
- Tebliğler Dergisi. 6, 20 Şubat 1939.
- Tebliğler Dergisi, 227, 7 Haziran 1943.
- Tebliğler Dergisi, 272, 17 Nisan 1944.
- Tebliğler Dergisi, 2212, 30 Mart 1986.
- TEZCAN, Mahmut (1982), Atatürk ve Spor, *Eğitim ve Bilim Dergisi*, Sayı 40, Kasım
- ÜÇİŞİK,Fehmi (1990), *Türk Spor Yönetimindeki Gelişmeler ve Değerlendirilmesi Spor Bilimleri 1. Ulusal Sempozyumu Bildirileri*, Hacettepe Üniversitesi Ankara.
- UNAT, Raşit Faik (1964.), *Türkiye’de Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*, Milli Eğitim Basımevi. Ankara.
- WİLL, Golse, Carl E (1979), *The Curriculum in Physical Education.*, Prentice Hall, Third Edition.
- WT ZELTER, M (1978), *Trainnigsgrunolloyen. Rein bek*,Rowohlt Verlag
- VARIŞ, Fatma (ed). (1994), *Eğitim Bilimine Giriş*, Atlas Kitabevi, Konya.
- VARIŞ, Fatma (1988), *Ergenin Gelişimine Etki Yapan Faktörler*, A.Ü. EBF Yayını, Ankara.
- YAMAN, Metin (2000), *Spor Örgütünün Yönetimsel İklimi*, Ankara.
- YAMAN,M.,İ.H. MİRİCİ, İ.G. DEMİR ve G.HERGÜNER (2002), *GSGM Merkez Çalışanlarının iş Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi*. ,S.A.Ü. Sakarya.

- YALÇIN KAYA, Münevver, ASUMAN Saraçoğlu ve RANA Varol (1993), *Üniversite öğrencilerinin spora ilişkin görüşleri ve beklentileri*, spor bilimleri dergisi, sayı 2. cilt 4 Haziran
- YANGIN, Ekrem (1997), *Beden Eğitimi Öğretmenleri Klavuzu*, Meb Yayınları, İstanbul.
- YILDIRAN, İ., KARAKÜÇÜK, S., İMAMOĞLU, A.F., EKENCİ. G. (1993), “*Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi veren Yüksek Öğrenim Kurumlarının Öğretim Programlarının Toplumsal Beklentilere Uygunluk Düzeyleri Bakımından Analizleri*” Eğitim Dergisi, s.3 ,Ankara.
- YOLCU. İ., YETİM. A. (1992), “*Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Sporun Yeri ve Önemi*” Birinci Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Meb. Basımevi, Ankara.
- YÜCEL, Hasan Ali (1938), *Türkiye’de Orta Öğretim*, Kültür Bakanlığı Yayını, İstanbul.

EKLER

EK:A

Sevgili Öğrenci,

Anaokulundan üniversiteye kadar öğrencilerin program geliştirme faaliyetlerine katılmaları gerekmektedir. Öğrencilerin kendilerini ve gruplarını inceleme öğretim faaliyetlerinin planlanmasında katkıları eğitim programlarının gelişmesini destekleyeceği bir süreçtir.

Türk Milli Eğitim sisteminde ders programlarının; program geliştirme çalışmalarında öğrenci görüşüne yer verilmediği kanısındayım. Bu soruna cevap arama gereğinden kaynaklanan araştırmada öğrenci görüşleri belirlenerek, öğrencilerin beden eğitimi derslerinden beklentileri ve beklentilerinin gerçekleşme düzeyini saptayarak sonuçları beden eğitimi dersi program geliştirme çalışmalarında kullanılmak üzere veri oluşturacağı düşünülerek planlanmıştır.

Anket Sakarya Üniversitesi Beden ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Beden ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalında hazırlanan yüksek lisans tezine veri teşkil edecek olup, vereceğiniz cevaplar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğe tam bir özen gösterilecektir. Anketin cevaplandırılması yaklaşık 40 dakikalık bir zaman gerektirecektir, soruları dikkatle okuyup doğru, açık ve içten cevaplar vereceğinize inanıyor, açıklamaya uygun olarak, anket sorularını cevaplamakla göstereceğiniz katkılar için şimdiden teşekkür ediyorum.

Abdullah İLELİ

EK:A Devamı

AÇIKLAMA

Anketteki soruların bir kısmına kendinizle ilgili bilgileri, bir kısmına a) beklentileriniz ve b) beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini işaretleyerek cevap vermiş olacaksınız.

Anketin özünü teşkil eden

Beklenti: Olması istenilen, umulan veya beklenen, herhangi bir olayı yada bir şeyi ummak.

Beklentinin gerçekleşme düzeyi: Umulan ve istenilen bir durumun, bir olgunun veya oluşun, ne ölçüde gerçekleştiği.

Cevaplar

a) Cevapları için beklentiniz, vardı, yoktu seçeneklerinden birine (x) işaretiyle belirtilecektir.

Sorunun birinci bölümünde cevabınız “**yoktu**” ise, ikinci bölümdeki “b” sorusunu yanıtlamanıza gerek yoktur.

Eğer; Sorunun birinci bölümünde cevabınız “**vardı**” ise sorunun ikinci bölümüne geçerek, beklentinin karşılanma düzeyi ile ilgili, tamamen karşılandı, kısmen karşılandı, hiç karşılanmadı seçeneklerinden birini seçerek (x) işaretiyle belirtiniz.

Lütfen bütün soruları cevaplamaya çalışınız.

EK:A Devamı

Orta Öğretim 9.10.11.öğrencilerinin, beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyumlarını gerçekleştirme düzeyine ilişkin belirlemeye yönelik anket soruları

1. ADINIZ SOYADINIZ:

2. OKULUNUZUN ADI :

3. CİNSİYETİNİZ :KIZ ERKEK

4. SINIFINIZ : 9. Sınıf 10. Sınıf 11. Sınıf

BEKLENTİ VE BEKLENTİLERİNİN GERÇEKLEŞME DÜZEYİNE YÖNELİK SORULAR	BEKLENTİLERİNİZ		DOYUMLARININ KARSILANMA DÜZEYİ		
	Vardı	Yoktu	Tamamen Karşılandı	Kısmen Karşılandı	Hiç Karşılanmadı
1-a) B.E. dersinde fiziksel gelişiminizi sağlama ile ilgili bir beklentiniz var mıydı?					
1.b) Eğer beklentiniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
2.a) B.E. dersindeki etkinliklerle, fiziksel bir güzellik elde etme beklentiniz var mıydı?					
2.b) Eğer beklentiniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
3-a) B.E. dersindeki çalışmalarla, kaslarınızı geliştirme beklentileriniz var mıydı?					
3-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
4-a) B.E. dersindeki etkinliklerle, vücudunuzun orantılı bir görünüme sahip olacağını sağlama beklentiniz var mıydı?					
4-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
5-a) B.E. dersindeki etkinliklerle, vücudunuzun düzgün duruş alışkanlığı kazanması beklentiniz var mıydı?					
5-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
6- a) B.E. dersinde yer alan, müzikli jimnastik hareketlerinin, estetik gelişiminizi olumlu yönde etkileyeceği konusunda, beklentiniz var mıydı?					
6-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
7-a) B.E. dersini alarak, yaşantınızda düzenli spor yapma alışkanlığı kazanma beklentiniz var mıydı ?					
7-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
8-a) B.E. Sağlığınızın korunması ile ilgili olarak, B.E. dersinden bir beklentiniz var mıydı?					
8-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
9-a) B.E. dersini aldıktan sonra, herhangi bir spor dalıyla ilgili yeteneğinizin ortaya çıkacağı gibi bir beklentiniz var mıydı?					
9-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
10-a) B.E. dersinde spor yaparak, ruhsal dengenizin korunması amacıyla, kendine güvenerek kişiliğinizin gelişmesine yönelik beklentiniz var mıydı?					
10-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					

11-a) Buluğ çağının gereği olan, baskı sonucu oluşan öfke gibi davranış kalıbının, B.E. dersi alarak, en aza indirgeneceği konusunda beklentiniz var mıydı?					
11-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
12-a) B.E. dersinde uygulanan grup çalışmalarıyla sınıf içi işbirliği geliştirebileceğiniz konusunda, beklentiniz var mıydı?					
12.b) Eğer beklentiniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
13-a) B.E. dersinde görülen müzikli jimnastik hareketleri sonucu, yeni hareket formları üreterek, geliştirme ile ilgili beklentiniz var mıydı?					
13-b) Eğer beklentiniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
14-a) B.E. dersi alarak bedenlen, güçlü ve zayıf yönlerinizi tanıyıp, kendi fiziksel kapasitenizin sınırlarını keşfetme konusunda beklentiniz var mıydı?					
14-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
15-a) B.E. dersinin, teorik ve uygulamalı olarak yürütülmesine ilişkin, bir beklentiniz var mıydı?					
15-b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
16 a) Genel kültür derslerinin yarattığı zihin yoğunluğunun, B.E. dersindeki etkinliklerle giderileceği beklentiniz var mıydı?					
16b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
17a) Spor etkinliklerinizi kulüplerde, spor salonlarında vb. yerlerde sürdürmeye (maddi olanaksızlıklar yüzünden) sahip değilseniz, bu etkinliklerinizi B.E. dersinde gerçekleştirme beklentiniz var mıydı ?					
17b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
18a) B.E. dersindeki etkinlikler için ayrılan malzemeden yararlanma beklentiniz var mıydı?					
18b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
19-a)Okulunuzda düzenli olarak, B.E. spor etkinliklerinin düzenleneceği ile ilgili beklentiniz var mıydı?					
19) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
20a) B.E. dersinde gösterdiğiniz sportif etkinliklerle, okul takımına girebilmek gibi bir beklentiniz var mıydı?					
20) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
21a) Okulunuzdaki B.E. uygulamalarından başka, gerçekleşmesini istediğiniz bir başka beklentiniz var mıydı? Hangi spor dalı olduğunu yazınız (.....)					
21b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
22) B.E. dersi öğretmenin değerlendirme yaparken adil biçimde davranması yönünde beklentiniz var mı? 23b)varsa ; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
23- B.E. dersinde değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin değişik özellikleri ve becerileri göz önüne alınarak değerlendirilmesi bakımından beklentiniz varmı?					
23) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti					
24B.E. öğretmenini sevmeniz ya da sevmememiz beden eğitimini dersine katılmanızı etkiler mi? Bu yönde beklentiniz var mı?					
24) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
25 B.E. dersinin okul spor faaliyetlerine katılmanıza bir katkı sağlaması açısından bir beklentiniz var mı ?					
25b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti?					
26)B.E. ders saatinin artırılması ya da azaltılması yönünde bir beklentiniz var mı?					
26) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti					
27B.E. dersinde öğretmenle bire bir çalışma olanağı bulma yönünde beklentiniz var mı?					
27b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti					
28ul spor koluna katılarak okulda saygın bir kişi olma yönünde bir beklentiniz var mı?					
28b) Eğer beklentileriniz vardı ise; doyumunuz ne ölçüde gerçekleşti					

Ek B: Öğrencilerin Okullara Göre Dağılımları

Hacı Zehra Akkoç Kızı Lisesi	826
Ali Dilmen Anadolu Lisesi	256
Arifiye Çok Programlı Lisesi	838
Atatürk Lisesi	1.938
Yunus Çiloğlu Anadolu Meslek Lisesi	740
Fatih Anadolu Teknik Ve Endüstri Meslek Lisesi	2.112
Figen Sakallıoğlu Anadolu Lisesi	521
Adapazarı Anadolu İmam Hatip Lisesi	847
Adapazarı Anadolu Kız Meslek Lisesi	991
Prof. Dr. Tansu Çiller Ticaret Meslek Lisesi	842
Sakarya 80. Yıl Cumhuriyet Lisesi	753
Sakarya Anadolu Lisesi	606
Sakarya Anadolu Teknik Lisesi Ve A.M.L. Teknik L. Ve E.M.L.	793
Sakarya Lisesi	2009
Mithatpaşa Lisesi	501
Serdivan Kız Meslek Lisesi	125
Serdivan Kuyumcular Ve Gümüşçüler Ç.P.L.	542
Özel Sakarya Eğitim Kurumları Lisesi	93
Özel Sakarya Işık Lisesi	123
Özel Enka Lisesi	120
Özel Sakarya Üniversitesi Vakfı Koleji	163
TOPLAM	16,220

EK: C
Geçerlik Analizi

	1.boyut	2.boyut	3.boyut	4.boyut	5.boyut	6.boyut	7.boyut
S15A	0,691						
S18A	0,459						
S8A	0,456						
S14A	0,418						
S13A		0,637					
S6A		0,630					
S12A		0,580					
S10A		0,554					
S22A			0,659				
S21A			0,586				
S2A				0,745			
S4A				0,627			
S24A					0,640		
S7A					0,578		
S23A					0,468		
S19A						0,718	
S17A						0,471	
S9A						0,446	
S20A						0,404	
S3A							0,732
S5A							0,537

Güvenirlilik Analizi

1.boyut	,770
2.boyut	,808
3.boyut	,601
4.boyut	,701
5.boyut	,638
6.boyut	,780
7.boyut	,680
Toplam	,916

ÖZGEÇMİŞ

20.08.1978 yılında Akçaabat'ın Uğurlu köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Uğurlu İlköğretim okulunda tamamladıktan sonra lise öğrenimini Trabzon Atatürk Sağlık Meslek Lisesinde tamamladıktan sonra, 14.11.1995 yılında Akçaabat Dört Yol Sağlık ocağında sağlık memuru olarak göreve başladı,1997 yılında Sakarya Doğumevi'ne tayini çıktı. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nü kazandı ve 2001 yılında mezun oldu. 2005 yılında kurumlar arası nakille Rize Taşlıdere Gazi İlköğretim Okulu'nda göreve başladı. 2006 Ocak ayında Sakarya Hacı Zehra Akkoç Kız lisesine tayini çıktı ve halen bu okulda görev yapmaktadır.